

Landsmøtet 2025

Landsmøtesakene

Innhold

Sak 1	Valg av møteledere og to medlemmer til å underskrive protokollen - Oppnevning av tellekorps	3
Sak 2	Forretningsorden for Landsmøtet 2025	4
Sak 3	Valg av referenter, fastsetting av dagsorden	9
Sak 4	Utnevning av æresmedlemmer	10
Sak 5	Beretninger	14
Sak 6	Regnskap	15
Sak 7	Hovedsatsingsområde 2025 - 2028	16
Sak 8	Mandat for valgkomiteen	24
Sak 9	Skolepolitikk	29
Sak 10	Politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold	34
Sak 11	Norsk psykologforening i møte med pågående menneskerettighetsbrudd	47
Sak 12	Etablering av en grunnutdanningskomite	59
Sak 13	Studentorganisering	64
Sak 14	Strukturendringer i Psykologforeningen	68
Sak 15	Studentdelegat fra Troms inn i vedtektene	86
Sak 16	SST - fullmakter og prosesser	88
Sak 17	Døgnplasspraksis i spesialisering	100
Sak 18	Deltakelse i spesialistutdanningens fellesprogram for lisenspsykologer	103
Sak 19	Rotasjonsstillinger for psykologer i spesialisering	107
Sak 20	Tilrettelegging for spesialiseringløpet i nevropsykologi	110
Sak 21	Lønn- og arbeidsvilkår ikke-spesialister	113
Sak 22	Styrket støtte til psykologer gjennom Villa Sana – et nødvendig supplement til kollegastøtteordningen	120
Sak 23	Lovfesting av studentlagene	124
Sak 24	Honorar for visepresidentene	129
Sak 25	Styrket prioritering av psykisk helsetjenester	132
Sak 26	Vedtekter og mandat for sektorutvalgene	136
Sak 27	Reglementsending Fagetisk råd	138
Sak 28	Ajourføring av vedtekter for lokalavdelingene	142
Sak 29	Budsjett 2026	143
Sak 30	Valg	144
Sak 31	Navneendring Testpolitisk utvalg	145
Eventuelt		147
Resolusjon: For et reelt inkluderende arbeidsliv		147

Sak 1 Valg av møteledere og to medlemmer til å underskrive protokollen - Oppnevning av tellekorps

Sentralstyrets forslag til vedtak:

<Presenteres i møtet>

Sak 2 Forretningsorden for Landsmøtet 2025

./. Vedlagt saksnotat.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Forretningsorden godkjennes

Landsmøtet i Norsk psykologforening 2025

– Forretningsorden

1) Landsmøtet må godkjenne møteinnkalling og dagsorden for møtet, for at det skal kunne være lovlig satt. Lovenes § 4 er førende for landsmøtets avvikling. Dersom det skal gjøres unntak for lovenes bestemmelser, kreves at ingen delegater stemmer imot et slikt forslag.

2) Forretningsordenen vedtas av Landsmøtet innledningsvis og før dagsordenen. Når denne forretningsordenen er vedtatt vil den gjelde og være førende for forsamlingens opptreden.

3) **Protokoll.** Det føres vedtaksprotokoll som møtereferat.

Dette betyr at bare forslag til vedtak, avstemningsresultater og eventuelle (skriftlige) protokolltilførsler tas med. Saksgangen refereres kort.

To protokollunderskrivere velges etter at møteledere er valgt. Disse skal velges blant de stemmeberettigede medlemmer.

Møtelederne sørger for at referenter blir oppnevnt og protokoll blir ført. Referenter kan være sekretariatsansatte.

4) **Møteledelse.** Møtelederne velges av delegatene og er ansvarlig for møtets avvikling, og er som sådan suverene. 1. møteleder, som må være delegat, har dobbeltstemme når det er stemmelikhet ved avstemminger som krever simpelt flertall.

Det kan rettes forslag til møteleder angående møteavviklingen, se under pkt. 4 d «til dagsorden». Det kan stilles mistillitsforslag til møteleder(ne). Om dette støttes, må denne/disse skiftes ut.

Møteleder styrer ordskiftet og ser til at vedtak blir fattet under de saker som er ført opp på sakslisten.

En **dagsorden** vedtas hvor rekkefølgen for sakene behandles. **Dagsorden** kan forandres av møteleder, eventuelt etter forslag fra møtedeltagerne.

Eventuelt. Landsmøtet kan ikke fatte vedtak i saker som fremmes under dette punkt

med unntak av resolusjonsforslag. Resolusjonsforslag som skal behandles under *Eventuelt* må fremsettes ved landsmøtets begynnelse og senest ved behandling av dagsorden. (§ 4 pkt. 6 h)

5) **Debatten.** Alle møtedeltagere med tale- og forslagsrett får utlevert et kort med et nummer. En ber om ordet ved å rekke opp kortet, slik at nummeret kan leses av møtelederne.

Kun delegater, sentralstyremedlemmer og representanter for faglige interesseforeninger har tale- og forslagsrett. Møteleder må innhente forsamlingens samtykke hvis andre tilstedeværende skal gis talerett.

En kan be om ordet til:

a) **Debattinnlegg.** Dette skal være relatert til saken. Møteleder kan tidsbegrense debattinnleggene. Unødige gjentakelser av argument, hyppige debattinnlegg av en møtedeltager til samme sak, lange innlegg m.m. skal unngås og kan påtales av møteleder.

«**Strek settes**» betyr at det er siste mulighet for å tegne seg til debattinnlegg. Etter at strek er satt gis det ikke lenger anledning til å tegne seg på talerlisten. Møteleder kan også sette som premiss, når det varsles at strek vil bli satt, at nye vedtaksforslag ikke kan legges frem etter at strek er satt. Dersom møteleder godtar et vedtaksforslag etter at strek er satt, må strek oppheves.

b) **Replik.** En **meget** kort kommentar som går direkte på det siste taler har sagt. Møteleder kan begrense antall replikker. Svarreplik kan gis. Svar til svar gis ikke. Replikker går utenom talerlisten.

c) **Saksopplysning.** Ordet kan gis til innlegg av saksopplysende karakter, avklarende for den videre debatt. Disse går utenom talerlisten. Denne skal **ikke** være en meningsytring.

d) **Til dagsorden.** Går utenom talerlisten, innebærer forslag til møteleder angående saksbehandlingen/avviklingen av møtet, f.eks. forandringer i saklistens rekkefølge, forslag til avstemning, prøveavstemning m.m.

Når møtedeltagere ber om ordet til replikk, saksopplysning og til dFUagsorden, bør møteleder gjøres oppmerksom på at det er dette det gjelder (ved at en uttaler «replik»,

«saksopplysning», «til dagsorden»), samtidig som en holder opp sitt nummerkort. Alternativt kan en også kommunisere til møteleder med en finger for innlegg, og to fingre for replikk.

e) Eventuelle utsettelsesforslag skal behandles først.

6) **Vedtak.** Alle forslag til vedtak må foreligge **skriftlig** (e-post, minnepinne eller papir) hos møteleder/sekretær før avstemning. Dette gjelder også redaksjonelle forandringer på allerede eksisterende forslag. Forslagene til vedtak bør være korte og presise og ikke inneholde premisser og argumenter for vedtaksforslaget. Møteleder bør ved begynnelsen av saksbehandlingen gjøres oppmerksom på at forslag til vedtak vil bli fremmet.

7) **Protokolltilførsler.** Dersom delegater, eventuelt sentralstyret eller medlemmer av dette, vil ha med en meningsytring i referatet, kan dette gjøres ved protokolltilførsel. Disse skal navngis. Denne må da leveres skriftlig i løpet av saksbehandlingen. Dersom en ikke får den ferdigskrevet, må den meldes før saken er avsluttet og leveres inn så snart som mulig etterpå.

8) **Avstemning.** Møteleder avgjør når og hvordan det skal stemmes over vedtak. Når møteleder ber om avstemming, skal møteleder presisere hva det stemmes over (voteringsstemaet) og forsikre seg om at landsmøtedelegatene har forstått voteringsstemaet. Dersom en eller flere delegater ikke har klart for seg hva voteringsstemaet er, må dette meddeles umiddelbart til møteleder.

Det aksepteres ikke at delegater etter en avstemming hevder at voteringsstemaet var uklart. Dersom en delegat krever det, skal det avholdes skriftlig avstemming.

Uenighet om møteleders håndtering av avstemninger kan tas opp ved at en ber om ordet «til dagsorden».

En kan foreta avstemning ved:

a) **Prøvevoting**, en ikke bindende avstemning som et ledd i prosedyren. Den protokollføres ikke og fører ikke frem til vedtak. Møteleder kan imidlertid foreslå at en prøvevoting omgjøres til en realitetsvoting, for å gjøre møteavviklingen mer rasjonell. Dersom ingen protesterer på slikt forslag fra møteleder, er møteleders forslag godtatt.

b) **Realitetsvoting**, denne fører frem til vedtak og protokollføres. Alminnelig flertall er tilstrekkelig for å gjøre vedtak, med unntak av lov- og reglementsendringsforslag, som krever 2/3 flertall for å bli vedtatt. Det kan stemmes «for» eller «imot» en sak. Delegater kan også være avholdende fra en avstemning. Møteleder kan bestemme at også avholdende delegater skal telles opp. Dette for å kontrollere stemmetall opp mot antall stemmeberettigede. Delegater som ikke avgir stemme regnes ikke med når stemmene telles opp.

c) **Votering med henblikk på dagsorden.** Møteleder kan ta forslag til endring av dagsorden opp til votering. Denne anses som rådgivende for møteleder.

d) **Valg.** Valg skal skje skriftlig dersom en stemmeberettiget delegat krever det.

Ved møtets start velges et **tellekorps** bestående av minimum to personer, for å hjelpe møtelederne med å fastslå resultatet av avstemminger. I enkeltstående tilfeller velger forsamlinger å vise sin mening ved **akklamasjon**. Møteleder kan godta dette som en avstemming og som stemmeresultat når det er entydig klart at akklamasjonen viser forsamlingens synspunkt. Valg gjennomføres for øvrig etter stemmereglene i pkt 10.

9) **Eventuelt.** Det kan ikke fattes vedtak under eventueltsaker, med unntak av resolusjonsforslag. Resolusjonsforslag og andre eventueltsaker **må** innmeldes senest under behandling av dagsorden. Resolusjonsforslag kopieres i tilstrekkelig antall og skal være tilgjengelig ved møtets begynnelse.

Sak 3 Valg av referenter, fastsetting av dagsorden

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Valg av referenter og forslag til dagsorden presenteres i møtet.

Sak 4 Utnevning av æresmedlemmer

./. Vedlagt saksnotat.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Elisabeth Werner Holck-Steen og Borrik Schjødt utnevnes til æresmedlemmer i Norsk psykologforening.

Sentralstyret innstiller Elisabeth Werner Holck-Steen og Borrik Schjødt til æresmedlem av Norsk psykologforening

Elisabeth Werner Holck-Steen

Elisabeth Werner Holck-Steen har gjennom 40 år som psykolog lagt ned en betydelig innsats for Norsk psykologforening og for faget. Hun har lagt ned en utrettelig innsats for lokalavdelingen i Aust-Agder. Foruten to perioder i Psykologforeningens sentralstyre har hun sittet i EFPAs SC Geropsychology. I tillegg kommer verdifull og viktig innsats for fagutviklingen generelt og særskilt i Agder.

Lokalavdelingene er bærebjelken i medlemsdemokratiet i Psykologforeningen, og lokal ambassadør for Psykologforeningens politikk. Lokalavdelingen forteller at Holck-Steen har vært medlem i lokalavdelingen gjennom alle år, og har hatt alle mulige roller, fra ulike styreverv til lokalavdelingsleder. Inkludert rollen som vertskap når lokalavdelingen årlig arrangerer samling med middag for Psykologforeningen sentralt under Arendalsuka.

Faglig har hun vært opptatt av psykologers rolle i akutt psykisk helsevern og av psykosomatikk. Hun sa i 2010: "Det er utrolig spennende å se hva man kan få til ved en god kombinasjon av psykologisk og medisinsk/biologisk tilnærming". Nå kliniske helsepsykologi. Hun har også hatt et spesielt engasjement for eldrepsykologi, og har jobbet for og støttet opp om fagfeltet eldrepsykologi. Holck-Steen har vært med på å etablere alderspsykiatrisk poliklinikk i Arendal, og har sittet i EFPAs SC Geropsychology, hvor hun blant annet har bidratt med sin kliniske erfaring.

Det må også nevnes Holck-Steen sitt bidrag i mange veiledningsforhold for psykologer i spesialisering, at hun har vært med på å arrangere faglige foredrag for psykologer i Agder, tidligere i over 20 år har hun bidratt til å arrangere familieterapi-forelesninger i Risør, og hun har bidratt til Strandseminaret. Strandseminaret er et dagsseminar med faglig innhold, som arrangeres sammen med Vest-Agder, og holdes årlig i Klinikk for psykisk helse, ved Sørlandet sykehus.

Hun har også vist vei når hun nå har nådd pensjonsalder, men ikke har gitt seg som psykolog. Hun har de siste årene hatt et engasjement ved DPS Østre Agder, hvor hun bidrar med veiledning inn i sykehuset som en betydelig ressurs både for sykehuset, for nye psykologer og for pasienter.

Holck-Steen har hatt en solid og mangeårig innsats for Norsk psykologforening, hun

har hatt et samfunnsengasjement for bedre helsetjenester for innbyggere, og hun har bidratt til et utvidet arbeidsmarked for psykologer.

Borrik Schjødt

Borrik Schjødt har gjennom hele sin karriere som psykolog vist og viser ennå som pensjonist en stor og dedikert innsats for faget psykologi og for Norsk psykologforening.

Borrik Schjødt har et stort engasjement for samfunnspsykologi og fagfeltet klinisk helsepsykologi. Begge områdene har han vært med på å bygge opp og etablere. Borrik Schjødt var som nyutdannet psykolog ansatt i Bergen kommune og engasjerte seg tidlig i utviklingen av kommunefeltet. Allerede fra 1984 var han med i en arbeidsgruppe som Sosialdepartementet satte ned for å utrede arbeidsoppgaver for psykologer i kommunenes helse- og sosialtjeneste. I den sammenheng fikk han ansvaret for å formulere betydelige deler av NOU 1988:33. "Psykologer i den kommunale helse- og sosialtjeneste".

Denne NOU-en ble videre et solid grunnlag for utviklingen av Spesialiteten i samfunnspsykologi, som nå er utviklet videre til Spesialiteten i samfunns- og allmennpsykologi.

I klinisk helsepsykologi har han vært med i hele løpet fra ressursgruppe til nå mangeårig leder av fagutvalget klinisk helsepsykologi. Som leder av fagutvalget har han vært sterkt medvirkende til utvikling og etablering av spesialiteten i klinisk helsepsykologi og den vel etablerte Nasjonale helsepsykologikonferansen. Han har gjennom en årrekke formidlet og undervist villig og dedikert om hvordan helse påvirkes av fysiske, psykiske og sosiale forhold. Gjennomgående i dette er en tverrfaglig tilnærming. Han underviser psykologer i Psykologforeningens spesialistutdanning, formidler på konferanser, skriver i en rekke sammenhenger og i desember i 2024 var han gjesteredaktør i Tidsskrift for Norsk psykologforenings temanummer om klinisk helsepsykologi. Senest våren 2025 holdt han undervisning for studenter ved Universitet i Bergen.

Borrik Schjødt har også vært oppnevnt i statsråd for å delta inn i arbeidet med NOU

2017: 16. På liv og død. Palliasjon til alvorlig syke og døende. Han har også deltatt i flere ulike retningslinjearbeid i Helsedirektoratet som for eksempel i arbeidsgruppen til den nasjonale veilederen for Smerteklinikker og –sentre. Først publisert: 07. mars 2025.

Innenfor smertebehandling har Borrik Schjødt vært en pioner, og har lang erfaring innen tverrfaglig smertebehandling ved Smerteklinikken ved Haukeland universitetssykehus. I 2014 fikk han som første psykolog tildelt Kari Widerøes Minnefonds pris for dette. Inkludert i begrunnelsen var hans utstrakte foredragsvirksomhet både overfor kolleger og pasienter, og å rekruttere psykologer til smertebehandling og til somatikken generelt. Borrik Schjødt har også sittet i styret i Norsk smerteforening, som har som hovedmål tverrfaglig samarbeid for forståelse og lindring av plagsomme smerter. På Norsk psykologforenings nettside finnes en video om Hvordan mestre smerte, som kun et av mange eksempler på Borrik Schjødt brede formidling på ulike arenaer.

Også internasjonalt har Borrik Schjødt vært aktiv og stilt velvillig opp. Han har sittet i EFPA The Psychology and Health Standing Committee of EFPA, og formidlet på mange ulike arenaer. I tillegg har Borrik Schjødt sittet 6 år i Psykologforeningens fagetiske råd. Samlet vurderer vi Borrik Schjødts virke som en spesielt fremragende innsats for Psykologforeningen og for utviklingen av norsk psykologi.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Elisabeth Werner Holck-Steen og Borrik Schjødt utnevnes til æresmedlemmer i Norsk psykologforening.

Sak 5 Beretninger

Se beretninger i eget hefte «Beretninger»

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Beretningen til landsmøteperioden 2022 – 2025 tas til orientering

Sak 6 Regnskap

Regnskapene er presentert i eget hefte «Beretninger» fra side 176.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Regnskapene for 2022, 2023 og 2024 tas til orientering.

Sak 7 Hovedsatsingsområde 2025 - 2028

./. Vedlagt saksnotat.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet vedtar "Psykisk helse og eldre" som hovedsatsningsområde i perioden 2025 – 2028.

Sentralstyrets begrunnelse:

Valg av hovedsatsingsområde for 2025-2028

Oppstart av prosessen med å forberede nytt hovedsatsingsområde ble vedtatt av Sentralstyret i februar 2024.

I notatet presenteres:

- Beskrivelse av prosessen med å forberede forslag til nytt HSO
- Oversikt over forslagene som har blitt spilt inn i første og andre høringsrunde
- Forslag til nytt HSO basert på innspill og drøftinger under lederkonferansen 2025

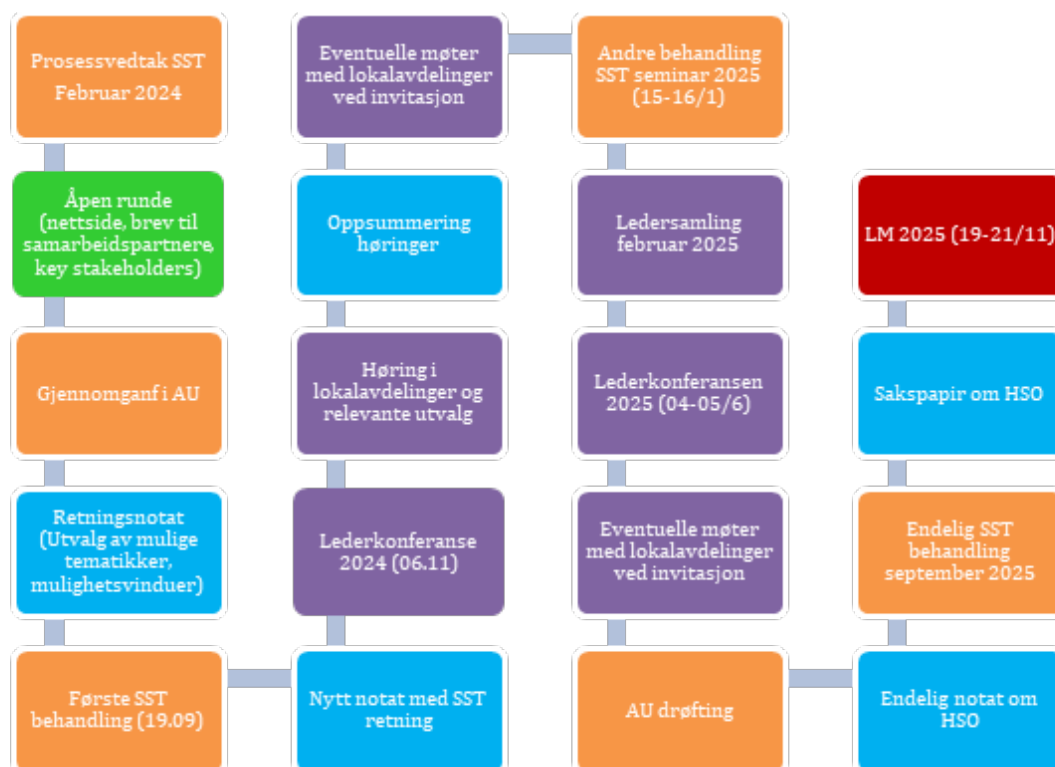
Proessen med å forberede nytt HSO, 2025-2028

Våren 2024 ble lokallag, utvalg og enkelte utvalgte samarbeidspartnere invitert til å komme med forslag til tema for Psykologforeningens hovedsatsingsområde (HSO) for perioden 2025 – 2028. Alle forslag som ble meldt inn i høringsrunden ble lagt frem for lederkonferansen høsten 2024 og det ble gjennomført en prosess med drøfting og påfølgende argumentasjon for de forslagene som ble foretrukket av deltagerne på konferansen. I etterkant ble alle referater fra drøftingene gjennomgått.

Sentralstyret (SST) fikk i januar 2025 fremlagt resultatene fra drøftingene under lederkonferansen, og etter en drøfting ble det besluttet å snevre inn til de fire temaene som hadde fått størst oppslutning i den kommende høringsrunden.

Den andre høringsrunden ble gjennomført våren 2025 (frist 1. mai) og i denne ble det stilt noen konkrete spørsmål som var ment å avdekke hva det er særlig ønskelig at foreningen jobber for å oppnå i den kommende landsmøteperioden (hva kan være klare og oppnåelige mål). Det var også ønskelig å få frem hva medlemmene mente kunne motivere til innsats. I tillegg ble det invitert til å formulere en tydelig tittel på det temaet som det var ønskelig å gå videre med til Landsmøtet 2025. Forslagsstillerne fikk til slutt anledning til å komme med utdypende kommentarer eller innspill i det siste spørsmålet i innspillskjemaet.

Skissen for prosessen (vedtatt i SST 8. februar 2024) frem mot Landsmøtet så slik ut:

Oversikt over forslagene som har blitt spilt inn i første og andre høringsrunde

Totalt 20 forslag til nytt HSO ble spilt inn før lederkonferansen høsten 2024:

1. Bærekraftige helsetjenester for fremtiden (Hordaland Lokalavdeling)
2. Bedre psykisk helsetilbud for alle gjennom økt bruk av god helseteknologi og KI (Hordaland Lokalavdeling)
3. Psykologi og natur/miljø (Hordaland Lokalavdeling)
4. Teknologi og tillit (Hordaland Lokalavdeling)
5. Psykologer med i samfunnsplanleggingen – for kunnskapsbaserte og bærekraftige offentlige tjenester gjennom hele livsløpet (Hordaland Lokalavdeling)
6. Psykologens og psykologprofesjonens rolle og rolleforståelse (Fagetisk råd)
7. En psykologi for alle (FU Habilitering)
8. Klima, Natur og Samfunn (Finnmark Lokalavdeling)
9. Helse gjennom fellesskap (Sør-Trøndelag Lokalavdeling)
10. Konsekvenser av omfattende bruk av skjerm og sosiale medier på psykologisk utvikling hos barn og unge, og for den psykiske helsen hos voksne (Akershus Lokalavdeling)
11. Forebygging og helsefremming for alle/hele befolkningen (FU samfunn- og allmennpsykologi)

12. Eldre (FU Eldrepsykologi)
13. Helsefremmende skole og barnehage (Oslo og Hedmark Lokalavdeling)
14. Kognitivt svake grupper (FU Barne- og ungdomspsykologi)
15. Utenforskap (FU Barne- og ungdomspsykologi)
16. Normalpsykologi (FU Barne- og ungdomspsykologi)
17. Barnevern (Oslo Lokalavdeling)
18. De som trenger det mest, må få hjelpen først (Den norske Legeforening)
19. Hjelp til selvhjelp/full inkludering i samfunnet (Anonym innsender)
20. Bærekraft på psykologkontoret (Norsk forening for allmennmedisin)

Målet for drøftingen av nytt HSO under Lederkonferansen 2024 var å gi deltagerne et godt innblikk i de forslagene som var sendt inn og legge til rette for en drøfting som munnet ut i noen begrunnede prioriteringer. Deltagerne ble bedt om å argumentere for 1-3 forslag til nytt HSO. Deltagerne i de 9 gruppene argumenterte for 9 av de totalt 21 innmeldte forslagene:

HSO tema	Antall bord som argumenterte for
Eldre	6,5 ¹
Helse gjennom fellesskap	3,5
Bevare og fremme inkludering og deltagelse	2,5
Skjerm/teknologi	2
Bærekraftige helsetjenester for fremtiden	1,5
En psykologi for alle	1
Barnevern	1
Forebygging og helsefremming for alle/hele befolkningen	1
Normalpsykologi	1

Sentralstyret vedtok at de fire temaene med mest oppslutning skulle tas med videre til neste høringsrunde:

HSO tema	Antall bord som argumenterte for
Eldre	6,5 ¹
Helse gjennom fellesskap	3,5
Bevare og fremme inkludering og deltagelse	2,5
Skjerm/teknologi	2

Etter at andre høringsrunde var gjennomført ble følgende forslag til *temaer* og *titler* for det nye hovedsatsingsområdet lagt frem for lederkonferansen i juni 2025:

Tema	Forslagsstiller(e)	Kommentar
<i>Helse gjennom fellesskap</i>	Hedmark, Vestfold, Sør-Trøndelag, Sektorutvalg avtalespesialister ved Inga Medne, spesialist i rus og avhengighet, samt psykoterapi, og Marianne Skogstrøm Endrerud, spesialist i barne og ungdomspsykologi	Nordland foreslo dette i tillegg til <i>bevare og fremme inkludering og deltagelse</i>
<i>Fellesskap for helse</i>	Hordaland	Hordaland foreslo også <i>Helse gjennom tilhørighet</i> som eventuell tittel
<i>Eldre</i>	Rogaland, Vest Agder og Sektorutvalg Stat	Rogaland foreslo også Skjerm/teknologi (et mindretall)
<i>Bevare og fremme inkludering og deltagelse</i>	Finnmark, Nordland	

<i>Tittel</i>	<i>Forslagsstiller(e)</i>	<i>Kommentar</i>
<i>Helsefremmende lokalsamfunn</i>	<i>Hedmark</i>	
<i>Inkludering i fellesskapet - alle ønsker å delta</i>	<i>Nordland</i>	
<i>Fellesskap og inkludering</i>	<i>Vestfold</i>	
<i>Helse gjennom fellesskap for Eldre</i>	<i>Vest-Agder</i>	
<i>Helse gjennom fellesskap</i>	<i>Sør-Trøndelag</i>	
<i>Fellesskap for helse</i>	<i>Hordaland</i>	<i>Hordaland foreslo også Helse gjennom tilhørighet</i>
<i>Når livet modnes: psykisk helse hos eldre</i>	<i>Rogaland</i>	
<i>Inkludering og deltagelse</i>	<i>Finnmark</i>	
<i>Skjermfrie fellesskap – for barn og unges psykiske helse</i>	<i>Sektorutvalg avtalespesialister ved Inga Medne Marianne Skogstrøm Endrerud</i>	
<i>Livsfaseproblematikk</i>	<i>Sektorutvalg stat</i>	<i>Utvalget skriver: Ikke forslag- men i retning av</i>

I tillegg til forslagene som er beskrevet i tabellene over, leverte Vestfold lokallag et separat forslag med tittelen "Tidlig innsats 0-5 år". Forslaget tar opp i seg forslaget tar opp i seg barnevern som tema, foreslått fra Oslo lokalavdeling, og kognitivt svake grupper, utenforskap økende hos unge voksne, foreslått fra Fagutvalget i barne- og ungdomspsykologi.

Forslag til nytt HSO basert på innspill og drøftinger under lederkonferansen 2025

I etterkant av lederkonferansen 2025 ble alle referatene fra diskusjonene rundt bordene, samt konklusjonene som ble presentert i plenum, oppsummert og analysert.

Det var særlig tre hovedtemaer som ble diskutert:

- Psykisk helse og eldre

- Helse gjennom fellesskap
- Skjermbruk og digital bevissthet

Psykisk helse og eldre

Dette temaet fikk bred støtte i flere diskusjoner. Argumentene for å velge eldre som HSO inkluderte:

- Økende behov i takt med demografisk utvikling.
- Lav psykologisk dekning og kompetanse på eldrefeltet.
- Mulighet for å skape nye jobbarener og styrke tverrfaglig samarbeid i kommunale tjenester.
- Eldre som ressurs i samfunnet og i arbeidslivet.
- Behov for å bekjempe aldersdiskriminering og sikre likeverdige tjenester.
- Psykologers rolle i å forebygge ensomhet og styrke livskvalitet i alderdommen.
- Relevans for både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Det ble også foreslått å integrere eldre i flere spesialiteter, heller enn å opprette en egen spesialitet i eldrepsykologi.

Foreslåtte titler:

- *Når livet modnes – Psykisk helse og eldre*
- *God psykisk helse hele livet*
- *Livslang deltakelse*

Helse gjennom fellesskap

Dette temaet ble også løftet frem som et mulig HSO, med vekt på:

- Forebygging og helsefremming i lokalsamfunn.
- Tverrfaglig samarbeid og psykologers rolle utenfor terapirommet.
- Inkludering av ulike grupper, inkludert eldre, barn og unge.
- Mulighet for å strukturere HSO med hovedtema og underpunkter.

Samtidig ble det uttrykt bekymring for at temaet kunne bli for bredt og vanskelig å konkretisere uten tydelig retning.

Foreslåtte titler:

- *Helse gjennom fellesskap*
- *Fellesskap for helse*
- *Helsefremmende lokalsamfunn*

Skjermbruk og digital bevissthet

Det tredje temaet som fikk støtte, særlig fra enkelte deltakere, var skjermbruk og teknologiens påvirkning på psykisk helse. Argumentene inkluderte:

- Økende bekymring for skjermbruk blant barn og unge.
- Sammenheng med konsentrasjonsvansker, ADHD-henvisninger og sosial isolasjon.
- Behov for psykologisk kompetanse i møte med digital utvikling.
- Mulighet for å fremme digital bevissthet og skjermvett.

Foreslåtte titler:

- *Fellesskap utenfor skjermbruk*
- *Skjermvett og nærvær*
- *Skjermfrie fellesskap*

Deltagerne var generelt opptatt av at et godt HSO burde være tydelig, engasjerende og mulig å operasjonalisere. Flere var også opptatt av at HSO bør gi rom for konkrete tiltak og politisk påvirkning, følge samfunnstrender og svare på reelle behov. Viktigheten av medlemsengasjement ble løftet og flere foreslo å kombinere temaer ved å inkludere eldre i et bredere fellesskapsperspektiv.

Forslag basert på diskusjonene under lederkonferansen:

1. **Helse gjennom fellesskap** – med fokus på tverrfaglighet, forebygging og samfunnspsykologisk innsats.
2. **Psykisk helse og eldre** – vurdert som konkret og viktig, men av enkelte ansett som noe prematurt.
3. **Skjermbruk og digital bevissthet** – aktuelt og engasjerende, men med behov for tydelig avgrensning og definisjon.

Det var bred enighet om at det nye HSO bør ha et tydelig samfunnsperspektiv, være mulig å konkretisere i tiltak, og bidra til å styrke psykologers rolle i forebygging og helsefremming. *Helse gjennom fellesskap* fremstår som et samlende og fleksibelt tema, som også kan romme innsats rettet mot eldre og digitalisering. Samtidig er det tydelig at *eldres psykiske helse* er et område som mange mener fortjener økt oppmerksomhet.

Sak 8 Mandat for valgkomiteen

./ Vedlagt saksnotat

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet vedtar følgende Mandat for valgkomiteen:

1. Valgkomiteen skal legge frem for Landsmøtet forslag til kandidater til de tillitsverv som er omtalt under lovenes §4 pkt. 6 g
2. Valgkomiteen skal arbeide og opptre som kollegium og ikke representere enkelte organisasjonsledd eller interesser.
3. Valgkomiteen skal innstille et sentralstyre som er sammensatt i henhold til Lovenes §9 pkt. 4. Sammensetningen skal også ivareta behovet for gjensidig understøtting av Psykologforeningens formål som fagforening, fagpolitisk og samfunnspolitisk organisasjon. Kandidatene skal ikke innstilles med en forventning om at de skal representere spesifikke interesser, men arbeide for foreningens samlede interesser.
4. Ved sammensetning av kandidater skal det tilstrebes en balanse mellom kontinuitet og fornyelse, også med henblikk på maksimalt antall perioder i de forskjellige verv. Mangfold i sammensetning av styrer og utvalg er et mål for Psykologforeningen.
5. I løpet av første halvår av landsmøteperioden skal valgkomiteen møtes og utarbeide arbeidsplan. Samarbeid med lokalavdelingene står sentralt i valgkomiteens arbeid. Valgkomiteen skal fordele kontaktpersoner for de enkelte lokalavdelingene som meddeles lederne i lokalavdelingene. I løpet av perioden skal det etableres dialog med lokalavdelingene for å få forslag til kandidater. Det skal planlegges representasjon fra valgkomiteen i egnede fora i løpet av perioden, for eksempel den årlige lederkonferansen.
6. Valgkomiteen møter medlemmer av sentralstyret enkeltvis i løpet av periodens siste år. Øvrige møter med politisk ledelse avtales etter behov. Det skal etableres et fast kontaktpunkt i Psykologforeningens sekretariat.
7. Valgkomiteen vurderer forslag på kandidater og mulige sammensetninger. Valgkomiteen tar kontakt med aktuelle kandidater og presenterer ansvar og rolle i det aktuelle vervet.
8. Valgkomiteen skal klargjøre for kandidater at samtidige sentrale verv som hovedregel bør unngås. Sentrale verv forstås som verv i sentralstyret, fagetisk råd, valgkomiteen og leder av lokalavdeling. Valgkomiteen og kandidaten må sammen vurdere eventuelle habilitetsspørsmål. Det må også klargjøres at sentralstyremedlemmer er juridisk ansvarlige for Psykologforeningens virksomhet.
9. Sentralstyret legger til rette for valgkomiteens aktiviteter. Psykologforeningen dekker de kostnader valgkomiteen anser som nødvendige.

Mandatet vil figurere på nettsiden under Valgkomiteen når det er vedtatt. Det innarbeides ikke i lover for Norsk psykologforening, men vedtas med simpelt flertall som et selvstendig reglement.

Bakgrunn og saksgang

1. **SST 20/22:** Fremmet av Valgkomiteen: «Hva slags valgkomite ønsker NPF?»

Vedtak:

Sentralstyret ønsker å legge godt til rette for valgkomiteens aktiviteter. Psykologforeningen dekker de kostnader valgkomiteen anser som nødvendige.

Sentralstyret ber sekretariatet utrede alternativer for forslag og innstilling til valgkomiteens sammensetning. Herunder hvordan dette løses i andre medlemsforeninger.

2. **SST sak 59/22:** Rutiner og vedtekter for valg av valgkomité i Norsk psykologforening. Saken utredet alternativer for forslag og innstilling til valgkomiteens sammensetning. Saken ble ikke fremmet for landsmøtet

Vedtak: *Saken fremmes ikke.*

3. **SST-sak 4/24:** Mandat for valgkomiteen

Vedtak: *Sekretariatet utarbeider et førsteutkast til mandat for valgkomiteen som sendes på høring til lokalavdelingene og valgkomiteen.*

4. **SST-sak 15/24:** Utkast til mandat for valgkomiteen

Vedtak: *Utkastet til mandat for valgkomiteen sendes på høring til lokalavdelingene og valgkomiteen.*

5. **SST-sak 40/24:** Mandat for valgkomiteen

Vedtak: *Sekretariatet innarbeider innspill fra sentralstyret og legger saken frem for ny behandling i septembermøte. Saken sendes deretter på ny høring og presenteres på Lederkonferansen 2024 før endelig utkast sendes Landsmøtet med samtlige innspill vedlagt.*

6. **Lederkonferansen november 2024:**

https://psykologforeningen.sharepoint.com/:b:/s/Sekretar/Eah9tTOTGANIppTYL6YU3T4BgCjIKhXFXs_ELxD49HoR3g?e=JbanaL

7. **SST-sak 77/24:** Mandat for Valgkomiteen - Innspill fra Lederkonferansen 2024

Vedtak: *Saken tas til orientering*

8. **Ledersamling lokalavdelingene januar 2025:** Drøfting av innspill fra lederkonferansen

9. **Lederkonferansen juni 2025, Utsendt:**

<https://psykologforeningen.sharepoint.com/:b:/s/Sekretar/EbTQFtpmUK1JrWb8RjKaXJQBpjR4wH92KG9rrPpiRmA9Ew?e=B9qQ2z> og [Referat fra LK'24 Mandat for valgkomiteen.pdf](#)

10. **SST-sak xx/LM-sak 8/25:**

11. **Landsmøtet 2025**

Mandat for valgkomiteen med 'spor endring' fra sentralstyrets siste forslag til lederkonferansen i juni 2025:

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet vedtar følgende Mandat for valgkomiteen:

1. Valgkomiteén skal legge frem for Landsmøtet forslag til kandidater til de tillitsverv som er omtalt under lovenes §4 pkt. 6 g
2. ~~Går ut. Valgkomiteen skal søke å frembringe en sammensetning av kandidater som kan forventes å få landsmøtets tilslutning.~~
2. Valgkomiteen skal arbeide og opptre som kollegium og ikke representere enkelte organisasjonsledd eller interesser.
3. Valgkomiteen skal innstille et sentralstyre som er sammensatt i henhold til Lovenes §9 pkt. 4. Sammensetningen skal også ivareta behovet for gjensidig understøtting av Psykologforeningens formål som fagforening, fagpolitisk og samfunnspolitisk organisasjon. Kandidatene skal ikke innstilles med en forventning om at de skal representere spesifikke interesser, men arbeide for foreningens samlede interesser.
4. ~~3.~~ Ved sammensetning av kandidater skal det tilstrebes en balanse mellom kontinuitet og fornyelse, også med henblikk på maksimalt antall perioder i de forskjellige verv. Mangfold i sammensetning av styrer og utvalg er et mål for Psykologforeningen.
5. ~~4.~~ I løpet av første halvår av landsmøteperioden skal valgkomiteen møtes og utarbeide arbeidsplan. Samarbeid med lokalavdelingene står sentralt i valgkomiteens arbeid. Valgkomiteen skal fordele kontaktpersoner for de enkelte lokalavdelingene som meddeles lederne i lokalavdelingene. I løpet av perioden skal det etableres dialog med lokalavdelingene for å få forslag til kandidater. Det skal planlegges representasjon fra valgkomiteen i egnede fora i løpet av perioden, for eksempel den årlige lederkonferansen.
6. ~~5.~~ Valgkomiteen møter medlemmer av sentralstyret enkeltvis i løpet av periodens siste år. Øvrige møter med politisk ledelse avtales etter behov. Det skal etableres et fast kontaktpunkt i Psykologforeningens sekretariat.
7. ~~6.~~ Valgkomiteen vurderer forslag på kandidater og mulige sammensetninger. Valgkomiteen tar kontakt med aktuelle kandidater og presenterer ansvar og rolle i det aktuelle vervet.
8. Valgkomiteen skal klargjøre for kandidater at samtidige sentrale verv bør unngås som hovedregel bør unngås. Sentrale verv forstås som verv i sentralstyret, fagetisk råd, valgkomiteen og leder av lokalavdeling. Valgkomiteen og kandidaten må sammen vurdere eventuelle habilitetsspørsmål. Det må også klargjøres at sentralstyremedlemmer er juridisk ansvarlige for Psykologforeningens virksomhet. Sentralstyret er et kollegialt organ. Medlemmene skal ikke velges med en forventning om at de skal representere spesifikke interesser, men arbeide for foreningens samlede interesser.
9. Sentralstyret legger til rette for valgkomiteens aktiviteter. Psykologforeningen dekker de kostnader valgkomiteen anser som nødvendige.

Begrunnelse for sentralstyrets forslag

I 2. høringsrunde (våren 2025) ble det bedt om eventuelle innspill og kommentarer på utkastet til mandat slik det da forelå. Det ble bedt om ytterligere synspunkter, spesielt på pkt 7:

- «Sentralstyret er et kollegialt organ. Medlemmene skal ikke velges med en forventning om at de skal representere spesifikke interesser, men arbeide for foreningens samlede interesser.»
- «Valgkomiteen skal klargjøre for kandidater at samtidige sentrale verv bør unngås.»

Det ble avgitt høringssvar fra Oslo, Hordaland, Sør-Trøndelag, Rogaland og Vestfold lokalavdelinger, samt valgkomiteen.

Valgkomiteen hadde flere nye innspill i 2. høringsrunde. Flere av disse kan betraktes mer som rutinebeskrivelser enn konkrete mandatpunkter. Ett av de nye punktene refererer til et tidligere vedtak i sentralstyret: «*Sentralstyret legger til rette for valgkomiteens aktiviteter. Psykologforeningen dekker de kostnader valgkomiteen anser som nødvendige.*» Sentralstyret foreslår dette som eget punkt i mandatet.

Kollegialt styre

Lokalavdelingene var fortsatt delt i synet på begrepet 'kollegialt styre'. 'Kollegialt styre' beskriver et organ hvor beslutningene treffes med felles interesser for øye og med vekt på helhet og resultater.

Det motsatte av et kollegialt organ er 'Partssammensatt' eller 'Representativt'. Da er det partenes interesser som fremmes av representantene, ikke felles interesser (selv om disse ofte er overlappende). Stortinget er et partssammensatt organ, regjeringen er kollegial. Landsmøtet er partssammensatt hvor geografi er partsdefinerende. (I tillegg kommer studentrepresentantene). Hvis styret også skal være partssammensatt, vil avgjørelser være resultat av majoritet, ikke konsensus. I et partssammensatt organ vil posisjoner ofte være kjent på forhånd. Partene kan ha et bundet mandat som begrenser muligheten for helhetlige løsninger.

Diskusjonen om kollegialt styre, i lokalavdelingene og sentralstyret, har blant annet vist en bekymring for at styremedlemmene kan bli 'kneblet' av et slikt prinsipp. Foreningens lover (§9) sier at '*Sentralstyret skal være bredt sammensatt ut ifra faglige, tariffpolitiske og geografiske perspektiver*'. Trolig er '*perspektiver*' det sentrale punktet, til forskjell fra '*interesser*'. Det er en styrke for et styre at alle saker behandles med størst mulig bredde i perspektiver. Det krever at alle styremedlemmer fremfører sitt syn basert på sitt ståsted og ikke opplever seg kneblet.

Foreningens prinsippprogram slår fast at interessepolitikk, fagpolitikk og samfunnspolitikk understøtter og er gjensidig avhengige av hverandre. Det letter sentralstyrets arbeid når beslutninger fattes kollegialt og ikke partssammensatt.

Sentralstyret behandlet saken i januar i år. Det var enighet om at styret både er, og bør være, kollegialt. Diskusjonene i styret holdes interne. Dette er for at medlemmene skal ha frihet til å fremme avvikende perspektiver uten å måtte se hen til mulige eksterne reaksjoner.

For å tydeliggjøre mandatets intensjon er begrepet 'kollegialt' erstattet med '*Kandidatene skal ikke innstilles med en forventning om at de skal representere spesifikke interesser, men arbeide for foreningens samlede interesser*' i sentralstyrets forslag.

Samtidige sentrale verv

Det var også delte meninger om medlemmer nominert av valgkomiteen kunne inneha samtidige sentrale verv. Både om hvordan 'sentrale verv' skal forstås og om samtidige verv var ønskelig.

'Sentrale verv' forstås som verv i sentralstyret, fagetisk råd, valgkomiteen og leder av lokalavdeling. Nominerte medlemmer bør som hovedregel ikke inneha slike verv samtidig. Sentralstyret ser ytterligere begrensninger i dette spørsmålet som uhensiktsmessig. Flere av de ledende rollene i organisasjonen er regulert som samtidige, for eksempel leder av Lønns- og arbeidslivsutvalget og leder av Spesialitetsrådet som samtidig begge har verv som visepresident.

Spørsmålet om samtidige verv er endret i forslaget fra sentralstyret i tillegg til et punkt om habilitet.

Det vises til tidligere utsendt saksbehandling til lederkonferansen i 2024 og 2025 i [lenker](#) (over).

Punkt 2 i forslaget til mandat ble foreslått strøket etter første høringsrunde.

Mandatet vil figurere på nettsiden under Valgkomiteen når det er vedtatt. Det innarbeides ikke i lover for Norsk psykologforening, men vedtas med simpelt flertall som et selvstendig reglement.

Sak 9 Skolepolitikk

./.. Vedlagt saksnotat

Hedmark, Vestfold og Oslo lokalavdelingers forslag til vedtak:

Landsmøtet ber Sentralstyret nedsette en arbeidsgruppe som utarbeider politikk for hvordan skolen bør utformes for å møte barns behov, basert på psykologfaglig kunnskap, i henhold til saksnotatet.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ber Sentralstyret nedsette en arbeidsgruppe, med tilhørende referansegruppe, som utarbeider forslag til Psykologforeningens skolepolitikk, basert på psykologfaglig kunnskap og barns behov.

Skolepolicy

Landsmøtet ber Sentralstyret nedsette en arbeidsgruppe som utarbeider politikk for hvordan skolen bør utformes for å møte barns behov, basert på psykologfaglig kunnskap.

Arbeidsgruppen bes om å gjennomgå litteratur og komme med konkrete anbefalinger om hva som vil være en god skole basert på psykologfaglig kunnskap om barns behov.

Policyen bør se på hvordan skolen kan gi trygghet, læring og mestring for alle barn. Den bør spesielt se på konsekvensene av seksårsreformen, barns behov for lek og en variert skolehverdag, barns behov for voksenstøtte, hvordan legge til rette for mangfold i skolen, bruk av nasjonale prøver og kartleggingsprøver, psykososialt miljø, og lærernes medvirkning og autonomi i egen hverdag.

Policyen skal ta stilling til hvordan skole kan bidra positivt eller negativ til utviklingen av psykisk helse på et systemnivå. Policyen skal gi en faglig informert anbefaling om hvordan skolen kan løse det overordnede målet om at elevene skal utvikle grunnlag for livsmestring, jf opplæringslovens formålsparagraf. Policyen skal legge vekt på hva som skal til for at skolen kan være en arena som gir sårbare barn mulighet for livsmestring.

Policyen skal også inneholde en strategi for politisk påvirkning for å nå frem med forslagene.

Arbeidsgruppa bør settes sammen av Sentralstyret med representasjon fra følgende utvalg:

- Enten president eller visepresident
- En representant fra fagutvalget for barn og ungdomspsykologi
- En representant fra samfunns- og allmennpsykologiutvalget
- Tre medlemmer foreslått av lokallagene
- Gruppa skal ha sekretærtjeneste av en i fagpolitisk avdeling

Dette er et prosjekt som kommer som initiativ fra lokallagene. Derfor skal minst tre av medlemmene i arbeidsgruppa nomineres fra lokallagene og oppnevnes av Sentralstyret på andre sentralstyremøtet etter Landsmøte.

Arbeidsgruppa legger frem sitt forslag til Sentralstyret for godkjenning før nyttår 2026.

Bakgrunn for ønske om at Psykologforeningen utarbeider en policy for skolen:

Skolen er en avgjørende arena for barns utvikling, læring og trivsel. I henhold til opplæringsloven har alle barn rett til et trygt og godt skolemiljø, og undervisningen skal tilpasses det som er til det beste for eleven. De siste tiårene har barn og unges trivsel og motivasjon i skolen gått stadig nedover. Stortingsmelding 34 (2023-2024) «En mer praktisk skole» skriver om utfordringsbildet: Læringsresultater går ned, det er nedgang i lesing,

realfag og demokratikunnskap, flere presterer på lavt nivå (flestep gutter), økende mobbing, økende lav trivsel, økende vold, økende skolefravær og fallende motivasjon.

(<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-34-20232024/id3052898/>)

Ungdatas undersøkelser viser at skolen er den største stressfaktoren i de unges liv.

(<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3145138>)

Barn i dag går ett år mer på skolen sammenlignet med før seksårsreformen, men antall skoletimer **gjør at barna tilbringer mer tid på skolen tilsvarende to skoleår** (577 ekstra skoletimer siden 1997). (<https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/2024/klasserommets-praksisformer-20-ar-etter/>
<https://www.scup.com/doi/10.18261/nnt.39.1.4>)

Seksårsreformen har ikke gitt ønsket effekt i form av økt læringsutbytte. Resultatene til 15 åringer på lesing, skriving og regning gått ned sammenlignet med 2001.

Psykologforeningen har et samfunnsansvar i tråd med sin formålsparagraf, som sier at vi skal «arbeide for å forbedre menneskers livsvilkår og livskvalitet gjennom utvikling og formidling av psykologisk kunnskap».

(<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/organisasjonen/vedtekter-og-retningslinjer/lover-for-norsk-psykologforening>)

Nordiske psykologers etiske retningslinjer forteller også om et samfunnsansvar ved at psykologer har «forutsetninger for å bidra til å forandre forholdene for det enkelte individ, for grupper og organisasjoner på en betydningsfull måte.» De etiske retningslinjene fremhever videre det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret vi har overfor våre klienter og *overfor den organisasjon og det samfunnet vi lever og arbeider i*. (<https://www.psykologforeningen.no/fag-og-politikk/etikk/etiske-prinsipper-for-nordiske-psykologer>)

Når et økende antall barn og unge mistrives eller faller ut av skolen, er det vår plikt å bidra med faglig innsikt for å skape bedre rammebetingelser for elevenes utvikling. Våre innspill kan bidra til at skolen utformes mer i tråd med opplæringsloven enn slik det er i dag.

Kvaliteten i skolen påvirker Psykologforeningen direkte gjennom vårt mandat som samfunnsaktør slik det er beskrevet over, og indirekte gjennom at våre medlemmer jobber med barn og voksne i skolen, eller med voksne som bærer med seg erfaringer fra skolegangen som de trenger hjelp med i ettertid. Det er derfor betimelig at psykologforeningen har en policy for hva foreningen mener er riktig skolepolitikk.

Sentralstyrets kommentarer:

Den foreslåtte landsmøtesaken kan bidra til å styrke Psykologforeningens arbeid med skolepolitikk og arbeid med kommunestrategien som helhet.

Et nylig etablert samarbeid med Utdanningsforbundet (UDF) og Norsk Lektorlag (NLL) gir et godt grunnlag for å utvikle felles målsettinger overfor Kunnskapsdepartementet. Begge

organisasjoner understreker at psykologfaglig kompetanse er viktig både for å fremme barns utvikling i skolearenaen, og for å sikre tidlig og målrettet støtte til elever med faglige og/eller psykososiale utfordringer.

Bakgrunn

Tidligere hovedsatsinger «Forebygging for barn og unge (2013-2019)» og «Arbeid og utdanning (2019-2022)» resulterte blant annet i en skolelederundersøkelse og en rapport om psykologens rolle i PPT. Skoleledere etterspør psykologkompetanse, både til systemarbeid og individuell oppfølging.

Selv om de fleste barn rapporterer om gode liv, har de siste ti årene vist økning i psykiske helseplager, diagnoser og bekymringsfullt skolefravær^{[1][2][3]}. Elever med bekymringsfullt skolefravær peker særlig på manglende tilhørighet og relasjonelle utfordringer, og fremhever behovet for voksne med tid, kompetanse og interesse for deres situasjon^{[4][5]}. Frekvensen av mobbing, og mistrivsel, er økende på skolen. Flere elever gruer seg til å dra på skolen, og mange kjeder seg når de er der^[6]. Samtidig fremheves betydningen av lek og gode læringsmiljøer som fremmer utvikling, tilhørighet og trivsel.

Barn og unge trenger et godt lærings- og skolemiljø. Psykologiske faktorer er avgjørende for dette, og kunnskapen bør være tilgjengelig på skolearenaen. Psykologisk kompetanse kan bidra til å beskrive barns utviklingsbehov, styrke normalitetsforståelsen, identifisere det som fremmer trygge og gode læringsmiljøer, gi systemisk veiledning om tilpasning, samt skille mellom hensiktsmessige og uhensiktsmessige tiltak. Psykologer kan bidra med å tidlig avdekke psykisk uhelse og/eller faglig strev som påvirker fungering. I tillegg kan psykologer understreke betydningen av frilek som en kilde til både utvikling og læring. Mangelfull ivaretagelse av disse faktorene kan medføre lavere skolefullføring, psykisk uhelse, og risiko for ung uførhet^[7].

Status i PPT

Antall psykologer i PPT har sunket fra 245 i 2020 til om lag 130 i 2025. Ulike rolleforståelser, svakt forankret psykologpraksis og lavere lønn enn i andre tjenester gjør rekruttering og stabilitet utfordrende. Disse opplysningene bør hensyntas i politikkutformingens retning.

Samarbeid og pågående prosesser

Under Arendalsuka 2025 arrangerte Psykologforeningen en felles debatt med UDF, som belyste hvordan psykologers kompetanse kan styrke elevenes psykiske helse, læring og sosiale utvikling. Både UDF og NLL etterlyser mer tverrfaglighet, og lærere etterspør varig veiledning fra psykologer.

Drøftingsprosesser (SST 10.04.25 og lederkonferansen 04.06.25) har fremhevet:

- behovet for et systemisk perspektiv fremfor ensidig individfokus,
- at skolen kan ha strukturelle utfordringer som kan bidra til overhenvinsning og overdiagnostisering, og ønske om diagnoser og tiltak. Dette er kjernetematikk for "kloke valg" kampanjen som Psykologforeningen er en del av.
- at psykologer bør være en naturlig del av laget rundt eleven, med tydelig fokus på

utvikling og psykisk helse, ikke undervisningsinnhold da det er andre profesjoners felt.

Utviklingsmuligheter

Opplæringsloven §1-1 sier blant annet "Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng." For å nå målsettingene i loven kan psykologfaglig kompetanse være nødvendig.

En landsmøtesak kan bidra til å:

- Synliggjøre psykologkompetanse som del av laget rundt eleven, med vekt på forebygging, inkludering og trygghet i skolemiljøet.
- Utforske ulike modeller for tilstedeværelse av psykologer i skolen, gjennom PPT, andre kommunale tjenester eller nye samarbeidsformer.
- Fremme et systemisk perspektiv, med fokus på læringsmiljø, relasjoner og trivsel – fremfor individrettet arbeid alene.
- Videreutvikle samarbeid med UDF og NLL, for å sikre felles interessepolitikk overfor Kunnskapsdepartementet.
- Knytte psykologisk kunnskap til bredere samfunns mål, som forebygging av skolefravall, redusert psykisk uhelse og styrket skole- og senere arbeidsdeltakelse.

Vår anbefaling er at det nedsettes en arbeidsgruppe med et tydelig og avgrenset mandat, supplert av en referansegruppe. De politiske og faglige målsetningene i denne politikktutviklingen må være i tråd med Psykologforeningens tidligere politikk og godt psykologifag.

^[1] Folkehelseinstituttet. (2025). Barn og unges psykiske helse (Folkehelse rapportens temautgave 2025).

^[2] Folkehelseinstituttet. (2024). Psykiske plager og lidelser hos barn og unge.

^[3] Bakken, A., & Sletten, M. A. (2025). Ungdata 2025: Nasjonale resultater. NOVA, OsloMet – storbyuniversitetet.

^[4] Nordahl, T. (2018). Lærer-elev-relasjoner: avgjørende for elevenes læring og trivsel. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

^[5] Barneombudet. (2017). One size fits all? Om tilpasning og inkludering i skolen. Hentet fra <https://www.barneombudet.no/uploads/docs/One-size-fits-all-BO-rapport-2017.pdf>

^[6] Bakken, A., & Sletten, M. A. (2025). Ungdata 2025: Nasjonale resultater. NOVA, OsloMet – storbyuniversitetet.

^[7] Oslo Economics (2020): Psykisk helse og uførhet blant unge. Oslo: Oslo Economics.

Sak 10 Politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold

./. Vedlagt saksnotat

Akershus og Oslo lokalavdelingers forslag til vedtak:

- 1. Landsmøtet ber sentralstyret om å oppnevne et utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold som vil fungere som en rådgivende instans for SST når det gjelder spørsmål relatert til skeive, samt ha mandat til å arbeide helsepolitisk.*
- 2. Norsk Psykologforening sitt utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold skal utarbeide politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold. Politikken skal utarbeides basert på internasjonal forskning, internasjonale behandlingsstandarder, klinisk erfaring og pasienthistorier.*

Sentralstyrets forslag til vedtak: *Utformes i møtet*

- 1. Landsmøtet ber sentralstyret om å oppnevne et utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold som vil fungere som en rådgivende instans for SST når det gjelder spørsmål relatert til kjønns- og seksualitetsmangfold.*
- 2. Norsk Psykologforenings utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold skal på oppdrag fra SST utarbeide politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold. Politikken skal utarbeides basert på internasjonal forskning, internasjonale behandlingsstandarder, klinisk erfaring og pasienthistorier.*

Politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold

Forslag fra Akershus og Oslo lokalavdelinger

Bakgrunn for saken

Som psykologer er vi forpliktet til å integrere den best tilgjengelige forskningen med klinisk ekspertise og pasientens egenskaper, bakgrunn og behov (Norsk Psykologforening, 2007).

Dette innebærer at det individuelle menneskemøtet skal benytte kvaliteter hos psykologen og pasienten, i tillegg til evidensen som helsetjenestenes tilbud skal basere seg på.

Norsk psykologforening har i liten grad utformet egen politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold. Vi mener det er på høy tid for foreningen å utvikle en tydelig og helhetlig helsepolitikk for skeive (personer som identifiserer seg innenfor LGBTQI+). Politikken skal være forankret i faglighet med utgangspunkt i menneskerettigheter, og med fokus på pasientsikkerhet i psykologens, og helsevesenets, arbeid med, og for denne gruppen. Grunnlaget for dette forslaget beskrives videre i saksdokumentet.

Foreningens tidligere arbeid

Vi i Akershus lokalavdeling sendte 02.07.25 en forespørsel til fagpolitisk avdeling om de kunne redegjøre for arbeidet de har gjort og aktivt gjør når det kommer til helsetilbudet til skeive. Forespørselen og fagpolitisk avdeling sitt svar ligger i vedlegg 1.

Den inneværende landsmøteperioden (2023-2025) har ikke fagpolitisk avdeling hatt noe oppdrag knyttet til transpersoner og andre skeives helsetilbud. Forrige landsmøteperiode (2020-2022) hadde fagpolitisk avdeling tre oppdrag knyttet til helsetilbudet til transpersoner, ingenting vedrørende andre skeive. De tre oppdragene omhandlet 1) utarbeidelse av et policynotat om kjønnsinkongruens (Norsk Psykologforening, u.å.a), 2) høringsforslag i forbindelse med forbudet mot konverteringsterapi (Norsk Psykologforening, 01. januar, 2021), og 3) høringsforslag om transpersoners rettigheter til å få hjelpemidler fra folketrygden (Norsk Psykologforening, 15. februar, 2021). Vi er positivt innstilt til arbeidet foreningen gjorde i forrige landsmøteperiode. Samtidig er vi skuffet over at det ikke har vært noen fagpolitiske initiativer eller oppdrag i den inneværende perioden, spesielt med

tanke på samfunnsutviklingen de siste årene som omtales senere i saksdokumentet.

Et positivt initiativ fra foreningen kom i 2015 med etableringen av Psykologfaglig nettverk for seksualitets- og kjønnsmangfold. Deler av mandatet til fagnettverket er å "... øke kunnskapen om LHBT og fremme en normkritisk holdning til psykologifaget i Norge.

Nettverket vil også skape en arena for å dele kunnskap og erfaring om LHBT-spørsmål, kjønnsmangfold, sexologi og feminisme." (Norsk Psykologforening, u.å.b). På foreningens nettsider fremstår dette fagnettverket som aktivt og operativt, selv om det ifølge deltakere i nettverket Akershus lokalavdeling har forhørt seg med ikke har vært operativt siden 2021. Ytterligere ble fagnettverket primært en arena for intern kunnskapsutveksling. SST benyttet i liten grad fagnettverket som en rådgivende eller helsepolitisk instans, noe det hadde stort potensial til med tanke på engasjementet og kunnskapen fagnettverket innehadde.

Fagnettverket hadde også som ansvarsområde å arrangere paroler under Pride-arrangementer. På tross av at fagnettverket ikke har vært operativt, har foreningen fortsatt deltatt på Oslo Pride, et arrangement som belyser og aktivt kjemper for skeives rettigheter. Vi mener foreningens deltakelse på slike arrangementer er svært positivt. Likevel mener vi at foreningen skal ta en mer aktiv rolle for å sikre skeives likeverdige, faglig forsvarlige og pasientsikre helsetilbud, samt arbeide for å motvirke samfunnstrender preget av økt diskriminering og desinformasjon (Datta, 2025; Politiet, 2025). Foreningens manglende initiativ i denne landsmøteperioden, og mangel på arbeid for helsetilbudet til skeive, medfører at vi opplever at foreningens deltakelse på Pride er "ord uten handling": vi etterlyser mer handling.

Vi mener foreningen må øke sitt initiativ for å motvirke negative samfunnstrender og bli en tydeligere aktør for skeives pasientsikkerhet og helsetilbud. For å møte dette behovet foreslår vi i Akershus lokalavdeling at SST oppretter og oppnevner et utvalg for kjønns og seksualitetsmangfold. Vi mener et eget utvalg er nødvendig fremfor kun et psykologfaglig nettverk ettersom nettverket ikke fungerte slik det blir forespeilet og det ikke har blitt levert politikk vedrørende skeive den inneværende landsmøteperioden. Dette utvalget vil utarbeide politikk og retningslinjer for foreningens arbeid for kjønns- og seksualitetsmangfold, og kunne arbeide som en helse- og samfunnspolitisk kraft innad i og utenfor foreningen.

Grunnlaget for vår vurdering av dette behovet er todelt: 1) bekymring for mangelfulle behandlingstilbud og 2) negativ samfunnsutvikling.

Mangelfulle behandlingstilbud

Behandling til transpersoner i spesialisthelsetjenesten tilbys ved Nasjonal

behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK) og Regionale sentre for kjønnsinkongruens (RSKI). Utover dette er behandlingstilbudet for skeive begrenset i Norge. Helseutvalget tilbyr helsefremmende og forebyggende hjelp til skeive, med fokus på seksuell og psykisk helse. De har blant annet tilbud om gratis psykologhjelp (Helseutvalget, u.å.a). Helsestasjon for kjønn og seksualitet tilbyr lavterskel hjelp i Oslo (Oslo kommune, u.å.). Skeiv Verden tilbyr både individuell- og gruppeterapi, samt veiledning i møte med offentlige instanser (Skeiv verden, 2025). Vi har ikke avdekket andre spesialiserte tilbud utover ulike hjelpetelefon- og chattetilbud drevet av frivillige, som Ungdomstelefonen (Ungdomstelefonen, u.å.) , Skeiv Chat (Helseutvalget, u.å.b) og HKS-Chatten (Helsestasjon for kjønn og seksualitet, u.å.).

Før videre beskrivelse vil vi tydeliggjøre at vi utelukkende vil forholde oss til NBTK og RSKlene. Grunnen til dette er at NBTK har det nasjonale ansvaret for helsehjelpen til transpersoner i Norge, og er ansvarlig for å gi god, forsvarlig og pasientsikker behandling. RSKlene er opprettet over hele landet for å desentralisere og tilgjengeliggjøre behandling for befolkningen, og redusere belastningen på NBTK (Helsedirektoratet, 2021).

Behandlingstilbud til barn og unge med kjønnsinkongruens har i lang tid vært gjenstand for betydelig debatt, både faglig og politisk. Cass-rapporten fra Storbritannia (Cass, 2024) har bidratt til at pubertetsutsettende og kjønnsbekreftende behandling nå anses som utprøvende også i Norge (Oslo Universitetssykehus, 2024). Dette har ifølge brukerorganisasjoner omfattende konsekvenser for tilgang til denne helsehjelpen for unge transpersoner (Gjestvang, Bradley, & Bonsaksen, 2023).

I forlengelse av dette stiller legene og akademikerne Slagstad og Kviem Lie (2024) et sentralt spørsmål: "*Når og hva* slags kunnskap vil være tilstrekkelig for at en behandling skal anses som etablert?" (Slagstad & Kviem Lie, 2024). De viser til at kravene som Cass-rapporten stiller for å anse behandling som evidensbasert, er så strenge at over 90% av all medisinsk behandling i praksis ville blitt definert som utprøvende (Slagstad & Kviem Lie, 2024). Dette reiser spørsmål om hvorvidt det stilles strengere krav til behandling for transungdom enn for befolkningen generelt. Samtidig er det metodologisk utfordrende – og ofte etisk problematisk – å gjennomføre randomiserte kontrollerte studier på dette feltet (Slagstad & Kviem Lie, 2024). Dette aktualiserer behovet for en bredere forståelse av evidensbasert praksis, der klinisk ekspertise og pasientens egne erfaringer også vektlegges.

Disse endringene skjer i en tid hvor transpersoners rettigheter er under press internasjonalt, og med økt forekomst av diskriminering, desinformasjon og hatkriminalitet (Datta, 2025; Politiet, 2025). Vi er bekymret for at unge transpersoner i Norge ikke får den helsehjelpen de har behov for – og at den helsepolitiske

utviklingen kan bidra til ytterligere marginalisering.

Skeive er også en gruppe som er sårbar for å bli utsatt for konverteringsterapi. Undersøkelsen *Erfaringer med konverteringsterapi blant skeive* (Nordlandsforskning, 2023), skrevet på oppdrag fra Bufdir, rapporterer at 1 av 4 av deres respondenter har opplevd noe som kan minne om konverteringsterapi. De rapporterer at konverteringsterapi finner sted i både religiøse og sekulære miljøet, og at særlig religiøse ledere, helsepersonell og familie er utøvere (Nordlandsforskning, 2023). Videre beskriver respondentene konsekvenser som blant annet depresjon, selvmordstanker og -forsøk, angst, posttraumatisk stress og vansker med intime relasjoner (Nordlandsforskning, 2023).

På bakgrunn av dette er vår bekymring for behandlingstilbudene for skeive todelt: (1) pasientsikkerheten til personer med kjønnsinkongruens, og; (2) risikoen for å bli utsatt for konverteringsterapi.

Pasientsikkerhet for pasienter med kjønnsinkongruens

Helsedirektoratet (2021) har utarbeidet nasjonale faglige retningslinjer for kjønnsinkongruens. Retningslinjen legger blant annet vekt på pasientsikkerhet, barnets beste og individuelt tilrettelagte behandlingsløp, i tillegg til behov for forskning og kompetanse hos helsepersonell. På bakgrunn av denne retningslinjen har Regionalt senter for kjønnsinkongruens (RSKI) blitt opprettet i de ulike helseregionene i landet. Retningslinjene anbefaler at RSKIene skal tilby blant annet hormonbehandling og kirurgi, i tillegg til psykososial støtte (Helsedirektoratet, 2021, s. 20). I hvilken grad disse retningslinjene følges i dag, er uklart. RSKIer er opprettet i hele landet, men per dags dato tilbyr ingen av disse

hormonbehandling eller kirurgi (Akershus Universitetssykehus, 2024; 2025). Dermed må alle

som har behov for dette, henvises videre til Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK).

NBTK skriver på sine nettsider at alle pasienter skal ha gjennomgått en utredning av psykososial helse og funksjon i spesialisthelsetjenesten, enten ved RSKI eller DPS. De skriver også at alle pasienter over 23 år skal ha en behandler ved sitt lokale DPS (Oslo Universitetssykehus, u.å.). Selv om transpersoner er overrepresentert i statistikken over psykiske lidelser, betyr ikke dette at samtlige transpersoner har behov for verken utredning eller oppfølging i spesialisthelsetjenesten. Dette går dessuten mot det Helsedirektoratet (2021) har anbefalt i sine retningslinjer (Helsedirektoratet, 2021, s. 23). På bakgrunn av dette er vi bekymret for en sykeliggjøring av transpersoner, i tillegg til at det går på bekostning av

andre som har behov for hjelp i spesialisthelsetjenesten. Vi mener at et utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold, med bakgrunn i utarbeidet og vedtatt politikk, vil kunne samarbeide med helsemyndigheter og være en rådgivende instans for SST/sekretariatet i påvirkningsarbeid og helsepolitikk vedrørende pasientflyt og helsetjenestenes retningslinjer.

OUS sine egne brukerundersøkelser viser at Avdeling for kjønnsidentitetsutredning av voksne får betydelig større andel negative tilbakemeldinger på alle parameterne de måler for sammenliknet med andre avdelinger ved OUS (Lorentzen et al., 2025).

Totalt 22,7% av besvarelsene på brukerundersøkelsene ved avdeling for kjønnsidentitetsutredning av voksne klassifiseres som negative, med variasjon på de ulike parameterne. Parameterne inkluderer tillit til behandler, informasjon om diagnose, (feil)behandling, utbytte av behandling, og ventetid (Lorentzen et al., 2025). Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens (PKI) har nylig gjennomført en medlemsundersøkelse, og uttrykker sterk bekymring vedrørende pasientsikkerheten ved oppfølgingen hos NBTK. 51% av respondentene på medlemsundersøkelsen opplevde utredningen ved NBTK som konverteringsterapi, 78% opplevde den som krenkende og 60% har opplevd den som skadelig (Lorentzen et al., 2025). Det er viktig å understreke at undersøkelsene har sine begrensninger med begrensede utvalg. I tillegg er det medlems- og brukerundersøkelser, ikke etablert forskning. Vi mener likevel at resultatene gir grunn til bekymring for pasientsikkerheten til transpersoner ved den nasjonale behandlingstjenesten i Norge, og mener det er viktig at vår fagforening arbeider for bedre pasientsikkerhet.

Konverteringsterapi

I 2023 vedtok Stortinget å forby konverteringsterapi i Norge. Konverteringsterapi defineres av straffeloven som forsøk på å påvirke en person til å endre, fornekte eller undertrykke deler av sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet (Prop.132 L, 2022-2023, s. 5). Dette gjøres gjennom systematiske metoder basert på psykoterapi, medisin, alternativmedisin eller religiøse fremgangsmåter (Prop. 132 L, 2022-2023).

Selv om konverteringsterapi ofte assosieres med religion, utvikles det også pseudovitenskapelige metoder av en mer terapiliknende karakter (Reed, 2023). En slik metode er *Gender Exploratory Therapy* (GET). Dette er en metode som har som mål å finne underliggende psykologiske årsaker til når mennesker har spørsmål knyttet til eget kjønn, deretter utsette og helst unngå å gi kjønnsbekreftende behandling. Dette beskrives som en ny type konverteringsterapi som er vanskelig for mange å få øye på (Reed, 2023), og som har

mange likheter med metoder som er brukt i forbindelse med seksualitet (Ashley, 2023). Å utforske kjønnsidentitet er i seg selv ikke skadelig, så lenge det styres av pasientens behov og ønsker, i tråd med prinsippene om kjønnsbekreftende terapi (Ashley, 2023).

I arbeidet med denne landsmøtesaken har vi ikke funnet ressurser rettet mot verken helsepersonell til pasienter eller pasienter som selv er bekymret for om de er utsatt for konverteringsterapi. Vi har heller ikke funnet beskrivelser av konverteringsterapi på foreningens nettsider per 31.07.2025.

Foreningen uttaler i et høringsinnspill at det er uheldig at ord som "terapi" og "behandlingsliknende" brukes i sammenheng med konverteringsterapi, da det ikke er helsefremmende behandling. Dette er vi enig i. Samtidig er det tydelig at begreper som terapi brukes bevisst av aktører som Therapy First. Vi er bekymret for at velmenende psykologer kan utføre konverteringsterapi uten at det er hensikten, gjennom å for eksempel bruke metoder fra GET, når hensikten egentlig er å hjelpe pasientene sine til å utforske kjønn på en trygg og kjønnsbekreftende måte. Bruk av elementer fra GET, som for eksempel utforskning av mulige patologiske årsaker til kjønnsidentitetsutvikling, samtidig som tilgangen til kjønnsbekreftende behandling for unge med kjønnsinkongruens innskrenkes, kan forsterke denne muligheten. At foreningen støtter forbudet er flott. Samtidig savner vi gode retningslinjer for psykologer som faggruppe.

Videre for Norsk Psykologforening

Vi mener at foreningen må utarbeide politikk og retningslinjer for skeives helsetilbud, og bli en tydeligere stemme for skeives pasientsikkerhet. På bakgrunn av hvor lite helsepolitisk arbeid foreningen har gjort tidligere mener vi det er nødvendig at Norsk Psykologforening utarbeider politikk for kjønns- og seksualitetsmangfold. Dette arbeidet mener vi best vil gjennomføres av et utvalg engasjerte psykologer med fagkunnskap på området. Dette utvalget vil også kunne være en helsepolitisk kraft for skeives helsetilbud og pasientsikkerhet innad i og utenfor foreningen, og sende inn aktuelle saker til, og rådgi, SST.

Samfunnsmessig utvikling

Vi er bekymret for skeives levekår i Norge. I 2020 gjennomførte Bufdir en levekårsundersøkelse for skeive (Anderssen et al., 2021). Undersøkelsen fant at transpersoner opplevde mer diskriminering enn heterofile, bifile, lesbiske og homofile. Skeive hadde

dårligere levekår enn den øvrige befolkningen når det gjelder inntekt, yrkesdeltakelse, livstilfredshet, ensomhet, og trakassering på arbeidsplassen. 34 % av binære transpersoner og 30 % av ikke-binære transpersoner rapporterte at de har forsøkt å ta sitt eget liv, mens 69 % og 76 % respektivt rapporterer å ha hatt selvmordstanker i løpet av livet. Undersøkelsen viser at selvmordstanker og -atferd er mer prevalent blant homofile og bifile menn sammenliknet med heterofile menn, mens bifile kvinner har mer prevalens av selvmordstanker og -atferd sammenliknet med heterofile og lesbiske kvinner (Anderssen et al., 2021).

Samtidig viser undersøkelsen at mange skeive opplever god sosial støtte, blant annet på arbeidsplassen og studiesteder, og at samhold er positivt og viktig for dem (Anderssen et al., 2021). Dette er i tråd med minoritetsstressmodellen hvor sosial støtte anses sterkt bidragende til å redusere innvirkningen av interne og eksterne risikofaktorer (Frost & Meyer, 2023). Et flertall av norske transfolk oppgir dessuten at de er stolte over kjønnsidentiteten sin, noe som indikerer at det til tross for diskriminering og stigmatisering er meningsfullt å kunne leve fritt og åpent (Anderssen et al., 2021).

En annen nasjonal utfordring og bekymring gjelder skeive med innvandrerbakgrunn. Det er dokumentert at de har mindre tilgang på nødvendige psykiske, somatiske og seksuelle helsetjenester, og at de til stadighet kan møte helsepersonell som har lite kunnskap om kultur og/eller seksuelle minoriteter som kan være et hinder i behandlingsrelasjonen og skape mistillit til helsevesenet (Eggebo, Stubberud, & Karlstrøm, 2018).

De siste årene har politiet sett en økende trend av hatkriminalitet utført mot transpersoner og andre skeive (Politiet, 2025). Internasjonalt observeres det at mange land, eksempelvis USA (Jones, 2024) og Storbritannia (Lemkin Institute, 2025), strammer inn spesielt transpersoners rettigheter. Den ideelle internasjonale organisasjonen European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights (EPF) rapporterer at det årlig investeres nær to milliarder dollar til aktører som aktivt jobber for å fronte høyreekstreme og kristenkonserverveid idéer, og for å skrenke inn seksuelle og reproduktive rettigheter (Datta, 2025). EPF advarer mot at penger ofte havner i organisasjoner som jobber mot skeives rettigheter, ved å for eksempel vise til barnas beste. Dette kan blant annet knyttes til etableringen av såkalte "LHBT-frie soner" i Polen (Datta, 2025).

EPF rapporterer at det stiftes pseudovitenskapelige organisasjoner med kristenkonserverveid verdier som ofte fremstår svært profesjonelle. Et eksempel på dette er organisasjonen *The International Foundation for Therapeutic and Counselling Choice* som jobber mot et forbud

for konverteringsterapi (Datta, 2025, s. 81). En annen slik organisasjon er *Society for Evidence-Based Gender Medicine (SEGM)*, som er klassifisert som en hatgruppe av Southern Poverty Law Center, som arbeider mot kjønnsbekreftende behandling (Cravens et al., 2023). SEGM er assosiert med *Therapy First*, organisasjonen som har utviklet og promoterer GET (Reed, 2023).

Vi er bekymret for innvirkningen den samfunnsmessige utviklingen kan ha og har på holdninger, atferd, og rettigheter for skeive, og hvordan det kan redusere sosial støtte og bekreftelse - en av få resiliensbyggende faktorer - og øke diskriminering og stigmatisering. Dette vil kunne forverre den psykiske helsen til en sårbar og utsatt minoritet. Vi er også bekymret for tilgangen på helsehjelp blant skeive med innvandrerbakgrunn, og hvordan samfunnsutviklingen spesielt kan innvirke på skeive med dobbel minoritetstilhørighet.

Videre for Norsk Psykologforening

Vi mener at Norsk Psykologforening må arbeide mer aktivt for å motvirke samfunnsutviklingen preget av desinformasjon, svekkede rettigheter og økt diskriminering (Datta, 2025; Politiet, 2025). Videre bør Norsk Psykologforening jobbe for en helhetlig forbedring av skeives levekår. Dette innebærer god helsehjelp, fravær av diskriminering og tilgang til trygge sosiale arenaer der folk kan utvikle og utforske seg selv på fri måte. Vi som psykologer har kunnskapen og ferdighetene til å bidra til en positiv utvikling for denne sårbare gruppen, og et utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold vil kunne ha dette arbeidet som et spesifisert mandat.

Konklusjon

Vedtaksforslagene har et todelt formål:

- 1) Å opprette et utvalg som har spesifikt mandat til å jobbe samfunnsrettet for skeive, sende helsepolitiske saker til SST, og rådgi SST i saker vedrørende kjønns- og seksualitetsmangfold.
- 2) Øke Norsk Psykologforening sitt arbeid for skeives helsetjenester og pasientsikkerhet, og for å motvirke negative samfunnstrender.

Merknad: ChatGPT ble brukt til bearbeiding av tekst i saksdokumentet.

Kilder:

Akershus Universitetssykehus. (2024). *Regionalt senter for kjønnsinkongruens barn og unge*. <https://www.ahus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/regionalt-senter-for-kjonnssinkongruens-rski-barn-og-unge/#henvisning-til-nasjonal-behandlingstjeneste-for-kjonnssinkongruens>.

Akershus Universitetssykehus. (2025). *Regionalt senter for kjønnsinkongruens voksne Ahus*. <https://www.ahus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/kompetansenettverk-f-or-voksne-med-kjonnssinkongruens/>.

Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E., & Holmelid, Ø. (2021). *Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020*. Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen. https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2825850/Seksuell_orientering_kjonnsmangfold_levek%C3%A5r.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Ashley F. (2023) "Interrogating Gender-Exploratory Therapy" *Perspect Psychol Sci.* 18(2), s. 472-481. Doi: 10.1177/17456916221102325.

Cass, H. (2024). *Independent review of gender identity services for children and young people: Final report*. <https://cass.independent-review.uk/home/publications/final-report/>

Cravens, R. G., McLamore, Q., Leveille, L., Hodges, E., Wunderlich, S. & Bates, L. (2023). *Manufacturing the doubt that fuels the network*. I rapporten "Combating anti-lgbtq+ pseudoscience". <https://www.splcenter.org/resources/reports/disinformation/>.

Datta, N. (2025). *The Next Wave: How Religious Extremism Is Reclaiming Power*. European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights. <https://www.epfweb.org/node/1147>.

Eggebø, H., Stubberud, E. & Karlstrøm, H. (2018). *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge*. (NF-rapport 9/2018). Nordlandsforskning. https://www.nordlandsforskning.no/sites/default/files/files/NF_9_2018.pdf

Frost, D. M. & Meyer, I. (2023). Minority stress theory: Application, critique, and continued relevance. *Curr Opin Psychol*. doi: 10.1016/j.copsyc.2023.

Gjestvang, I. A., Bradley, I. & Bonsaksen, J.-V. G. (2023). *Kommentar og klage på Statens Undersøkelseskommisjon for Helse- og Omsorgstjenesters rapport "Pasientsikkerhet for barn og unge med Kjønnsinkongruens"*. <https://pkinorge.no/nyheter/ukom-rapporten>.

Helsedirektoratet (2020-06-23T12:00). *Nasjonal faglig retningslinje for helsetjenestetilbud til personer med kjønnsinkongruens* [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (siste faglige endring 09. juni 2021, lest 31. juli 2025). Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/kjonnssinkongruens>.

Helsestasjon for kjønn og seksualitet. (u.å.). *Chat med oss!*. <https://www.hksoslo.no/chat>. Helseutvalget. (u.å.a). *Om oss*. <https://www.helseutvalget.no/om-oss>.

Helseutvalget. (u.å.b). *Skeivchat*. <https://www.helseutvalget.no/skeivchat>.

Jones, T. (2024). United States of hate: mapping backlash Bills against LGBTIQ+ youth. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*, 24(6), 816–835. <https://doi.org/10.1080/14681811.2023.2241136>

Lemkin Institute. (2025). *Red Flag Alert on Anti-Trans and Intersex Rights in the UK*. <https://www.lemkininstitute.com/red-flag-alerts/red-flag-alert-on-anti-trans-and-intersex-rights-in-the-uk>.

Nordlandsforskning (2023). *Erfaringer med konverteringsterapi blant skeive. En kvalitativ og kvantitativ undersøkelse*. (NF-Rapport nummer: 5/2023). Nordlandsforskning. <https://www.nordlandsforskning.no/sites/default/files/files/NF5-2023-Erfaringer%20med%20>

[konverteringsterapi%20blant%20skeive.pdf](#)

Norsk Psykologforening. (2019). *Prinsippprogram*.

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/organisasjonen/vedtekter-og-retningslinjer/prinsippprogram>.

Norsk Psykologforening. (01. januar, 2021). *Regulering av konverteringsterapi* (Ref.: 266/21/LJB/ph).

<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/H%C3%B8ringer-og-policies/H%C3%B8ring-2021/Regulering-av-konverteringsterapi.pdf>.

Norsk Psykologforening. (15. februar, 2021). *Forslag til endringer i reglene om hjelpemiddel fra folketrygda til personer med kjønnsinkongruens* (Ref.: 56/21/LJB/ph).

<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/H%C3%B8ringer-og-policies/H%C3%B8ring-2021/Forslag-til-endring-i-reglene-om-hjelpemiddel-fra-folketrygden-til-personer-med-kj%C3%B8nnsinkongruens.pdf>.

Norsk Psykologforening. (2022). *Lover for Norsk psykologforening*.

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/organisasjonen/vedtekter-og-retningslinjer/lover-for-norsk-psykologforening>.

Norsk Psykologforening. (u.å.a). *Policynotat Kjønnsinkongruens*.

<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/Spesialisthelsetjenesten/Policynotat-kj%C3%B8nnsinkongruens-barn-og-unge-2.pdf>.

Norsk Psykologforening. (2007). *Prinsipperklæring om evidensbasert psykologisk praksis*.

<https://www.psykologforeningen.no/fag-og-politikk/psykologprofesjonen/prinsipperklæring-om-evidensbasert-psykologisk-praksis>.

Norsk Psykologforening. (u.å.b). *Psykologfaglig nettverk for seksualitets- og kjønnsmangfold*.

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/om-psykologforeningen/utvalg-rad-og-interesseforeninger/psykologfaglig-nettverk-for-seksualitets-og-kjonnsmanfold>.

Oslo kommune. (u.å.). *Helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS)*. <https://www.oslo.kommune.no/helse-og-omsorg/helsetjenester/helsestasjon-og-vaksine/helsestasjon-for-kjonn-og-seksualitet-hks/>.

Oslo Universitetssykehus. (u.å.). *Kjønnsinkongruens*.

<https://www.oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/kjonnsinkongruens/>.

Oslo Universitetssykehus. (2024). *Ny organisering av behandling for kjønnsinkongruens*.

<https://www.oslo-universitetssykehus.no/om-oss/nyheter/ny-organisering-av-behandling-for-kjonnsinkongruens/>.

Lorentzen, F., Hartmann, A., Selbekk, A.-E., Dickson, J. & Espeth, L. D. (2025). *Kjønnsidentitetsutredning som konverteringsterapi*. Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens.

<https://static1.squarespace.com/static/637f95e827c8cd2821a83d74/t/68499ad775cc716bbb926e71/1749654234556/Kj%C3%B8nnsidentitetsutredning+som+konverteringsterapi+%282%29.pdf>.

Politiet. (2025). *Hatkriminalitet i Norge 2024*. Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet.

<https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/oslo/rapporter/hatkriminalitet-norge/hatkriminalitet-i-norge---arsrapport-2024.pdf>.

Prop. 132 L (2022-2023) Endringer i straffeloven (konverteringsterapi). Kultur og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/74a4326df1274290b1d33a300f18fe36/no/pdfs/prp202220230132000dddpdfs.pdf>.

Reed, E. (2023). *Unpacking 'gender exploratory therapy,' a new form of conversion therapy*.

<https://xtramagazine.com/health/gender-exploratory-therapy-243833>.

Skeiv verden. (2025). *Veiledning og terapi*.

<https://www.skeivverden.no/veiledning-og-terapi/>.

Ungdomstelefonen. (u.å.). *Trenger du å snakke med noen om seksualitet, kjønn eller identitet?*.

<https://ungdomstelefonen.no/>.

Vedlegg 1: Akershus lokalavdeling sin forespørsel og NPF Fagpolitiske avdeling sitt svar om arbeid for skeive og transpersoner de to siste landsmøteperiodene

Akershus lokalavdeling sin forespørsel

Hei Lars Jørgen og psykologforeningen!

Nå nærmer Landsmøtet 2025 seg med stormskritt, og det gleder vi oss veldig til! Jeg står for øyeblikket i sentrum av arbeidet med to landsmøtesaker, hvorav jeg nå tar kontakt med dere vedrørende den ene: Utvikling av politikk vedrørende skeives og transpersoners helsetilbud.

Norsk Psykologforening er stolt deltaker i hver Pride-parade, noe som er viktig symbolikk og kommunikasjon ut mot befolkningen om psykologers urokkelige støtte til at alle skal kunne elske den de ønsker og å være den de er. Videre fra dette er det lite klart for meg og andre medlemmer jeg har snakket med om hva foreningen gjør rent fagpolitisk for skeives og transpersoners rettigheter og likeverdige helsetilbud. Av hensyn til at jeg og noen flere potensielt ønsker å fremme dette som sak inn mot landsmøtet og trenger å sende den inn til sekretariatet innen 13. august forespør jeg en oversikt over hva foreningen har gjort og aktivt gjør vedrørende skeives og transpersoners helsetilbud og helserettigheter fra dere i fagpolitisk avdeling. Er det noe dere kan sende til meg? :)

Med vennlig hilsen,

Stig Irvin Fjelltnun

Styremedlem

Akershus lokalavdeling

Norsk **Psykologforening**

Svar fra fagpolitisk avdeling i Norsk
Psykologforening

Hei Stig,

Fagpolitisk avdeling har ikke hatt noe eget oppdrag knyttet til utvikling av politikk vedrørende skeives og transpersoners helsetilbud i denne landsmøteperioden. I forrige landsmøteperiode ble det utviklet en policy om kjønnsinkongruens (<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/Spesialisthelsetjenesten/Policynotat-kj%C3%B8nnsinkongruens-barn-og-unge-2.pdf>) og det ble skrevet høringsinnspill om regulering av konverteringsterapi (<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/H%C3%B8ringer-og-policies/H%C3%B8ring-2021/Regulering-av-konverteringsterapi.pdf>) og ifm forslag til endringer i reglene om hjelpemiddel fra folketrygden til personer med kjønnsinkongruens (<https://psykologforening.fra1.digitaloceanspaces.com/Fag-og-politikk/H%C3%B8ringer-og-policies/H%C3%B8ring-2021/Forslag-til-endring-i-reglene-om-hjelpemiddel-fra-folketrygden-til-personer-med-kj%C3%B8nnsinkongruens.pdf>).

Fagpolitisk avdeling

Psykologforeningen

Sak 11 Norsk psykologforening i møte med pågående menneskerettighetsbrudd

./ Saksnotat vedlagt:

Akershus, Oslo og Hordaland lokalavdelingers forslag til vedtak, med støtte fra Yngre psykologers utvalg:

- 1. Norsk psykologforening skal utvikle et overordnet og helhetlig rammeverk for hvordan foreningen skal forholde seg til og agere på menneskerettighetsbrudd. Landsmøtet ber sentralstyret om å oppnevne en arbeidsgruppe som skal utforme forslag til retningslinjer for hvordan Psykologforeningen kan arbeide for å sikre at menneskerettighetene blir respektert og hvordan de bør reagere ved menneskerettighetsbrudd.*
- 2. Norsk psykologforening krever umiddelbar våpenhvile mellom Israel og Hamas og stans i alle angrep på sivile, helseinstitusjoner og at alle gisler frigjøres. Norsk psykologforening krever at Israels blokade oppheves slik at palestinerne får tilgang til humanitær nødhjelp, medisinsk utstyr, mat, vann, elektrisitet og drivstoff.*
- 3. Psykologforeningen skal avstå fra å handle med israelske selskap og israelske institusjoner som bidrar til okkupasjonen, frem til Israel følger folkeretten, opphever blokaden og avslutter okkupasjonen av Palestina. Hvilke selskaper og institusjoner dette involverer skal vurderes av Menneskerettighetsutvalget og en anbefaling skal leveres til Sentralstyret innen sommeren 2026.*
- 4. Norsk psykologforening krever at norske myndigheter intensiverer arbeidet for fred mellom Israel og Palestina og frihet for det palestinske folk med alle tilgjengelige politiske og økonomiske virkemidler. Dette omhandler at myndighetene skal vurdere ulike former for sanksjoner som ellers blir brukt i møte med brudd på internasjonal rett, inkludert å trekke Oljefondet ut av selskap knyttet til israelske bosettinger og våpenindustri.*

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ber Sentralstyret oppnevne en arbeidsgruppe i tråd med punkt 1 i saken fra Akershus, Oslo og Hordaland.

Landsmøtet ber Sentralstyret innhente en anbefaling i tråd med punkt 3 innen sommeren 2026. Det bes om at en ekstern aktør med nødvendig kompetanse bistår med råd til anbefalingen.

Sentralstyret oppfordrer Akershus, Oslo og Hordaland om å fremme punkt 2 og 4 i saken som resolusjonsforslag til Landsmøtet.

Norsk psykologforening i møte med pågående menneskerettighetsbrudd

En viktig del av Norsk psykologforening som fagpolitisk og samfunnspolitisk organisasjon er forankringen i å ivareta grunnleggende menneskerettigheter. Dette stadfestes direkte i prinsippprogrammet under beskrivelser av foreningens arbeid for høy faglig og etisk standard innen psykologisk virksomhet og ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter:

Psykologisk fagutøvelse skal ivareta grunnleggende menneskerettigheter.

Menneskerettighetsbasert praksis betyr å forholde seg aktivt til innholdet i eksisterende internasjonale konvensjoner og relevant nasjonal lovgivning, arbeide for å sikre at rettighetene blir respektert og reagere når det skjer brudd på menneskerettighetene. (Norsk Psykologforening, 2019)

Det er likevel få konkrete retningslinjer for hvordan psykologer og foreningen sentralt skal forholde seg til og reagere på menneskerettighetsbrudd, både nasjonalt og internasjonalt.

Foreningen bør utvikle et overordnet rammeverk som gjør det lettere å handle helhetlig og konsistent på menneskerettighetsbrudd. NPF trenger et konkret fundament for å stå opp for de verdiene psykologer allerede har forpliktet oss til i prinsippprogrammet og i etiske retningslinjer. Ved å utvikle et prinsipielt rammeverk vil foreningen kunne ta en proaktiv posisjon og være bedre rustet til å respondere på fremtidige menneskerettighetsbrudd.

Sentralstyret bes nedsette en arbeidsgruppe som kan utvikle et helhetlig rammeverk for hvordan foreningen og psykologer skal forholde seg til og agere på menneskerettighetsbrudd (vedtaksforslag 1). Arbeidsgruppen skal se på hvordan NPF kan være proaktive i møte med menneskerettighetsbrudd og hvilke virkemidler foreningen kan ta i bruk. Det kan være vanskelig å definere hva som er terskelen for å reagere, men gruppen kan vise til eksempler på saker som er relevante sett i sammenheng med vår rolle som fagforening. Vi foreslår at arbeidsgruppen består av visepresident for fag- og profesjon, medlemmer fra Menneskerettighetsutvalget, medlemmer fra ulike lokallagsstyrer, samt studentrepresentant(er).

Norsk psykologforening har tidligere støttet utestengelsen av den russiske psykologforeningen fra European Federation of Psychologists' Associations (EFPA) som respons på at foreningen ikke tok avstand fra Russlands invasjon av Ukraina (Norsk Psykologforening, u.å.). Reaksjoner på andre konflikter har uteblitt. Dette har flere i

foreningen og våre lokallag etterlyst, og vi oppfatter det som et behov som bør løftes til diskusjon. Vi ønsker å fremme en prinsipiell og konkret debatt om hvordan Norsk psykologforening bør forholde seg til menneskerettighetsbrudd som fagpolitisk organisasjon og som samfunnsaktør.

Samtidig er det viktig å være reaktive, og å belyse diskusjonen med en aktuell situasjon. På

oppfordring fra våre medlemmer, tar vi derfor utgangspunkt i de omfattende menneskerettighetsbruddene som foregår i Palestina (Gaza og Vestbredden). Palestina brukes her som en konkret inngang til en bredere diskusjon – ikke fordi andre konflikter er mindre viktige, men fordi saken har vekket mye engasjement i medlemsmassen vår, og fordi det haster å ta stilling til hvordan psykologer og foreningen skal reagere på denne saken.

Menneskerettighetsbrudd - et faglig og etisk ansvar

Når mennesker utsettes for systematiske brudd på sine grunnleggende rettigheter, oppstår dype og langvarige psykiske belastninger - frykt, sorg, traumer, og avmakt. Dette er fenomener psykologer ikke kan forholde seg nøytrale til. Barn som vokser opp i krig og under okkupasjon er særlig utsatt for psykiske belastninger og traumer som kan få livslange og transgenerasjonelle konsekvenser (Brubakk, 2023).

Observasjon av andres lidelse, slik man ser gjennom ulike medier, kan også føre til sekundærtraumatisering (Secker & Braithwaite, 2021), og er dermed en risiko for de som bevitner menneskerettighetsbruddene verden over. Psykologers kunnskap gjør oss særlig egnet til å se og forstå konsekvensene, og ikke minst: reagere. Derfor angår menneskerettighetsbrudd oss direkte - som fagpersoner og som fagfellesskap.

Dette ansvaret er også forankret i de etiske retningslinjene og psykologers profesjonelle rammeverk. Psykologforeningens prinsippprogram bygger på en menneskerettighetsbasert grunnholdning. De etiske retningslinjene for nordiske psykologer understreker også at psykologen skal *arbeide for å fremme utviklingen av alle menneskers grunnleggende rettigheter, verdighet og verdi* ("Respekt for personens rettigheter og verdighet", Norsk Psykologforening, 2022), og aktivt *hindre at psykologisk kunnskap brukes til å krenke, utnytte eller undertrykke individer* ("Unngåelse av misbruk/skade", Norsk Psykologforening, 2022). Det kan argumenteres at disse etiske prinsippene forplikter psykologer som profesjon å aktivt handle i møte med menneskerettighetsbrudd.

Samtidig finnes også etiske prinsipper om nøytralitet. Under prinsipp 2.1 *Faglig integritet* står det at psykologen skal tilstrebe faglig integritet i sin forskning, undervisning og anvendelse av psykologi. *Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor andre berørte parter* (Norsk Psykologforening, 2022). Her fremkommer dermed viktigheten av nøytralitet og å innta en upartisk linje.

Et sentralt etisk spørsmål hva psykologer skal gjøre når prinsipper om nøytralitet kommer i konflikt med prinsipper om menneskerettigheter og beskyttelse mot skade. Under punkt 3.1 *Etisk veiledning til psykologen* fremmes viktigheten av refleksjon og drøfting rundt etiske dilemmaer. Her står det at; *i en konkret sak vil det kunne*

innebære at noen prinsipper må prioriteres fremfor andre (Norsk Psykologforening, 2022). Dette er et komplekst spørsmål med mange variabler og etiske dilemmaer, både for psykologer som samfunnsaktører, og med tanke på hvordan det kan innvirke klientmøtet. Hvordan påvirkes pasienter og psykologer av at NPF frastår fra å uttale seg i konflikter eller unngår å handle i møte med menneskerettighetsbrudd? Samtidig, kan det å ta et aktivt standpunkt og å "velge en side" i en konflikt påvirke pasienters trygghetsfølelse hos oss? Disse er viktige spørsmål å løfte i foreningen.

Norsk psykologforenings nåværende praksis ved konflikter og menneskerettighetsbrudd har i stor grad vært preget av stillhet i nøytralitetens navn. Dette har medført debatt om hvorvidt foreningen oppfyller sitt samfunnsansvar, spesielt i lys av de alvorlige menneskerettighetsbruddene i Palestina. Noen psykologer tydeliggjør et behov for at psykologer og Norsk psykologforening skal vise mer handlingskraft og mindre taushet i møte med menneskerettighetsbruddene i Gaza (Brandshaug, 2025; Dajani et al., 2025; Singh, Rossland, & Boutaleb, 2025; Singh, 2025; Sönderström, 2025), mens andre argumenterer for at det blir for selektivt og ønsker en mer prinsipiell tilnærming til brudd på menneskerettighetene (Haas & van der Weele, 2025). Noen argumenterer også for at politisk handling ikke er et fagforeningsanliggende (Mortensen, 2024). Det er nødvendig med rom for uenighet ettersom det bidrar til meningsutveksling og debatt som driver oss videre.

Samtidig går det et punkt ved menneskerettighetsbrudd hvor nøytralitet ikke lenger betyr upartiskhet. Hvis foreningen velger ikke å handle i møte med dokumenterte, alvorlige og systematiske menneskerettighetsbrudd, risikerer Norsk psykologforening å bli en del av en normalisering av urett. Med dette som utgangspunkt ønsker vi å ta stilling til en pågående

konflikt som kan være utgangspunkt for utvikling av varige retningslinjer for fremtidige hendelser, nemlig Palestina.

Palestina

"Norge er et lite land, men vi har innflytelse. Menneskerettighetsutvalgene i Legeforeningen og Psykologforeningen mener norske myndigheter ikke går langt nok i å be om permanent våpenhvile" (Røed-Fauske & Hjermann, 2023).

Psykologforeningen fordømmer terrorangrepet begått av Hamas 7. oktober 2023. Samtidig er det avgjørende å rette oppmerksomhet mot den pågående humanitære katastrofen som har utviklet seg som følge av krigen og den langvarige blokaden av Gaza. Den israelske okkupasjonen av palestinske områder har pågått i flere tiår, og i juli 2024 slo Den internasjonale domstolen (ICJ) fast at okkupasjonen er i strid med folkeretten. ICJ krevde en umiddelbar stans i okkupasjonen og understreket at også

tredjeland har en forpliktelse til å ikke bidra til dens opprettholdelse.

I desember 2024 publiserte Amnesty International en omfattende rapport som dokumenterer at israelske myndigheter begår folkemord mot det palestinske folket. Denne rapporten kommer i tillegg til langvarig dokumentasjon fra både FN-organer og andre menneskerettighetsorganisasjoner som har påvist systematiske overgrep, tvangsforflytninger, kollektiv avstraffelse og bruk av sult som våpen mot sivilbefolkningen. Den Internasjonale straffedomstolen (ICC) har som følge av disse overgrepene utstedt arrestordre mot Israels statsminister Benjamin Netanyahu og forsvarsminister Yoav Gallant. Over 1500 helsearbeidere er drept i krigen på Gaza, selv om de egentlig har spesiell beskyttelse under folkeretten (FN, juli 2025).

Norsk psykologforening har, sammen med Sykepleierforbundet og Legeforeningen, gitt uttalelser med krav om umiddelbar våpenhvile, beskyttelse av helsepersonell og tilgang til humanitær hjelp, og har særlig reagert på angrep mot helseinstitusjoner og sivile mål.

Foreningene har i tillegg sendt brev til Utenriksdepartementet med krav om politisk ansvar og støtte til FN-resolusjoner. Videre har Psykologforeningen deltatt i markeringer og vist engasjement i konflikten på sosiale medier (Lindhold Liland, 2023).

Den 19. juni 2025 kom Psykologforeningens sentralstyre med en ny uttalelse (Vedlegg 1) med fordømmelser om angrep på sivile og medisinsk nøytralitet i Gaza (Norsk Psykologforening, 2025). Foreningen ber myndighetene om å:

- 1) Jobbe for at sivilbefolkningen får tilgang til humanitær bistand og helsehjelp, inkludert psykologisk behandling;
- 2) Intensivere fredsarbeid med bruk av politiske og økonomiske virkemidler hvor det påpekes at ulike sanksjoner skal vurderes, og;
- 3) Jobbe for varige diplomatiske fredsløsninger i regionen og bidra til gjenoppbygningsarbeid av Gaza.

Engasjementet for Palestina har også vokst frem nedenfra i organisasjonen. Det har blitt arrangert medlemsmøter og kommet vedtaksforslag i flere lokalavdelinger, med mål om en tydeligere politisk linje fra foreningen sentralt. Denne landsmøtesaken er et resultat av vedtak fremmet av medlemmer på årsmøtene i lokalavdelingene til Oslo og Akershus (se Vedlegg 2 for vedtakene som ble fattet). Et initiativ fra psykologer landet over resulterte i "Psykologoppropet mot folkemord." Det har vært avholdt et møte mellom ledelsen i Psykologforeningen og initiativet Psykologer mot folkemord. Parallelt har det vært et stort og vedvarende engasjement i *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, hvor flere fagpersoner har skrevet innlegg som

problematiserer stillhet, faglig ansvar og menneskerettighetsbrudd og dilemmaer som følger med.

Flere fagforeninger NPF samarbeider med, som Legeforeningen (Den Norske Legeforening, 2024; Rime & Christiansen, 2025), Norsk Sykepleierforbund (Norsk Sykepleierforbund, 2023; 2025), Fagforbundet (Fagforbundet, 2024; u.å.), og Den norske tannlegeforening (Den norske tannlegeforening, 2024), har alle engasjert seg i menneskerettighetsbruddene mot palestinerne.

Det etterspørres tydeligere krav fra Norsk psykologforening, da tidligere uttalelser ikke stiller konkrete krav til involverte parter, egen organisasjon eller egne myndigheter. Formålet med vedtaksforslag 2, 3 og 4 er å fremme en mer aktiv posisjon til den pågående konflikten, slik at psykologer kan bevare profesjonens troverdighet og leve opp til egne etiske retningslinjer og menneskerettslige forpliktelser.

Vedtaksforslag 2 er rettet mot Hamas og Israel med et tydelig krav om stans i konflikten. Vedtaksforslag 3 retter seg mot tiltak Psykologforeningen selv kan gjøre, i form av å undersøke hvorvidt foreningen benytter varer og tjenester knyttet til okkupasjonen. Hvilke varer og tjenester det kan være ønsket vi at Menneskerettighetsutvalget skal undersøke og foreslå for sentralstyret basert på internasjonalt anerkjente anbefalinger. Vedtaksforslag 4 retter seg mot norske myndigheter, med tydeligere krav til handling enn hva foreningen tidligere har vedtatt.

Konklusjon og anbefaling

Vedtaksforslagene har et todelt formål:

- 1) Å utvikle et prinsipielt rammeverk for psykologforeningen i møte med menneskerettighetsbrudd.
- 2) Å vedta konkret politikk på menneskerettighetsbruddene som Israel begår i Palestina.

Vedtakene som fremmes i denne saken gir Norsk Psykologforening mulighet til å:

- Styrke det etiske rammeverket for hvordan foreningen forholder seg til menneskerettighetsbrudd.
- Utvikle klare retningslinjer og vurderingskriterier for fremtidige menneskerettighetsbrudd.
- Ta et tydelig og etterprøvbart standpunkt om menneskerettighetsbruddene mot palestinere som engasjerer medlemsmassen i Psykologforeningen.

Merknader: Alle lokalavdelingsstyrer fikk tilsendt e-post med mulighet til å komme med innspill på vedtak og saksdokument. Følgende har spilt inn på forslaget utover forslagsfremmere: Rogaland lokalavdeling, Sør-Trøndelag lokalavdeling og leder i menneskerettighetsutvalget. ChatGPT ble brukt som hjelp til bearbeiding av tekst.

Kilder

Amnesty International. (2024). *Israel/Palestine: 'We are all human': Israeli forces' attacks on civilians in Gaza*. <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/8668/2024/en/>.

Brandshaug, H. W. (2025, 30. juli). Et giftig slør: Gaza og vår psykologiske flukt fra lidelsen. *Psykologisk.no*.

<https://psykologisk.no/2025/07/gaza-et-giftig-slør-over-var-mentale-innlevelse/>.

Dajani, H. F. K., Hakim, S., Ntwari, T. & Tofik, A. (2025, 10. juli). Vi ser – og det forplikter. *Psykologisk.no*. <https://psykologisk.no/2025/07/vi-ser-og-det-forplikter/>.

Den Norske Legeforening. (2024). *De nordiske legeforeningene med felles uttalelse om Gaza*.

https://www.legeforeningen.no/nyheter/2024/de-nordiske-legeforeningene-med-felles-uttalelse-om-gaza/?utm_source=chatgpt.com.

Den norske tannlegeforening. (2024). *NTF fordømmer angrep på sykehus i Gaza*.

<https://www.tannlegeforeningen.no/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2024-04-02-ntf-fordommer-angrep-pa-sykehus-i-gaza.html>.

Fagforbundet. (2024). *Norge må følge opp den historiske anerkjennelsen av Palestina*.

https://www.fagforbundet.no/a/376915/om-fagforbundet/fagforbundet-mener/uttalelser-fra-fagforbundets-landsstyret/norge-ma-folge-opp-den-historiske-ankjennelsen-av-palestina/?utm_source=chatgpt.com.

Fagforbundet. (u.å.). *Palestina*.

<https://www.fagforbundet.no/om-fagforbundet/solidaritetsprosjekter/palestina/>.

Haas, S. & van der Weele, J. (2025, 2. juni). Når Gaza blir sett – og andre blir glemt.

Psykologisk.no. <https://psykologisk.no/2025/06/nar-gaza-blir-sett-og-andre-blir-glemt/>.

Lindhold Liland, K. (2023). *Krigen i Gaza*. Norsk Psykologforening.

<https://www.psykologforeningen.no/aktuelt/vare-uttalelser-om-krigen-i-gaza>.

Mortensen, C. (2024). Grensene mellom fagetikk og politikk. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*.

<https://www.un.org/unispal/document/ohchr-press-release-16jul25/>.

Vedlegg 1: Psykologforeningens uttalelse 19. juni 2025

Psykologforeningen fordømmer angrepene på sivilbefolkningen og den medisinske nøytraliteten i Gaza

Israels brutale krigføring, og vedvarende og stadig mer alvorlige brudd på folkeretten i etterkant av terrorangrepet fra Hamas i oktober 2023, har ført til enorme menneskelige lidelser, ruinert infrastruktur og ødelagt helsetjenesten i Gaza. FNs spesialrapportør betegner situasjonen som et pågående folkemord og etnisk rensing av de okkuperte palestinske områdene. Det må stoppes.

Krigen har utløst en dyp humanitær katastrofe som hardest rammer barna som utgjør nær halvparten av befolkningen. Den fysiske og psykiske lidelsen disse barna påføres er av et omfang som ikke kan formidles med ord. Psykologforeningen mener de katastrofale lidelsene som påføres de sivile er en vanære i vår tid.

Vi ser systematiske brudd på den medisinske nøytraliteten fra staten Israel, og er bekymret over at grove menneskerettighetsbrudd og brudd på folkeretten ikke får konsekvenser fra det internasjonale samfunnet. Vi ser også med avmakt og fortvilelse på at det internasjonale rettssystemet som skal verne mennesker og sikre menneskerettigheter, blir ignorert.

Retten til trygg helsehjelp i krig står på spill. Alle mennesker har rett til helsehjelp uavhengig av tro, etnisk bakgrunn, nasjonalitet, politisk tilknytning og seksuell orientering. Gaza blir definert som det farligste stedet i verden å drive hjelpearbeid. De gjentatte angrepene på helsepersonell og helsetjenesten og de systematiske bruddene på den medisinske nøytraliteten i den pågående krigen i Gaza, er uakseptable. Folkerettens Genève-konvensjoner må respekteres.

Psykologforeningen vil jobbe for en felles resolusjon på vegne av europeiske psykologer om helsearbeidere og menneskerettigheter i krig. Psykologer har som helsepersonell medisinsk nøytralitet, og alle pasienter skal møtes med respekt.

Psykologforeningen er enige med Den norske kirke om at det som nå utspiller seg, ikke bare ødelegger det palestinske folket og framtiden deres, men også undergraver staten Israels demokrati og moralske integritet.

Behovet for humanitær intervensjon fra verdenssamfunnet er påtrengende og akutt. I et utbombet Gaza med utbredt sult, mangel på fungerende sykehus og enorme lidelser, vil det trengs et reparasjonsarbeid av krigstraumer blant flere generasjoner av Gazas 2,4 millioner innbyggere som vi ikke kommer til å se omfanget av før krigen stopper.

Psykologforeningen ber om:

- At mat, rent vann, medisiner, helsepersonell og alle andre former for humanitær hjelp slippes uhindret inn i Gaza og når fram til sivilbefolkningen. Psykologforeningen ber

norske myndigheter om å jobbe for at all akutt humanitær bistand og helsehjelp til sivilbefolkningen på Gaza, også psykologisk behandling og psykososial støtte, slipper til.

- At norske myndigheter intensiverer arbeidet for fred med alle tilgjengelige politiske og økonomiske virkemidler. Dette inkluderer at myndighetene bør vurdere ulike former for sanksjoner som ellers blir brukt i møte med brudd på internasjonal rett.
- At partene legger til rette for at det gjennomføres uavhengige undersøkelser av opplysninger om grove brudd på menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett, inkludert angrep på helsepersonell, sykehus og annen helseinfrastruktur, samt misbruk av slik infrastruktur til militære formål. Vi ber også om at partene samarbeider med uavhengige tredjeparter i dette arbeidet.
- Psykologforeningen oppfordrer også myndighetene til å fortsette å jobbe for en varig våpenhvile med humanitær tilgang til hele Gazastripen og Vestbredden, og at gisler frigis. I tillegg jobbe for det langsiktige, diplomatiske arbeidet for fred i regionen sammen med tredjeland, og slik bidra til gjenoppbyggingen av Gaza, inkludert gjenoppbygging av hjemmene til den fordrevne befolkningen og støtte til deres rett til å vende tilbake med trygghet og verdighet.

Psykologforeningens sentralstyre, 19. juni 2025.

Vedlegg 2: Vedtak fra medlemsmøter i lokalavdelingene Oslo og Akershus

I Oslo ble følgende vedtak vedtatt under medlemsmøte 26.03.25 for fremming av sak til landsmøtet:

“Lokallaget fremmer sak om boikott til landsmøtet 2025. Dette innebærer at det utarbeides et vedtaksforslag til landsmøtet som ber psykologforeningen kreve at regjeringen gjør tiltak for å stanse Israels pågående menneskerettighetsbrudd på Gaza og Vestbredden. Landsmøtet bes også ta stilling til boikott som virkemiddel i Psykologforeningen.

Utarbeidelse av vedtaksforslag kan gjøres i samarbeid med medlemmer utenfor styret som styret kan utpeke.”

I Akershus ble følgende vedtak vedtatt under medlemsmøte 27.03.2025 for fremming av sak til landsmøtet:

“Lokallaget slutter seg til Oslo lokallags vedtak og vedtar å fremme følgende sak til Landsmøtet 2025:

- At Norsk Psykologforening krever at regjeringen iverksetter tiltak for å stanse Israels pågående menneskerettighetsbrudd på Gaza og Vestbredden
- At Norsk Psykologforening tar stilling til boikott som virkemiddel i Psykologforeningen

Lokallaget samarbeider med Oslo lokallag og relevante medlemmer om utarbeidelsen av dette forslaget.”

Sak 12 Etablering av en grunnutdanningskomite

./. Vedlagt: Saksnotat

**Sentralstyrets forslag til vedtak, etter anmodning fra SPU:
(Likelydende sak er meldt fra Oslo lokalavdeling)**

Landsmøtet gir sentralstyret i oppdrag å oppnevne en grunnutdanningskomité for profesjonsutdanningen i psykologi. Komiteen skal utformes og arbeide i henhold til følgende mandat:

- 1) Komiteen skal utvikle og foreslå politikk om grunnutdanningen.*
- 2) Arrangere regelmessige dialogmøter, og tilrettelegge for samarbeid med de relevante institusjonene, for å styrke og bevare den norske grunnutdanningen etter Boulder-modellen.*
- 3) Komiteen kan komme med innspill til utdanningsinstitusjonene om innholdet i profesjons-programmene, men har ikke beslutningsmyndighet.*

Visepresidenten for fag- og profesjonspolitikk skal lede komiteens arbeid, og invitere utdanningsinstitusjonene, universitetssykehusene, og studentpolitisk utvalg til å foreslå egne kandidater til komiteen.

**Landsmøtesak om etablering av en grunnutdanningskomité
(Likelydende sak er meldt fra Oslo lokalavdeling)**

I Psykologforeningens prinsipp-program punkt 5 står det at "*Psykologforeningen skal være i kontinuerlig dialog med universitetene og profesjonsstudentene om utvikling og kvalitetssikring av grunnutdanningen.*" (psykologforeningen, 2019)

Studentpolitisk utvalg ønsker å fremme et forslag om at Landsmøtet oppretter en grunnutdanningskomité for profesjonsutdanningen i psykologi. En grunnutdanningskomité vil kunne være en viktig plattform for strukturert dialog og samhandling mellom foreningen og utdanningsinstitusjonene, og slik bidra til en mer effektiv og fremtidsrettet grunnutdanningspolitikk.

Bakgrunn

Profesjonsstudiet i psykologi er en seksårig utdanning med tett integrasjon av teori, praksis og ferdighetstrening. NOKUT (2022) vurderte, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet (KD), at dette krever høy ressursbruk og anbefalte at studiet bør oppjusteres til høyeste finansieringskategori, på lik linje med medisin, odontologi, og veterinærmedisin (NOKUT, 2022, s. 43). Likevel ble psykologutdanningen i KDs nye finansieringsmodell (2025) plassert i nivå 2 - et nivå som ikke reflekterer de reelle kostnadene knyttet til å opprettholde og oppfylle kvaliteten og omfanget av klinisk integrering. Dette kan medføre nedprioritering, redusert finansiering og svekket kvalitet på utdanningen.

Forsøk på påvirkning fra både SPU og studentdemokratiene med et studentopprop høsten 2024, samt høringsinnspill fra Psykologforeningen, førte ikke frem til en endring av finansieringsnivået. Sentralstyret tok først stilling til saken høsten 2024 etter et innlegg fra studenter ved UiO i Dagens Medisin (Sletten & Holtegardsbråten, 2024). Med tidligere innsats, og en mer formalisert dialog med utdanningsinstitusjonene, kunne innsatsen muligens vært mer effektiv overfor KD.

Internklinikk-saken ved UiO i 2017, og de påfølgende sakene ved UiT, NTNU og UiB, er også gode eksempler på utfordringene som kan oppstå når dialogen mellom utdanningsinstitusjonene og Psykologforeningen ikke er godt nok strukturert

(Lindholm, 2017, 2018). En mer formalisert dialog om grunnutdanningspolitikk kunne kanskje ha bidratt til å fange opp utfordringene tidligere og dermed redusert noe av konfliktnivået.

Da forslaget om å opprette en utdanningskomité ble presentert på Lederkonferansen i juni var tilbakemeldingene generelt positive. Visepresidenten for fag- og profesjonspolitikk sa på lederkonferansen i juni at foreningen over flere år har forsøkt å samarbeide på tvers av universitetene, men at det glipper, og at en ikke får med alle. Hun sa så at det kan være både lurt og nødvendig med en egen komité som jobber målrettet med dette, og at det er et åpenbart behov.

Erfaringer fra andre profesjoner og foreninger, som legeforeningen, viser at tettere samarbeid mellom foreningen og utdanningsinstitusjonene kan bidra til en mer kvalitetssikret og samfunnsrelevant utdanning. Norsk medisinstudentforening (NMF) har en egen utdanningskomité som årlig arrangerer seminarer, samhandler med de medisinske fakultetene og utvikler politikk på utdanningsområdet (Norsk Medisinstudentforening, 2025). En tilsvarende komité i psykologforeningen vil kunne 1) styrke samarbeidet mellom Psykologforeningen, universitetene og studentdemokratiene, og 2) utvikle effektiv politikk som fremmer utvikling og kvalitetssikring av én grunnutdanning, fundamentert i Boulder-modellen.

En grunnutdanningskomite vil kunne jobbe med saker som nevnt, men vil også kunne være relevant for å eksempelvis instigere arbeid med nye inntakskriterier for profesjonsutdanningen.

Sammensetning

Komiteens nøyaktige plassering i organisasjonskartet må diskuteres, men slik vi har formulert vedtaksforslaget vil komiteen bli oppnevnt av sentralstyret, og bli ledet av visepresidenten for fag- og profesjonspolitikk.

I henhold til presisering av hvem som kan delta i komitéen, bør visepresidenten invitere utdanningsinstitusjonene, universitetssykehusene, og studentpolitisk utvalg til å selv foreslå sine kandidater. Med utdanningsinstitusjoner mener vi de utdanningsinstitusjonene med profesjonsutdanning i psykologi. I tillegg bør universitetssykehusene gis anledning til å foreslå kandidater med bakgrunn innen utdanning og forskning. Eventuelt kan også kommunesektoren, eller andre sektorer,

inviteres til å utnevne sine representanter, for å inkludere andre perspektiver utenom spesialisthelsetjenesten. Innretningen på komiteen bør holdes åpen for endringer. Justeringer etter hvert som man tester ut ordningen, kan være nødvendig.

Forslag til landsmøtevedtak:

Landsmøtet gir sentralstyret i oppdrag å oppnevne en grunnutdanningskomité for profesjonsutdanningen i psykologi. Komiteen skal utformes og arbeide i henhold til følgende mandat:

- 1) Komiteen skal utvikle og foreslå politikk om grunnutdanningen.*
- 2) Arrangere regelmessige dialogmøter, og tilrettelegge for samarbeid med de relevante institusjonene, for å styrke og bevare den norske grunnutdanningen etter Boulder-modellen.*
- 3) Komiteen kan komme med innspill til utdanningsinstitusjonene om innholdet i profesjons-programmene, men har ikke beslutningsmyndighet.*

Visepresidenten for fag- og profesjonspolitikk skal lede komiteens arbeid, og invitere utdanningsinstitusjonene, universitetssykehusene, og studentpolitisk utvalg til å foreslå egne kandidater til komiteen.

Kilder

Lindholm, A. (2017, desember 7). *Fant feil ved flere psykologi-klinikker*. <https://www.khrono.no/klinikk-psykologi-psykologi-brak/fant-feil-ved-flere-psykologi-klinikker/202769>

Lindholm, A. (2018, april 23). *Rapport: Fant mangler ved psykologiklinikker i Bergen*.
<https://www.khrono.no/bernstrom-klinikk-klinikk-saken/rapport-fant-mangler-ved-psykologiklinikker-i-bergen/220952>

NOKUT. (22. 2. 2022). Evaluering av implementeringen av RETHOS for studieprogrammene i psykologi (7-2022). Nasjonalt Organ for Kvalitet i Utdanningen.
https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2022/evaluering-av-implementeringen-av-rethos-for-studieprogrammene-i-psykologi_7-2022.pdf

Norsk Medisinstudentforening (hentet 30. mars 2025). Grunnutdanningskomiteen. Legeforeningen.
<https://www.legeforeningen.no/foreningsledd/student/norsk-medisinstudentforening/medisinstudiet/grunnutdanningskomiteen/>

Norsk psykologforening (2019). Prinsippprogram. Psykologforeningen.
<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/organisasjonen/vedtekter-og-retningslinjer/prinsippprogram>

Sletten, I. N., & Holtegardsbråten, H. E. (2024, september 13). *En fullstendig skandale: Regjeringens angrep på fremtidens psykologer*.
[https://www.dagensmedisin.no/en-fullstendig-skandale-regjeringens-angrep-pa-frem tidens-psykologer/651303](https://www.dagensmedisin.no/en-fullstendig-skandale-regjeringens-angrep-pa-frem-tidens-psykologer/651303)

Sak 13 Studentorganisering

./. Vedlagt: Saksnotat

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak:

Landsmøtet i Psykologforeningen vedtar at sentralstyret sammen med SPU i løpet av 2026 utarbeider et mandat, inkludert vedtekter, slik at psykologstudentene blir organisert på en måte som gir dem tilgang til å delta i det offisielle studentarbeidet i Norge og internasjonalt, tilsvarende lærerstudentene og sykepleierstudentene, slik at organisasjonen er operative senest fra 2027. Disse studentvedtektene blir endelig vedtatt og innlemmet i Psykologforeningens lover neste landsmøte.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ber om at sentralstyret arbeider sammen med SPU for å finne ut hvordan man eventuelt kan endre organiseringen for psykologstudentene på en slik måte at de får tilgang til å delta i det offisielle studentarbeidet i Norge og internasjonalt utover det som skjer pr nå. Det bør fremskaffes overslag over kostnader og utarbeides forslag til mandat og vedtekter, herunder hvilke oppgaver SPU skal ha. Arbeidet bør gjennomføres i løpet av 2026 slik at det vil være mulig å iverksette fra 2027, dersom sentralstyret vedtar at endringene skal gjennomføres. Resultatet og eventuelt nødvendige lovendringer fremlegges for landsmøtet 2028.

Studentorganisering

For å sikre psykologforeningens gjennomslagskraft, bør foreningen være organisert på en måte som gjør at medlemmene og deres tillitsvalgte kan delta på de arenaene de naturlig hører hjemme.

Våre studenter er ikke organisert på slik måte at de blir invitert med når det offisielle Norge inviterer ungdom og studentorganisasjoner om råd eller innspill. Det er derimot bl.a. lærerstudentene, sykepleierstudentene og medisinerstudentene. Disse er organisert på litt ulike måter, men er alle inkludert når det gjelder deltagelsen i møtet med det offisielle Norge.

Medisinerstudentene har en fullverdig egen selvstendig organisasjon innunder Legeforeningens paraply med eget landsmøte, sentralstyre, budsjett, egne vedtekter og eget organisasjonsnummer. Fordi de har en fullstendig egen organisasjon så kan de i tillegg til å delta i rådslag og gi innspill til det offisielle Norge som studentorganisasjon, så kan de som fullverdige medlemmer i Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) også stille til valg til styret for LNU.

For sykepleierstudentene og lærerstudentene er det løst på en litt annen måte. De har ikke eget organisasjonsnummer, ikke arbeidsgiveransvar for sekretariatsressursene sine, er underlagt det som tilsvarende sentralstyret i NPF, men har egne vedtekter, årsmøter, styre, budsjett og frikjøpt leder. Disse organisasjonene som ikke er fullstendig selvstendige organisasjoner er ikke fullverdige medlemmer av LNU, så de kan ikke stille til valg til styret, men de er observatører som blir 100% inkludert når det gjelder rådslag og innspill.

Hvis psykologstudentene får opptak i LNU kan de blant annet stille som ungdomsdelegat til world health assembly.

Sentralstyrets begrunnelse

Behov for avklaring: SPU er i dag et fast utvalg utnevnt av sentralstyret (lovene § 6). SPU har ikke egne, selvstendige organer, og det krever antakelig lovendring for å oppfylle kravene for medlemskap i Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU).

Medlemskap i Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) forutsetter i utgangspunktet at medlemsorganisasjonene er en frivillig, selvstendig, demokratisk og

landsomfattende organisasjon. SPU oppfyller ikke disse kravene i dag, og endring av organiseringen kan få konsekvenser utover det å kvalifisere for deltakelse i arbeidet i LNU.

Det er mulighet for å få observatørmedlemskap dersom LNU finner det særlig verdifullt å samarbeide med. Lærerstudentene og sykepleierstudentene er observatørmedlemmer i dag, mens Medisinsstudentene og Norske ergoterapeuterstudenters interesseorganisasjon er medlem. De andre studentorganisasjonene som er medlem/observatør er ikke knyttet til en fagforening.

Kontingenten for organisasjoner med observatørstatus er 9 500 kr.

Det må avklare nærmere med LNU hva som skal til for at studentene i Psykologforeningen skal kunne få observatørmedlemskap, ev ordinært medlemskap.

Pr i dag deltar representanter fra studentpolitisk utvalg på møter i SAK, har samarbeid med studentlederne i Akademikerne, og har representanter i EPSA.

I forbindelse med ev. lovendringer bør det også avklares hvilke økonomiske konsekvenser en endring kan få. Lærerstudentene er en del av Utdanningsforbundet, og har henholdsvis 16 000 og 190 000 medlemmer, mens NFS student og Sykepleierforbundet har henholdsvis 13 000 og 130 000 medlemmer. Legeforeningen har 41 500 medlemmer inklusive studentmedlemmer.

Både Lærerstudentene og NSF student har flere frikjøpte tillitsvalgte og egne ressurser satt av til sekretariat. Det gjennomføres egne årsmøter og de har egne fylkesstyrerepresentanter og lokallag med egne styrer. Medisinstudentene er en egen organisasjon med selvstendig økonomi som er tilsluttet Legeforeningen.

Oversikt over totalt antall medlemmer og antall studentmedlemmer i Psykologforeningen	Studenter	Medlemmer
2020	1442	9843
2021	1457	10214
2022	1411	10630
2023	1379	10951
2024	1313	11109

Psykologforeningen har så langt ikke hatt frikjøp av studentrepresentanter eller egne

sekretariatsressurser.

I 2023 var direkte kostnader til SPU og studentlagene kr 592 000. I tillegg er det gitt sekretariatsstøtte til SPU og studentlagene som foreningsorganer. Alle studentene får tilsendt tidsskriftet, og det er også en del studenter som kontakter JA-avdelingen for bistand.

For 2025 er studentkontingenten på kr 450,- pr år.

Dersom formålet er å kunne få medlemskap i LNU bør det sees på hvilke alternative organiseringer som kan gi innpass i LNU, og om det lar seg gjøre innenfor de tradisjonelt brukte organiseringsformer i foreningen, eller om man bør gå inn i en ny organisasjonsform.

Det bør også sees på hvilke andre konsekvenser endring av organiseringen av SPU kan ha, hvilke oppgaver SPU skal ha fokus på, hvilke konsekvenser omorganisering vil ha både organisasjonsmessig og økonomisk, og hvilken driftsform man vil ha.

Anbefalingen fra sentralstyret er at dette må utredes før man avgjør hvordan organiseringen av studentmedlemmene skal se ut i fremtiden.

Sak 14 Strukturendringer i Psykologforeningen

./ Vedlagt: Saksnotat fra Oslo lokalavdeling

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak: [Ikke utformet]

Sentralstyrets vedtak: *Saken legges frem for Landsmøtet uten kommentarer.*

Oslo lokalavdeling har fremmet sak til Landsmøtet om strukturendringer i foreningen, se vedlegg for oversikt over saken. Oslo lokalavdeling vil:

- Innføre landsstyremøter i tilknytning til lederkonferansen
- Forankre landsstyremøtet som formell struktur i Psykologforeningens lover
- at lokallagene har stemmerett på Landsstyremøtet
- at landsstyremøtene skal være åpne for alle medlemmer
- Innføre månedlige sentralstyremøter
- At møtene legges opp slik at deltakelse er praktisk mulig for alle valgte medlemmer – for eksempel gjennom korte digitale møter eller frikjøpsordninger
- Valgkomiteens innstilling sendes ut sammen med novemberutgaven til Tidsskrift for Norsk Psykologforening. Siste frist for ferdigstilling av komiteens arbeid må dermed koordineres med tidsskriftets deadline
- Endre fristen for innsending av saker til landsmøtet til seks uker før landsmøtet
- Etablere redaksjonskomiteer som fast struktur på landsmøtet
- Oppnevne to redaksjonskomiteer: Én komité for politiske og én for organisatoriske saker
- Sikre bred representasjon i komiteenes sammensetning
- At sentralstyret fremmer forslag til redaksjonskomiteer ved landsmøtets konstituering. Landsmøtet vedtar redaksjonskomiteenes sammensetning
- Sikre at visepresidentene frikjøpes i den grad det er nødvendig for å utføre vervet forsvarlig.
- Innføre en fleksibel modell for frikjøp, tilpasset den enkelte visepresidents behov og arbeidssituasjon.
- Gi visepresidentene rett til pensjonsopptjening, sykepenger og full opptjening av foreldrepenger tilsvarende frikjøpsprosenten.

Strukturendringer i Psykologforeningen - fra Oslo lokalavdeling

Vedlegg 1: Hva er et landsstyremøte – og hvorfor har de fleste organisasjoner det?

Vedlegg 2: Hva er en redaksjonskomité – og hvordan arbeider den på landsmøtet?

Vedlegg 3: SST-sak om Honorering_av_visepresidenter

Norsk psykologforening er en demokratisk medlemsorganisasjon som arbeider for psykisk helse, faglig utvikling og gode arbeidsvilkår for psykologer. Foreningen har historisk hatt høy oppslutning blant medlemmene og betydelig gjennomslag i offentligheten. De siste årene har vi imidlertid sett en nedgang i medlemstilslutningen, og flere opplever at avstanden er for stor mellom sentralledet og medlemmene, inkludert lokallagene.

Det er i dag behov for å gjøre det lettere å forstå hva Psykologforeningen mener, hvordan man kan påvirke politikken eller delta aktivt i medlemsdemokratiet.

Oslo lokalavdeling fremmer derfor denne uttalelsen for å styrke medlemsdemokratiet, forankre foreningens politikk bedre i medlemsmassen, og øke politisk gjennomslag og tillit i samfunnet. Vi ønsker en sterk, levende og demokratisk medlemsorganisasjon der alle medlemmer har mulighet til å påvirke og kjenne seg igjen i foreningens politikk.

Innføring av landsstyremøter i tilknytning til lederkonferansen

I dag er det kun landsmøtet, som avholdes hvert tredje år, som vedtar offisiell politikk. Utenom dette har kun sentralstyret (og AU) beslutningsmyndighet. Dette gir liten mulighet for medlemmene til å løfte og følge opp viktige saker som oppstår mellom landsmøtene. Mange saker av offentlig og faglig betydning utvikler seg raskt, og det bør finnes en struktur som gjør det mulig for organisasjonen å reagere og vedta politikk oftere enn hvert tredje år.

Det viktigste forumet utenom landsmøtet er lederkonferansen, som samler ledere av lokallag, utvalg og tillitsvalgte én gang i året (to ganger i landsmøteår). Lederkonferansen er i dag en verdifull arena for erfaringsutveksling og diskusjon, men mangler formell beslutningsmyndighet.

Dette gjør at gode innspill og nyanserte diskusjoner ikke alltid omsettes direkte til vedtatt politikk. Når sekretariatet og sentralstyret tolker hva som skal tas videre, kan deler av medlemsmangfoldet gå tapt. Ved å styrke lederkonferansen med en beslutningsdel kan vi sikre at bredden i medlemsstemmer og perspektiver får direkte gjennomslag i organisasjonens politikk – også mellom landsmøtene.

Osloavdelingen mener det derfor er nødvendig å utvikle lederkonferansen videre, slik at den også får en beslutningsdel. Det kan gjøres ved å sette av en dag (eller en halv dag) i tilknytning til konferansen, hvor det arrangeres *landsstyremøte (se vedlegg 1)*. Her kan lokallag sende inn saker, og delegater fra lokallagene gis stemmerett. Ulike fordelingsnøkler hva gjelder delegater kan drøftes, eksempelvis samme som landsmøtet eller to fra hvert lokallag. Her kan man se for seg at sentralstyret deltar i diskusjonen, men uten stemmerett – på samme måte som på landsmøtet. Dette styrker medlemsstyringen og gir økt forankring til foreningens politikk.

Landsstyremøtet må forankres i Psykologforeningens lover.

Psykologforeningen vil:

1. Innføre landsstyremøter i tilknytning til lederkonferansen
2. Forankre landsstyremøtet som formell struktur i Psykologforeningens lover
3. at lokallagene har stemmerett på landsstyremøtet
4. at landsstyremøtene skal være åpne for alle medlemmer

Hyppigere sentralstyremøter

I dag møtes Norsk psykologforenings sentralstyre annenhver måned. Dette er sjeldnere enn i sammenlignbare organisasjoner. I mellomtiden fattes mange viktige beslutninger av arbeidsutvalget (AU), der det er totalt tre stemmeberettigede personer, president og visepresidenter.

Dersom det oppstår uenighet i AU, skal saken etter gjeldende praksis sendes videre til sentralstyret. Men dersom neste møte ligger langt frem i tid, vil flertallet i AU likevel kunne fatte beslutning i mellomtiden. Dette betyr i praksis at betydelig makt er samlet hos et fåtall personer.

Sentralstyret er valgt for å representere hele medlemsmassen og speile geografisk og faglig bredde. Hyppigere møter vil sikre at viktige avgjørelser i større grad tas i fellesskap – med flere tillitsvalgte involvert, og med tydeligere forankring i hele organisasjonen. Dette styrker medlemsstyringen, bygger tillit og gjør organisasjonen mer demokratisk.

Vi erkjenner at økt møtehyppighet kan innebære praktiske utfordringer – særlig knyttet til fri fra arbeid for sentralstyremedlemmer. Dette kan løses gjennom kortere, digitale møter, samt ved å vurdere frikjøp eller økonomisk kompensasjon. Det viktigste er å sikre at alle som er valgt til sentralstyret faktisk har mulighet til å delta i beslutningene.

Psykologforeningen vil:

- Innføre månedlige sentralstyremøter
- At møtene legges opp slik at deltakelse er praktisk mulig for alle valgte medlemmer – for eksempel gjennom korte digitale møter eller frikjøpsordninger

Senere fremleggelse av valgkomiteens innstilling:

Psykologforeningens lover: *Ordinært landsmøte avholdes hvert tredje år innen utgangen av november måned etter en innkalling fra sentralstyret med et varsel på minst 18 uker. Med innkallingen skal valgkomiteens forslag til sentralstyre og faste tillitsverv vedlegges.*

Dagens frist for fremleggelse av valgkomiteens innstilling legger opp til en lang og rigid valgkamp med forhåndsdefinerte kandidater, og liten fleksibilitet for nye stemmer. Det gir lite rom for endringer i livssituasjoner, politiske strømninger eller ny mobilisering. Til sammenligning presenterer Legeforeningen sin innstilling kun to uker før landsmøtet. I Fagforbundet og Sykepleierforbundet skjer det samme dag som møtet starter.

Per i dag er den endelige fristen til å fremme kandidater til sentralstyret, FER eller valgkomiteen, 8. oktober. Vi foreslår at valgkomiteens innstilling sendes ut etter dette. Innstillingen kan sendes ut med TNPF sin utgave i november, slik at delegater og medlemsmassen er informert i forkant av landsmøtet i november.

Psykologforeningen vil at

- Valgkomiteens innstilling sendes ut sammen med novemberutgaven til Tidsskrift for Norsk Psykologforening. Siste frist for ferdigstilling av komiteens arbeid må dermed koordineres med tidsskriftets deadline

Senere frist for fremleggelse av saker til landsmøtet

Psykologforeningens lover: *Saker som skal fremmes for landsmøtet må med sakspapirer være sentralstyret i hende innen 14 uker før landsmøtet og fremmes for alle medlemmer 8 uker før landsmøtet.*

Dersom medlemmer og lokallag skal fremme saker til psykologforeningens landsmøte, er fristen i dag 14 uker før landsmøtet. I år ble det 13. august. Psykologforeningens landsmøte er 19-21.november. Når fristen for innsending av forslag er i starten av august, rett etter fellesferien, blir det i realiteten juni som er innsendingsfrist.

Dette gjør det svært vanskelig å få frem dagsaktuelle forslag, særlig i år med politiske hendelser som f.eks. stortingsvalg, regjeringsforhandlinger eller andre samfunnsendringer som

finner sted etter at fristen har gått ut. Osloavdelingen foreslår at fristen for å sende inn forslag til landsmøtet, blir samme frist som innsending av nye kandidater som kan stille til valg, dvs. seks uker før landsmøtet.

Psykologforeningen vil:

- Endre fristen for innsending av saker til landsmøtet til seks uker før landsmøtet

Redaksjonskomiteer på landsmøtet

Landsmøtet i Norsk psykologforening mangler i dag en formell struktur rund når det gjelder nedsettelse og sammensetning av redaksjonskomiteer på landsmøtet. Per i dag settes redaksjonskomiteene ned på landsmøtet, basert på hvem som har engasjement i sakene og som melder seg der og da. En slik uformell håndtering gjør det vanskelig å sikre en ryddig og demokratisk behandling av forslag og endringer. En mer formalisert og tydelig struktur vil gjøre det lettere å delta og ha oversikt over behandlingen av sakene.

Redaksjonskomiteer er et vanlig verktøy i demokratisk organisasjonsarbeid og har som oppgave å bearbeide og samordne innkomne forslag, strukturere debatten, og sikre at vedtak blir klare, konsise og gjennomførbare. Redaksjonskomiteer bidrar også til reell demokratisk deltakelse fra hele organisasjonen. For å ivareta representasjon og tillit bør sentralstyret i forkant av landsmøtet fremme forslag til redaksjonskomiteer som er bredt sammensatt, med medlemmer fra ulike deler av landet, ulik fagbakgrunn og engasjement i de innsendte sakene.

Redaksjonskomiteene vedtas ved landsmøtets start, under dagsorden konstituering. Det bør etableres minst to separate komiteer: én for politiske resolusjoner og én for organisasjonsrelaterte resolusjoner. Komiteene jobber gjennom landsmøtet og legger frem forslag til omforente vedtak på møtet siste dag. Redaksjonskomiteens kan også ta dissenser, skrive nye omforente vedtaksforslag for å sikre at det som fremkommer i landsmøtet sine debatter fanges opp.

Dersom landsmøtets delegater er misfornøyde med redaksjonskomiteens arbeid, kan en opprettholde sine originale vedtaksforslag.

Psykologforeningen vil:

- Etablere redaksjonskomiteer som fast struktur på landsmøtet
- Oppnevne to redaksjonskomiteer: Én komité for politiske og én for organisatoriske saker
- Sikre bred representasjon i komiteenes sammensetning

- At sentralstyret fremmer forslag til redaksjonskomiteer ved landsmøtets konstituering. Landsmøtet vedtar redaksjonskomiteenes sammensetning.

Ordnete arbeidsforhold for visepresidentene i Norsk psykologforening

I dag er presidenten i Norsk psykologforening frikjøpt i 100 % stilling, med fulle rettigheter til pensjon, sykepenger og foreldrepenger. Visepresidentene er frikjøpt i varierende grad – normalt 40 %, men i perioder opp mot 60 %. Frikjøpet er ikke fulgt av rett til pensjonsopptjening eller ytelser ved sykdom eller full opptjening av foreldrepenger.

Visepresidentene har omfattende oppgaver, blant annet:

- Visepresident for fag- og profesjon følger opp fagutvalg, spesialistråd, universitetskontakt og andre sentrale fagpolitiske prosesser.
- Visepresident for lønns- og arbeidslivspolitikken deltar i lønnsforhandlinger, tariffkonferanser og er foreningens talsperson i en rekke arbeidslivsspørsmål. Begge deltar i AU-møter, forbereder sentralstyremøter, svarer på høringer og er arbeidsledere for hver sin avdeling i sekretariatet.

For å kunne utføre oppgavene på en forsvarlig måte må visepresidentene:

- Ha tilstrekkelig frikjøp til å delta på alle obligatoriske møter og konferanser, og ha nok tid til saksforberedelser.
- Ha ordnete ansettelsesforhold gjennom hele frikjøpsperioden, inkludert rett til pensjon, sykepenger og foreldrepenger, proporsjonalt med frikjøpsprosenten.

En sak om honorering av visepresidentene ble behandlet på sentralstyremøte 6-23 (**vedlagt**). I sakspapirene argumenteres det mot en økning av visepresidentenes frikjøp. Begrunnelsen som oppgis er at flere oppgaver til visepresidentene vil svekke presidentens relative makt. Vi mener det er en uheldig måte å se på dette på. President og visepresidenter er et kollegium som skal samarbeide, diskutere saker og avlaste hverandre. Økt grad av frikjøp vil styrke visepresidentenes mulighet til å nettopp dette, samt gi økt muligheter til å arbeide for politisk gjennomslag innenfor sine politiske porteføljer.

Visepresidentenes ansvarsområder/portefølger er definert gjennom psykologforeningens lover, og vil således ikke utfordre presidentens ansvarsområder.

Oslo lokalavdeling foreslår en fleksibel modell der frikjøpsprosenten fastsettes i dialog mellom den valgte visepresidenten og foreningen, basert på arbeidsmengde, ansvar og mulighet for å kombinere vervet med ordinær jobb. Samtidig må frikjøpet være trygt og forutsigbart, slik at vervet er tilgjengelig for kandidater uavhengig av livssituasjon. En slik endring vil indirekte

styrke medlemmenes makt, da de som velges av landsmøtet for å gjennomføre psykologforeningas politikk.

Psykologforeningen vil:

- Sikre at visepresidentene frikjøpes i den grad det er nødvendig for å utføre vervet forsvarlig.
- Innføre en fleksibel modell for frikjøp, tilpasset den enkelte visepresidents behov og arbeidssituasjon.
- Gi visepresidentene rett til pensjonsopptjening, sykepenger og full opptjening foreldrepenger tilsvarende frikjøpsprosenten.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Hva er et landsstyremøte – og hvorfor har de fleste organisasjoner det?

Et landsstyremøte er et beslutningsdyktig møte mellom landsmøtene, der representanter fra hele organisasjonen møtes for å diskutere og vedta politikk og organisatoriske saker. Det er vanlig i de fleste medlemsorganisasjoner, særlig i fagforeninger, fordi det sikrer kontinuerlig medlemsstyring og demokratisk forankring – også mellom landsmøtene.

Landsstyremøtet fungerer som en slags «mini-landsmøte», men med færre delegater og et mer spisset mandat. Det gir organisasjonen fleksibilitet til å reagere på aktuelle saker, vedta uttalelser og utvikle politikk jevnlig – ikke bare hvert tredje eller fjerde år.

Slik fungerer et landsstyremøte typisk:

1. Sammensetning: Delegatene kommer ofte fra lokallag, regionale avdelinger, eller yrkesgrupper – med stemmerett. Sentralstyret kan delta i diskusjoner, men har ofte ikke stemmerett (for å sikre medlemsstyring).
2. Sakene: Lokallag, sentralstyre eller utvalg kan sende inn saker til behandling. Det kan være politiske uttalelser, prinsipielle spørsmål, utviklingsprosjekter eller vedtak om strategi.
3. Debatt og vedtak: Sakene diskuteres i plenum, og det voteres over forslag. Vedtakene er bindende for sentralstyret og definerer hva organisasjonen mener og gjør.
4. Demokratisk funksjon: Landsstyremøtet gir medlemmene mulighet til å påvirke – også mellom landsmøtene. Det bidrar til bedre representasjon, bredere forankring av politikk og sterkere eierskap til vedtakene.
5. Forutsigbarhet og åpenhet: Når det finnes et fast landsstyremøte hvert år (eller oftere), vet medlemmene når og hvordan de kan løfte saker – uten å måtte vente til neste landsmøte.

Hvorfor har de fleste organisasjoner landsstyremøter?

De fleste større organisasjoner – som Legeforeningen, Fagforbundet, Utdanningsforbundet og NTL – har landsstyremøter som en fast struktur. Det gir dem:

- Et effektivt ledd mellom grasrota og ledelsen
- Evne til å respondere raskt på politiske endringer
- Økt legitimitet for uttalelser og strategiske valg
- En arena for å bygge organisasjonskultur og involvere tillitsvalgte

Hvordan skiller det seg fra lederkonferanser?

En lederkonferanse er gjerne en arena for erfaringsutveksling og diskusjon, men uten vedtak. Et landsstyremøte er derimot et demokratisk organ med beslutningsmyndighet. Uten et slikt organ må sentralstyret selv tolke hva som «kommer fram» i diskusjoner, og det gir dem stor frihet til å styre på egen hånd – ofte uten klar forankring i medlemsmassen.

Vedlegg 2: Hva er en redaksjonskomité – og hvordan arbeider den på landsmøtet?

En redaksjonskomité er en liten gruppe personer som får i oppgave å bearbeide forslag og innspill underveis i et landsmøte. Det er vanlig å ha i de fleste organisasjoner med store landsmøter. Komiteen hjelper landsmøtet med å samle, tydeliggjøre og strukturere forslag – slik at delegatene får et ryddig grunnlag å stemme over.

Slik arbeider en redaksjonskomité typisk på et landsmøte:

1. Får oversikt over alle forslag: Komiteen får utdelt alle resolusjoner, forslag og endringsforslag som er sendt inn.
2. Lytter til debatten: Under landsmøtet følger komiteen med på hva som blir sagt i debattene. De merker seg uenighet, forslag til endringer, og hvilke punkter som virker viktige for forsamlingen.
3. Jobber mellom møteslagene: Komiteen samles underveis i møtet, gjerne på kveldstid eller i pauser, og forsøker å:
 - Samordne like forslag
 - Formulere tydelige vedtakstekster
 - Finne kompromiss der det er uenighet
 - Skrive nye forslag som fanger opp stemningen i salen

4. Legger frem nytt forslag for landsmøtet: På siste dag legger komiteen frem sine forslag til vedtak. Dersom det er uenighet innad i komiteen, kan den også legge frem dissenser – alternative forslag. Dette skjer ofte i saker der landsmøtet er prinsipielt delt, og det er hensiktsmessig med en votering.
5. Landsmøtet bestemmer: Delegatene på landsmøtet stemmer til slutt over forslagene fra redaksjonskomiteen – men de står fritt til å stemme for sine opprinnelige forslag hvis de ønsker det.

Denne strukturen gjør at landsmøtet kan bruke mer tid på *hva* man vil si – og mindre tid på *hvordan* det skal formuleres. Det styrker både demokratiet og kvaliteten på vedtakene.

Vedlegg 3:

SST-sak 95/23

SAKSNOTAT

Til: SST
Politisk ansvarlig: Bjarte Bønes Bruntveit
Saksbehandler: Ole Tunold
Dato: 7. desember 2023

Saken er ikke tidligere behandlet

Emne: Honorering av presidentskapet

Justering av honorar for visepresidentene

I sak 33/23 ble det fattet vedtak om midlertidig justering av honorar for visepresidentene. Honorarsatsen ble justert fra 40 % til 60 % fra 1. januar 2023 til 31. mars 2024. Siste del av vedtaket lyder «*Det foretas en utredning og vurdering av honorarene for presidentskapet i løpet av året, med sikte på en eventuell permanent endring.*». Denne saken gjør rede for 1) Fastsetting av honorar for visepresidentene 2) En oppsummering av visepresidentenes oppgaver slik de praktiseres i dag, 3) En redegjørelse for hvordan andre foreninger i Akademikerne praktiserer dette og 4) Vurderinger rundt eventuell justering av honorar.

Fastsetting av honorar for visepresidentene:

Det ble i 1978 vedtatt at det skulle gis honorar for leder i foreningen. I 1980 vedtok landsmøtet at lønnsutvalgets leder skulle avlønnes tilsvarende 2/5 stilling lønnstrinn 28. Fra og med 1983 vedtok landsmøtet ordningen med to nestledere slik vi kjenner den i dag. Leder ble fra 1984 gitt honorar for å være leder på heltid. Denne ordningen har med unntak av årene 1990-1995 bestått siden den gang.

Landsmøtet i 1983 vedtok at nestlederne skulle kjøpes fri med lønnsmidler tilsvarende 2/5 stilling l-tr.28. Det er ikke noen konkret oversikt over hvor mye tid president og visepresident bruker på vervene sine. Derfor er det vanskelig å anslå hvor mye tid som er brukt på disse vervene i tidligere år. Det har gjennom årene vært en presedens for at visepresidentene har kunnet få midlertidig økt honorarene sine. Dette har da vært begrunnet i midlertidig høyere arbeidsmengde. Sakene har vært behandlet i sentralstyrets lønnsutvalg. Det har variert hvorvidt dette har ligget innenfor lønnsutvalgets mandat eller ikke. En permanent endring i honorar for president og visepresident vil ut fra tidligere praksis være en sak for landsmøtet.

Oppsummering av visepresidentenes oppgaver slik de praktiseres i dag:

Visepresidentene har ansvar for områdene fag- og profesjonspolitikk og lønns- og arbeidslivspolitikk. De leder hvert sitt hovedutvalg; spesialitetsrådet og lønns- og arbeidslivsutvalget. Det framstår tydelig at den ene presidenten har hovedansvaret for spesialistutdannelsen og den andre har hovedansvaret for lønnsforhandlinger. På den andre siden er det mye av foreningens virksomhet som har med fag, profesjon og arbeidsliv å gjøre. Ansvarsområdene kan defineres smalt eller bredt og dette har betydning for omfanget av arbeidsoppgavene. Det er vanskelig å se for seg at visepresidentene skal kutte ut oppfølging av spesialistutdanning og lønnsforhandlinger. Visepresidentene peker på at det er en del arbeidsoppgaver de kunne gjort, men ikke har nok tid til. Det å delta på arrangement, drive politisk påvirkningsarbeid, skrive kronikker og holde seg oppdatert på fag og nyheter er eksempler på dette.

Dersom en tar utgangspunkt i vanlige arbeidsdager vil en 100 % stilling være tilsvarende 260 dager i året. En 40 % stilling vil tilsvare 104 dager. Denne sammenligningen vil ikke være helt riktig ettersom dette er et verv der en ikke teller timer for hvor mye politisk ledelse jobber. Det vil ikke være uvanlig at en bruker noe tid på arbeid etter vanlig arbeidsdag og i helgene. På den andre siden skal vervene kombineres med annen jobb og det setter visepresidentene i en vanskelig situasjon dersom arbeidsmengden er større enn det en hadde forutsatt da en gikk inn i vervet.

Felles for begge visepresidentene:

- Sentralstyremøter og strategiseminar sentralstyret: 8/9 dager
- Lederkonferanse: 2 dager
- AU: 7 ordinære møter og 5 digitale mini-AU, 2 AU-seminar
- Ledersamling lokalavdelingene: 3 dager
- Digitalt medlemsmøte: 1 årlig møte

- Besøke lokalavdelinger. Forrige periode fikk alle lokalavdelingene besøk av en fra AU. Planer om å gjenta det samme denne perioden.
- Telefoner og e-poster fra medlemmer
- «Presidentens side» i Tidsskriftet; 4 ganger per år; Skrive en sides tekst til Tidsskriftet, fire ganger i året. Tar ca en halv dag per gang, pluss/minus
- Høringsuttalelser: Sekretariatet skriver høringsuttalelsene, men AU leser gjennom, kommer evt. med endringsforslag, og godkjenner. Bruker i snitt flere timer i uken på dette. Mengden med høringer har økt betydelig de siste årene.
- Skrive kronikker. Begge visepresidentene sier de kunne og burde gjort mer av det.
- Arendalsuka dersom tiden strekker til

Arbeidsoppgaver visepresident fag- og profesjon:

- Fag- og profesjonsrådet (FAPRO)-møter: Ca 6 møter per år (Som regel 4 timers møter, pluss forberedelser og etterarbeid, noen møter kan være kortere og digitale)
- Spesialitetsrådsmøter: Ca 4 møter per år. Som regel 4 timers møter, pluss forberedelser og etterarbeid, Evt. kortere, digitale møter i tillegg.
- Arbeidsgruppe forsinkelser i spesialisering: Usikkert, kanskje 6 møter totalt? – landsmøteoppnevnt gruppe. I tillegg arbeid med spørreundersøkelse, analyse av kvalitative data fra spørreundersøkelse og rapport.
- Kongresskomité: Ca 4-6 møter totalt + to dager med kongress (Møtelengde og hyppighet varierer, fra korte Teams-møter, til heldagsmøter med/uten overnatting. I tillegg mange mailer, kommunikasjon med forelesere og med gruppen som helhet)
- Deltagelse på utvalgsmøter - Utvalgene holder sine egne møter, og VP deltar vanligvis ikke på disse. Men jeg må innom av og til, helst bør jeg hilse på alle 13 utvalg, om så bare kortvarig og digitalt, men det er ikke alltid mulig. Noen utvalg trenger og ønsker mer kontakt.
- Fagutvalgsamling; 2 dager per år (To dagers samling + overnatting, en gang i året. Pluss forberedelser, sette opp program, forberede egne innlegg osv.)
- Fagetisk råd: ca to møter per år, ett med middag.
- Diverse møter; Omtrent hver uke, ofte flere ganger hver uke. f.eks . to halvdagsseminarer for å diskutere situasjonen i helse nord, og om

spesialistutdannelsen. Det vil også bli flere møter og mye oppfølging fremover angående saken om offentlig godkjent spesialisering. Har allerede vært på to møter i HOD angående dette. Sekretariatet vil sannsynligvis delta alene på møtene i Helsedirektoratet fremover, men det vil jo være møter før og etter møtene i Helsedirektoratet for å følge opp strategien vår og arbeidet.

- Deltagelse på ulike arrangement: Varierer (eksempler: innlegg på Litteraturhuset om fengselshelsetjenesten, og deltatt på et to dagers seminar, med forberedt innlegg, i Tromsø på Nasjonalt senter for distriktmedisin sitt seminar. Nettmøte om brukermedvirkning, arrangert av Helsedirektoratet, Innlegg på Amnestys seminar om fengsler, innledning på visning av filmen om Ola, osv.)
- Div. kronikker og tekster: Det er veldig mye vi kunne og burde skrevet om, men tiden begrenser det ofte. Tar likevel en del tid, både med egne tekster og med å lese og kommentere andres tekster

Arbeidsoppgaver visepresident lønns- og arbeidslivspolitik:

- Lønns- og arbeidslivsutvalget: 5 møter på tre timer + et dagsseminar
- Tariffkonferanser: 6 arrangementer, til sammen 16-19 dager (Spekter, KS, stat og avtalespesialister)
- Akademikerne helse: 9-12 møter i året på tre timer, samt deltakelse i sentrale forhandlinger 2 dager (med mindre det skjer noe uforutsett)
- Høstkonferanse Akademikerne helse: 3 dager
- Møte med konserntillitsvalgte månedlig: en time møte
- Konferanse Forening for privatpraktiserende psykologer: 2 dager årlig
- Heldags dialogmøter med de fire regionale helseforetakene: 4-6 dager årlig
- Takstforhandlinger for avtalespesialister: 3-4 dager årlig + forberedelser (møter med sekretariat og forhandlingsutvalg, utforming av krav)
- Diverse møter som opptrer mer uregelmessig, men som det til sammen er mange av. Gir her noen eksempler: møter i forbindelse med pressemeldinger (eks. statsbudsjettet, opptrappingsplanen og sykehusutvalget), møter med myndighetene (eks. HOD om avtalespesialistordningen, møte med helsetilsynet), møter knyttet til aktuelle saker hvor det f.eks. er behov for dialog med tillitsvalgte eller mulig at man skal ut i media (i høst spesielt

aktuelt ved frysing av hjemler i Helse Vest – møter og telefoner, samt situasjonen i HN), møte med ledere knyttet til punktet «rekruttere og beholde» i strategi for spesialisthelsetjeneste, møter og telefoner med sekretariat og med avdelingsleder jus og arbeidsliv for nødvendig planlegging (eks sektorutvalg privat + tariffkonferanser). Det er også mange av møtene hvor vi har interne formøter og ettermøter f.eks. ved møter med myndighetene.

- Så langt besøkt 6 lokalavdelinger etter forespørsel fra dem
- Opprettelsen av sektorutvalgene har generert mye arbeid knyttet til kommunikasjon, utarbeidelse av valgeregler, samt en rekke møter og telefoner. Visepresidenten deltar ikke regelmessig på møter i sektorutvalgene, men har fått flere invitasjoner og bør nok innom disse møtene fra tid til annen.
- I forkant av møter og arrangementer er det viktig å ha med at det er mye forarbeid med lesing av sakspapirer og/eller forberedelser av innlegg og program.
- Holde seg oppdatert på hva som skjer politisk og i nyhetsbildet når det gjelder lønn/økonomisk situasjon, psykisk helsefeltet og annet relevant (som planer, NOUer, politiske forslag). Skrive og lese tekster som skal ut. Får i spesielt travle perioder ikke like mye tid som nødvendig til dette.

Sammenligning med andre foreninger i Akademikerne:

Vedlagt er en sammenligning av honorar slik det beregnes i andre Akademikerforeninger. Det er ingen av de andre foreningene som har president og to visepresidenter. Oversikten gir et overblikk over hvor mye foreningene honorerer sine øverste tillitsvalgte. Medlemstall i de ulike foreningene finner en her: [Medlemstall - Akademikerne](#).

Vurderingen rundt fastsetting av honorar:

De fleste verv i Psykologforeningen er ikke honorert og de gjøres frivillig. Hovedavtalene inneholder bestemmelser som sikrer en fri i inntil 12 dager per år når en er valgt til verv i foreningen. De fleste verv blir da utført innenfor disse 12 dagene og på fritiden. Vervene som president og visepresident er såpass omfattende at det gis honorar for at en skal bruke mer tid på vervene. President gis honorar for at vedkommende ikke skal ha jobb ved siden av vervet. Visepresidentene vil kombinere vervet med sin vanlige jobb. Dette gjør det mer utfordrende å vurdere hvor mye tid vervet tar.

Ansvarsfordeling innen AU:

Det er definert hvilke ansvarsområder visepresidentene har, men det er ikke like godt

definert hva presidentens ansvarsområde. Det er ganske mye av foreningens virke som kan defineres inn i områdene fag og arbeidsliv. Større frikjøp gjør at visepresidentene kan ta ansvar for større områder. Dersom en gjøre en permanent endring vil visepresidentene og presidenten kunne ha større overlapp i sine ansvarsområder. Det vil også gjøre det mer utydelig hva presidenten har som sitt ansvarsområde.

Presidentenes relative makt svekkes i den forstand at det må gjøres mer avklaringer i AU.

Tidsbruken:

Visepresidentene forteller om et vedvarende høyt arbeidspress som ikke synes å være midlertidig. Dagens situasjon er ikke holdbar i lengden. Visepresidentene må ha rammer for å utføre sine verv og da må en enten utvide honoraret eller avgrense arbeidsoppgavene. Dersom en ikke vedtar en økning av dagens honorar, bør en eksplisitt se på hva en ønsker at visepresidentene skal gjøre mindre av.

Arbeidsmengden:

AU behandler rundt 45 saker. Det er mindre enn for ti år siden. Sentralstyret behandler 80-90 saker i året. Antallet høringer i foreningen har økt og AU bruker betydelig med tid til å lese gjennom høringssvar.

Begge visepresidenter forteller om at det er oppgaver de kunne gjort mer av, men som det ikke blir tid til. Dette handler om å skrive kronikker, drive påvirkningsarbeid, besøke lokalavdelinger og holde seg oppdatert på det som skjer politisk.

Midlertidig eller permanente endringer:

Honoraret har blitt økt midlertidig. Begge visepresidentenes beskrivelser indikerer at mye av arbeidsbelastningen ikke kan defineres som midlertidig. Det å vedta midlertidige økninger i honorar kan gjøre at en risikerer at det midlertidige blir den nye normalen. Det er bra om en får til en diskusjon om arbeidsbelastningen i selve vervet og at en ikke sklir inn i en ny normalsituasjon uten at det er skikkelig diskutert.

Størrelse i forhold til medlemstall:

I løpet av årene har foreningen vokst betraktelig. Dette har medført en betydelig økning i sekretariatet. Dette følger et stykke på vei en logikk om at flere medlemmer fører til at arbeidsoppgavene blir mer omfattende. Politisk ledelse dvs. AU og sentralstyret har vært av samme omfang som på 1980-tallet. På den andre siden er det ofte ikke slik at ledelsen og styrene i organisasjoner gjenspeiler størrelsen på organisasjonen. Dette kan en blant annet se i oversikten med sammenligning av de ulike foreningene i Akademikerne.

Konklusjon:

Dagens situasjon viser et stort avvik mellom arbeidsmengden og arbeidsbelastningen som gjenspeiles i honorarene til visepresidentene. Dette er en situasjon som ikke kan vedvare. Det fremstår også som at en permanent økning til 50 % eller 60 % også vil være et underestimat i forhold til den arbeidsinnsatsen som blir rapportert om. Justering av honorar vil derfor ikke være tilstrekkelig som eneste tiltak. Det bør derfor gjøres avklaring av ansvarsforholdene innad i AU. I etterkant av dette må sentralstyret vurdere om en vil be landsmøtet om å endre honorarene for visepresidentene. Denne saken er krevende å vurdere når en ikke er en del av AU. Derfor bør en slik sak inneholde en utredning som gjør at landsmøtet har et godt saksgrunnlag for å behandle saken.

Forslag til vedtak:

Sentralstyret tar gjennomgangen til orientering. Det bes om at AU gjør en intern avklaring for å tydeliggjøre ansvarsforholdene innad i AU. Etter denne avklaringen vil sentralstyret vurdere å fremme en sak til landsmøtet som omhandler justering av honorarene til visepresidentene.

Vedtak: *Saken utredes ytterligere og legges frem for sentralstyret ved en senere anledning.*

Sak 15 Studentdelegat fra Troms inn i vedtektene

./. Saksnotat vedlagt:

Saken er foreslått for Sentralstyret av Studentpolitisk utvalg i forståelse med Troms lokalavdeling.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

§ 4.1 i Lover for Norsk psykologforening endres til:

*"Studentene er delegater valgt av studentene etter § 13, samt én student i delegasjonene til Sør-Trøndelag, Hordaland, Oslo **og Troms.**"*

Studentdelegat fra Troms inn i vedtektene

SPU har et langsiktig mål om å bedre representasjonen for studentene inn på landsmøtet. Per nå er ikke studentene ved UiT - Norges Arktiske Universitet sikret representasjon hit, slik som for studentene ved UiO, UiB og NTNU ved § 4.1 i lov for norsk psykologforening:

"Studentene er delegater valgt av studentene etter § 13, samt én student i delegasjonene til Sør-Trøndelag, Hordaland og Oslo."

Dette ønsker SPU å endre ved å legge til en delegat i delegasjonen til Troms, ved følgende endring:

"Studentene er delegater valgt av studentene etter § 13, samt én student i delegasjonene til Sør-Trøndelag, Hordaland, Oslo og Troms." Saken er diskutert med Troms lokalavdeling via leder Ida Atalie Falch, og hun og hennes styre gir deres fulle støtte til saken.

9 av delegatene vil med dette være studenter, mens vi representerer omlag 13% av medlemsmassen.

Forslag til landsmøtevedtak:

*Landsmøtet vedtar å endre § 4.1 i Lov for Norsk psykologforening slik at bestemmelsen får følgende ordlyd: "Studentene er delegater valgt av studentene etter § 13, samt én student i delegasjonene til Sør-Trøndelag, Hordaland, Oslo **og Troms**."*

Sak 16 SST - fullmakter og prosesser

./. Saksnotat vedlagt:

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak:

Landsmøtet vil ha tilføyd til beretningene at sentralstyret har handlet i strid med landsmøtets vedtak fra 2007 om at landsmøtet skal involveres ved så store økonomiske inngrep som huskjøp.

Psykologforeningen innfører fra 2026 en kontrollkomité fordi tolkningen av vedtekter og drift skal komme innunder demokratisk kontroll.

Sentralstyrets kommentar:

Første avsnitt av Oslo lokalavdelings vedtaksforslag er rettet mot sak 5 på Landsmøtet. Sentralstyret endrer ikke beretningene. Sentralstyret avviser at det har handlet i strid med sin myndighet i henhold til foreningens lover.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ønsker ikke å opprette en kontrollkomité som foreslått av Oslo lokalavdeling.

SST - fullmakter og prosesser

Landsmøtesak 16 SST - fullmakter og prosesser Fremmet av Oslo lokalavdeling

Psykologforeningen gjorde et forsøk på å kjøpe hus i 2006. Dette medførte et ekstraordinært landsmøte i 2006 som gav sentralstyret fullmakt til å kjøpe hus, men da det viste seg at kjøpet ikke var grundig nok undersøkt og man var i ferd med å kjøpe et hus man ikke kunne bruke til formålet, medførte dette at man på landsmøtet i 2007 vedtok å trekke tilbake sentralstyrets fullmakt til å kjøpe hus.

I sak 11 LM2007 kan man lese:

«TILBAKETREKKING AV FULLMAKT

Det vises til vedtak på ekstraordinært landsmøte august 2006:

Landsmøtet godkjenner den økonomiske rammen og de budsjettmessige konsekvenser i årene fremover, som finansieringen av et huskjøp med den presenterte størrelsesorden vil få og som er beskrevet i saksfremlegget.

Stemmeresultat: Forslaget ble vedtatt med 39 stemmer for, 25 mot og 2 blanke.

1.

Oslo lokalavdeling fremmer følgende:

Landsmøtet må, både ut fra økonomiske vurderinger og ut fra demokratiske hensyn, være med i prosessen dersom det på nytt blir aktuell å kjøpe hus.

Landsmøtebehandling av et eventuelt framtidig huskjøp bør by på få problemer. En blanko-fullmakt, uten tidsavgrensing eller økonomisk ramme, til sentralstyre om kjøp av hus er unødvendig.

Forslag til vedtak:

Landsmøtet trekker tilbake sentralstyrets fullmakt til å kjøpe hus.

Oslo lokalavdeling

2.

Akershus lokalavdeling fremmer følgende:

Huskjøpsaken og det tilhørende ekstraordinære landsmøtet har tydeliggjort flere forhold:

Et eventuelt huskjøp er et stort løft for foreningen, som vil binde opp store

økonomiske ressurser og kreve mye oppmerksomhet over lang tid, og har derfor betydelige konsekvenser for foreningens kapasitet.

Saken har synliggjort kommunikasjonsmessige utfordringer i beslutningsprosessen. Begge disse faktorene tilsier at landsmøtet bør være med i prosessen dersom det på nytt blir aktuelt med huskjøp. Dersom kommunikasjonsutfordringene blir møtt, så vil ikke en landsmøtebehandling av en framtidig huskjøpsak by på problemer for å fatte gode vedtak. En forhåndsfullmakt til sentralstyret for å kunne gjennomføre huskjøp i framtiden synes derfor unødvendig.

Forslag til vedtak:

Landsmøtet trekker tilbake huskjøpsfullmakten slik den foreligger nå.

Akershus lokalavdeling

3.

Sentralstyret fremmer følgende:

Forslag til vedtak: *Forslag om de økonomiske rammene for et eventuelt huskjøp skal legges frem for et landsmøte.*

Sentralstyret»

Akershus og Sentralstyret trakk sine forslag til vedtak og Oslos forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt på landsmøtet i 2007.

Hussaken LM2007 og hussaken 2025

Oslo vant i 2007 frem med sin sak om at et fremtidig huskjøp skulle av økonomiske hensyn og av demokratiske hensyn, legges frem for landsmøtet for vedtak, dvs. at sentralstyret ikke har fullmakt til å kjøpe hus.

Formaliseringen av tilslutningen til regnskapsloven av 1998/1999 som NPF gjorde på LM2010 medførte ikke at landsmøtet opphevet vedtaket at landsmøtet vil være involvert ved kjøp av hus. Landsmøtet er organisasjonens øverste organ og råder over hvilke fullmakter sentralstyret skal ha.

Oslo tenker at det i lys av hussaken på landsmøtet i 2007 og hussaken 2025 er behov for en gjennomgang av hvilke fullmakter landsmøtet tenker at sentralstyret skal ha og hvordan prosessene skal være. I likhet med andre fagforeninger og andre frivillige

organisasjoner bør Psykologforeningen ha en kontrollkomité som har til oppgave å føre tilsyn med regnskapsførselen og forvaltningen av NPFs midler. Kontrollkomiteen skal også føre kontroll med at styret arbeider i forhold til vedtektene og vedtak fattet av landsmøtet.

Vedtaksforslaget til LM2025:

Det fremkommer av den juridiske betenkningen som ble laget etter sentralstyrets vedtak, at sentralstyret på beslutningstidspunktet manglet sentrale dokumenter inneholdende sentral informasjon og vurderinger: Mangelfull vurdering av husets tilstand og avsetning til vedlikehold, markedsrisikoen ved å kjøpe næringsbygg i en periode hvor kontormarkedet i Oslo er mettet og markedet er fallende, og mangelfull demokratisk involvering. Den juridiske betenkningen er gjort uten at advokatfirmaet ble forelagt landsmøtesaken fra 2007, kun vedtaket ble presentert for dem.

Landsmøtet vil ha tilføyd til beretningene at sentralstyret har handlet i strid med landsmøtets vedtak fra 2007 om at landsmøtet skal involveres ved så store økonomiske inngrep som huskjøp.

Psykologforeningen innfører fra 2026 en kontrollkomité fordi tolkningen av vedtekter og drift skal komme innunder demokratisk kontroll.

Utkast lovtekst:

Kontrollkomité

§ xx

Kontrollkomiteen består av 3 medlemmer som velges for 2 år med absolutt flertall av landsmøtet etter samme regler som ved valg av styret. 1 henholdsvis 2 medlemmer står på valg hvert år. Valgbare til kontrollkomiteen er alle medlemmer.

§ xx

Kontrollkomiteen har til oppgave å føre tilsyn med regnskapsførselen og forvaltningen av NPFs midler. Kontrollkomiteen skal også føre kontroll med at styret arbeider i forhold til vedtektene og vedtak fattet av landsmøtet.

Komiteen er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede.

§ xx

Kontrollkomiteen skal årlig gi en rapport til landsmøtet, og skal innstille om godkjenning av NPFs regnskaper.

§ xx

Etter innstilling fra kontrollkomiteen engasjerer representantskapet statsautorisert revisor for NPF

Sentralstyrets kommentarer

Saken fra Oslo lokalavdeling er todelt, et forslag om en tilføyelse til beretningene og et forslag om å innføre et nytt organisasjonsledd i foreningen, en kontrollkomité.

Til beretningene

Den ene delen er at Oslo lokalavdeling vil at *«Landsmøtet vil ha tilføyd til beretningene at sentralstyret har handlet i strid med landsmøtets vedtak fra 2007 om at landsmøtet skal involveres ved så store økonomiske inngrep som huskjøp.»*

Beretningene er et dokument som utarbeides av Psykologforeningens sentralstyre og utvalg. Det er avgitt til Landsmøtet, og er ikke noe Landsmøtet kan endre. Sentralstyret ser allikevel behov for å opplyse saken her og gjennom dokumenter knyttet til huskjøpet (vedlegg).

Konklusjonen både fra sekretariatets juridiske vurdering og en ekstern juridisk vurdering innhentet fra advokatfirmaet Kvale er klar, sentralstyret hadde etter Psykologforeningens lover myndighet til å vedta kjøp av Kirkegata 2 uten å involvere Landsmøtet.

Når det gjelder Oslo lokalavdelings beskrivelse under overskriften «Hussaken LM2007 og hussaken 2025» er det faktiske feil i beskrivelsen.

Lokalavdelingen skriver:

«Oslo vant i 2007 frem med sin sak om at et fremtidig huskjøp skulle av økonomiske hensyn og av demokratiske hensyn, legges frem for landsmøtet for vedtak, dvs. at sentralstyret ikke har fullmakt til å kjøpe hus.»

Dette er feil. Det landsmøtet vedtok var formuleringen *«Landsmøtet trekker tilbake sentralstyrets fullmakt til å kjøpe hus.»* Det lokalavdelingen refererer til var sin egen begrunnelse for forslaget, men det var ikke begrunnelsen deres som faktisk ble vedtatt på Landsmøtet i 2007. Delegatene på landsmøtet 2007 kan ha hatt ulike meninger om begrunnelse og likevel stemt for å trekke tilbake den konkrete fullmakten som ble gitt av det ekstraordinære landsmøtet i 2006. Fullmakten som ble gitt Sentralstyret i 2006 var nødvendig fordi det aktuelle lokalet den gangen skulle brukes til formål som lå utenfor Psykologforeningens formål, og i tillegg hadde et økonomisk omfang tilsvarende det dobbelte av omsetningen. Dette fremgår også av den juridiske betenkningen som ble innhentet fra advokatfirmaet Kvale etter at noen medlemmer av sentralstyret fremmet innsigelser til sekretariatets vurdering av dette spørsmålet. Skulle landsmøtet i 2007 begrenset fremtidige sentralstyrers myndighet måtte det vært formulert konkret i vedtaket.

Dermed er også formuleringen i selve vedtaksforslaget fra Oslo lokalavdeling feil. Det står ikke i vedtaket at «...*landsmøtet skal involveres ved så store økonomiske inngrep som huskjøp.*» Vedtaket var «*Landsmøtet trekker tilbake sentralstyrets fullmakt til å kjøpe hus.*»

På landsmøtet i 2007 hadde også sentralstyret et forslag til vedtak: «*Forslag om de økonomiske rammene for et eventuelt huskjøp skal legges frem for et landsmøte.*»

Dersom dette hadde blitt vedtatt ville det faktisk ha krevd involvering av landsmøtet for å kunne gjøre et huskjøp i 2025. Landsmøtet 2007 hadde altså oppe et forslag som ville ha begrenset sentralstyrets mulighet til å ta en slik beslutning uten involvering av landsmøtet, men dette forslaget ble ikke vedtatt. Også dette underbygger at landsmøtevedtaket i 2007 ikke kan begrense fremtidige styrers myndighet i slike saker, men kun var en tilbaketrekking av den konkrete fullmakten det ekstraordinære landsmøtet i 2006 hadde gitt sentralstyret.

Videre skriver lokalavdelingen:

«Det fremkommer av den juridiske betenkningen som ble laget etter sentralstyrets vedtak, at sentralstyret på beslutningstidspunktet manglet sentrale dokumenter inneholdende sentral informasjon og vurderinger: Mangelfull vurdering av husets tilstand og avsetning til vedlikehold, markedsrisikoen ved å kjøpe næringsbygg i en periode hvor kontormarkedet i Oslo er mettet og markedet er fallende, og mangelfull demokratisk involvering.»

Det er ikke riktig at dette fremkommer av den juridiske betenkningen.

En mulig forståelse er at lokalavdelingen forveksler den juridiske betenkningen med dokumentet «Beslutningsgrunnlag for kjøp av Kirkegata 2» som sekretariatet utarbeidet etter ønske fra sentralstyret. Det ble utarbeidet en omfattende takst for Kirkegaten 2 før Sentralstyrets beslutning den 10 april 2025. Før kontrakt ble signert med selger var denne taksten grunnlag for at det ble laget en tilstandsanalyse. Taksten var så omfattende, at for at den skulle bli en komplett tilstandsanalyse, trengtes det kun en times befaring. Under denne befaringen var det mindre ting, slik som komfyrvakt, det ble sett på.

Det fremkom her ingen overraskelser som ville gitt grunnlag for å vurdere kjøpet annerledes. Når det gjelder demokratisk involvering er det etter både sekretariatets vurdering og den eksterne juridiske betenkningen klart at vedtaket ligger innenfor det sentralstyret kan vedta, og sentralstyret er Psykologforeningens øverste demokratisk valgte organ mellom landsmøtene.

Påstanden «*markedsrisikoen ved å kjøpe næringsbygg i en periode hvor kontormarkedet i*

Oslo er mettet og markedet er fallende» er ikke underbygd på noen måte. Tvert imot er det gjennom takstrapporten og en egen betraktning om Kvadraturen som område redegjort klart for at husets reelle markedsverdi overstiger kjøpesummen med 13.5 til 15 mil. Hvis sentralstyret ikke hadde slått til på slikt tilbud om å kjøpe Kirkegata 2 til sterkt redusert pris, hadde det vært grunnlag for å stille spørsmålstegn ved hvorvidt dette hadde vært i strid med sentralstyrets ansvar for å forvalte foreningens økonomi på best mulige måte.

Lokalavdelingen skriver også:

«Den juridiske betenkningen er gjort uten at advokatfirmaet ble forelagt landsmøtesaken fra 2007, kun vedtaket ble presentert for dem.»

Dette er ikke riktig. Betenkningen siterer ordrett og fullstendig Oslo lokalavdelings begrunnelse for sitt forslag i 2007, noe som bare fremgår av sakspapirene og ikke av selve vedtaket. Dette kunne ikke advokatfirmaet sitert uten tilgang til papirene fra Landsmøtet i 2007.

Dette er også direkte vurdert i betenkningen:

“Som vi har gjennomgått, fikk sentralstyret fullmakt til å vedta et kjøp av en fast eiendom i 2006. Denne fullmakten ble trukket tilbake i 2007. Tilbaketrekkingen gjaldt – naturlig nok og nødvendigvis – kun den aktuelle fullmakten. Landsmøtets vedtak kunne etter vårt syn ikke forstås slik at sentralstyret skulle være avskåret fra å kjøpe lokaler tilpasset egen virksomhet for all fremtid. En slik begrensning måtte i så fall ha kommet klart til uttrykk.

Vi bemerker særlig at forutsetningen i forslaget fra Oslo lokalavdeling om at landsmøtet måtte være med prosessen dersom det på nytt ble aktuelt å kjøpe hus, ikke ble tatt inn som en del av vedtaket. Det kan følgelig ikke sies noe sikkert om hvilken mening landsmøtet hadde om dette. En mulig forståelse er at landsmøtet mente å slutte seg til forslaget forutsetning. Men det kan også tenkes at landsmøtet med vilje unnlot å ta inn begrensningen i vedtaket, nettopp fordi landsmøtet ikke ønsket en slik begrensning. Vedtakets normerende virkning må utledes av vedtaksteksten, som var at den dagjeldende fullmakten ble trukket tilbake ("Landsstyret trekker tilbake sentralstyrets fullmakt til å kjøpe hus")."

Om sentralstyrets generelle adgang til å foretak økonomiske disposisjoner på vegne av foreningen:

Regnskapsloven ble endret i 1998 og krever at også frivillige organisasjoner avlegger

årlig regnskap. Landsmøtet i 2010 tok konsekvensen av dette ved å overføre myndigheten for å fastsette årsregnskapet fra landsmøtet til sentralstyret. Det innebærer at det etter 2010 er sentralstyret som bærer det økonomiske ansvaret for foreningen i henhold til foreningens lover. Fullmakten som ble gitt i 2006 var basert på at landsmøtet på det tidspunkt bar det økonomiske ansvaret. Både fullmakten og tilbaketrekkingen er altså basert på et lovverk, som ble endret i 2010, Se Lover for Norsk psykologforening § 5 nr. 5: «Sentralstyret skal vurdere foreningens økonomiske politikk og utarbeide årlige økonomiske budsjetter for foreningens virksomhet. Sentralstyret fastsetter kontingent mellom landsmøtene. Sentralstyret fastsetter foreningens årsregnskap og legger dette frem for landsmøtet.»

Dette betyr at Landsmøtet i 2010 overførte myndighet fra seg selv til sentralstyret ved å endre lovene.

Fra den juridiske betenkningen:

«Lovendringsforslaget angående økonomisaker fikk støtte i høringsrunden. Vi bemerker at lokalavdelingen i Rogaland foreslo en begrensning i sentralstyrets budsjettmyndighet, slik at disposisjoner ut over 10 % av NPFs økonomi skulle behandles av landsmøtet. I høringsinnspillet ble det gitt uttrykk for følgende:

Vi har forståelse for sentralstyrets ønske om å lovfeste allerede eksisterende praksis m.h.t. behandling av budsjett og godkjenning av regnskap. Samtidig har vi erfart viktigheten av at landsmøtet behandler store investeringer, jfr. "hus-saken" som ble behandlet på ekstraordinært landsmøte i 2006. Vi foreslår derfor en klausul som følger under §5, som tilføyelse sentralstyrets første foreslåtte setning:

"Sentralstyret skal vurdere foreningens økonomiske politikk og utarbeide årlige økonomiske budsjetter for foreningens virksomhet. Disposisjoner ut over 10% av foreningens økonomi skal behandles av landsmøtet".

Forslaget om begrensning for disposisjoner ut over 10 % ble ikke vedtatt.»

Delegatene bør sette seg inn i «Beslutningsgrunnlag for kjøp av Kirkegata 2» og den juridiske betenkningen fra advokatfirmaet Kvale, begge er vedlagt sammen med øvrige dokumenter knyttet til huskjøpet.

Følgende er hentet fra «Beslutningsgrunnlag for kjøp av Kirkegata 2».

«Dagens situasjon hvor foreningen fikk tilbud om å kjøpe Kirkegata 2 er grunnleggende forskjellig fra Hus-saken i 2006. Denne gangen handlet det om å anskaffe lokaler kun til sekretariatet, og i de samme lokalene som sekretariatet allerede benytter gjennom en leiekontrakt. Prisen er 57,5 mkr, som utgjør litt over en tredjedel av foreningens

årsomsetning og omtrent tilsvarer egenkapitalen.

Den såkalte Hus-saken fra 2006 handlet om å gå til anskaffelse av lokaler for å drive konferanse- og kursvirksomhet, i tillegg til å huse sekretariatet. Anskaffelsesprisen inkludert ombyggingskostnader var beregnet til ca 100 mkr, det dobbelte av foreningens årsomsetning som på den tiden var ca 50 mkr, og ca fem ganger foreningens egenkapital på det tidspunktet. Det prosjektet innebar å starte med næringsvirksomhet på et nytt område utenfor foreningens formål, og ville bundet Psykologforeningens fremtidige økonomi, samtidig som det medførte en betydelig risiko for kjernedriften. Kjøpet var i sin helhet planlagt med lånefinansiering, ca 20 mkr fra fondene og 80 mkr eksternt. Det ble innhentet en juridisk vurdering av sentralstyrets kompetanse til å ta beslutning om kjøp av Kongens gate 11 fra advokatfirmaet Bjerknes Wahl-Larsen AS (vedlegg 2). De konkluderte med at sentralstyret ikke hadde kompetanse til å vedta et kjøp som «ville tømme foreningen for likvide midler og dertil pådra den betydelige økonomiske forpliktelser». Videre ble kjøpet vurdert til å være av «ekstraordinær karakter», som knyttes til «økonomisk omfang, konsekvensene for medlemmene eller for realiseringen av foreningsformålet». På denne bakgrunn ble det ansett som nødvendig å forelegge saken for et ekstraordinært landsmøte. Landsmøtet ga sin tilslutning til huskjøpet, men det ble senere stoppet av sentralstyret da det ble klart at eiendommen ikke var regulert for kurs og konferanseformål. Fullmakten til det huskjøpet ble trukket tilbake av landsmøtet i 2007.

Også når det gjelder finansiering er situasjonen helt annerledes. Foreningens frie egenkapital ved inngangen til 2025 er i størrelsesorden 56,5 mkr. Behovet for ekstra likviditet og reserver har historisk vært lavt. En delbetaling som belaster egenkapitalen med 30 mkr av kjøpesummen betraktes som forsiktig og forsvarlig. Resten av kjøpesummen er tenkt finansiert ved låneopptak, med kort nedbetaling for eksempel over 12 år.

Nedbetaling av lånet med en gunstig avtale vil årlig beløpe seg til ca 3,0 mkr, hvorav renter i snitt vil utgjøre omtrent 0,7 mkr. Tapte renteinntekter av foreningens frie egenkapital beløper seg til ca 0,8 mkr. Utgiftene til finansiering vil altså være ca 1,5 mkr pr år. I tillegg kommer avdrag på i snitt 2,3 mkr, men avdrag er som kjent ikke en kostnad, men «tvungen sparing».

Likviditetsmessig vil vi de første 12 årene etter kjøpet være noenlunde likt stilt som om vi kunne fortsatt med dagens leiekontrakt, da dagens netto leiekostnad for Kirkegata 2 er i overkant av 3,7 mkr. Etter de 12 årene vil likviditeten bedres vesentlig da lånet vil være nedbetalt og vi ikke lenger har kostnaden på 3,0 mkr i året. I tillegg vil foreningen besitte en nedbetalt eiendom til en verdi på over 60 mkr i dagens kroner pluss verdistigning

(forsiktig anslått til 17 mkr), mens den frie egenkapitalen er redusert med 30 mkr. I tillegg vises det til redegjørelsen nedenfor om alternativer til å kjøpe, hvor det fremkommer at leiekostnaden måtte forventes å øke vesentlig fra 2027 om vi ikke hadde kjøpt Kirkegata 2.

Normalt skal man være forsiktig med å sammenligne privat- og bedriftsøkonomi. Prinsippet om at det er billigere å eie enn å leie, gjelder likevel i begge tilfeller. Forutsetningen er selvsagt at det foreligger økonomisk evne. Det gjør det for Psykologforeningens vedkommende.

Det å sørge for at Psykologforeningen har egnede lokaler til sin ordinære drift er klart innenfor sentralstyrets ansvarsområde og mandat. Om disse lokalene skaffes ved leie eller kjøp må være opp til sentralstyret å vurdere ut fra hva man har evne til og hva som over tid vil lønne seg for foreningen. Det vises til lovene § 5 nr. 5: «Sentralstyret skal vurdere foreningens økonomiske politikk og utarbeide årlige økonomiske budsjetter for foreningens virksomhet. Sentralstyret fastsetter kontingent mellom landsmøtene. Sentralstyret fastsetter foreningens årsregnskap og legger dette frem for landsmøtet.»

Det er stilt spørsmål ved om sentralstyret hadde anledning til å binde opp foreningens økonomi for fremtiden gjennom et eiendomskjøp. Til det er det å si at bindingen ved kjøp ikke nødvendigvis er større enn ved å inngå en langvarig leiekontrakt. Ved kjøp kan man faktisk også selge igjen, mens man vanligvis ikke har noen exitmulighet fra en leiekontrakt før dens utløp.

I tillegg til det som er gjort rede for av sekretariatet har foreningen innhentet en ekstern juridisk vurdering av sentralstyrets fullmakter i denne saken. Notat fra Kvale Advokatfirma DA følger vedlagt (vedlegg 1). Deres konklusjon samsvarer med sekretariatets vurderinger, sentralstyret hadde fullmakt til å vedta huskjøpet i møtet 10.4.25.»

Alle dokumenter tilknyttet sentralstyrets behandling av saken:

- Saksnotat til sentralstyret, sak xx/25: Kjøp av Kirkegata 2
 1. Redegjørelse fra takstmann Lasse Evensen vedr leiepriser næring i Oslo/Kvadraturen, 2.4.25
 2. Alternativ leiepris Storgata 51, 18.3.25
 3. Takstdokument Kirkegata 2, 6.3.25
- Referat fra sentralstyremøte 10. april 2025
- Beslutningsgrunnlag for kjøp av Kirkegata 2, 26.5.25
 1. Styrets beslutningskompetanse – betenkning fra Kvale 2025
 2. Sentralstyrets kompetanse – betenkning fra Wahl-Larsen 2006
 3. Takstdokumentet (se vedlegg 3 til saksnotat, sak XX/25 ovenfor)

4. Leiekontrakten med tillegg som dokumenterer at forholdet kan opphøre i 2026
 5. Styreforsikringsbetingelsene
 6. Saksnotatet til SST (se ovenfor)
 7. Sammenligning av leieprisnivå
 - a. DNB Næringsmegling
 - b. Wergelandsveien
 - c. Storgata 51 (se vedlegg 2 til sak xx/25 ovenfor)
 - d. Lasse Evensens uttalelse (se vedlegg 1 til sak xx/25 ovenfor)
- Grunnlag for Kvaless betenkning
 1. Lov for NPF, med endringer, seneste i 2022 (finnes på nett, ikke vedlagt)
 2. Sentralstyrets kompetanse – betenkning fra Wahl-Larsen 2006 (se vedlegg 2 til beslutningsgrunnlaget ovenfor)
 3. Referat fra landsmøtet i 2007, med sak om tilbaketrekking av fullmakt (sak 11/2007)
 4. Referat fra landsmøtet i 2010 med lovendringsforslag til § 5 (blant annet) og høringssvar til denne endringen
 5. E-post 10. mai 2025 fra Hanne Indregard Lind m.fl.
 6. Svar på denne e-posten fra Håkon Kongsrud Skard
 7. E-post 11. mai 2025 fra Hanne Indregard Lind m.fl. med svar på Skards e-post
 - Kjøpekontrakt for Kirkegata 2
 1. Registrering i enhetsregisteret
 2. Rapport med tilstandsanalyse
 3. Oppgjørsoppstilling 21.7.25
 4. Betraktning vedr verdier næringseiendom i Kvadraturen Oslo, 3.6.25

Du finner alle vedleggene her:

[Vedlegg LM-sak 16-25.pdf](#)

Forslag om kontrollkomité

Oslo lokalavdeling foreslår å innføre en «kontrollkomité fordi tolkningen av vedtekter og drift skal komme innunder demokratisk kontroll.»

Sentralstyret er av den oppfatning at sentralstyret er et demokratisk valgt organ som kontrollerer tolkningen av vedtekter og drift, som så igjen blir kontrollert av landsmøtet. Sentralstyret vil derfor anbefale at forslaget ikke vedtas.

Dersom landsmøtet likevel skulle ønske å opprette en kontrollkomité bør forslaget utredes nærmere og sendes på høring i organisasjonen før man eventuelt vedtar endringer i lovene. I det foreliggende forslaget er det blant annet uklart hva som blir konsekvensene av det en kontrollkomité måtte beslutte og hvem som har et siste ordet ved uenighet mellom Sentralstyret og en slik komité. Videre er landsmøteperioden ikke to, men tre år, og det kan ikke velges hvert år med dagens organisering av foreningen.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ønsker ikke å opprette en kontrollkomite som foreslått av Oslo lokalavdeling.

Sak 17 Døgnplasspraksis i spesialisering

./. Saksnotat vedlagt:

Oslo lokalavdeling har fremmet saken etter anmodning fra YPU.

Ikke vedtaksforslag

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Innspillene om døgnplass i spesialisering fra Oslo lokalavdeling og YPU oversendes de organene som har ansvar for spesialistutdanningen i henhold til organisasjonsstrukturen.

Døgnplasspraksis i spesialisering

Vi ønsker å løfte en viktig utfordring som berører mange av våre medlemmer: tilgangen på nødvendige praksisplasser for å fullføre visse spesialiteter. Særlig vil vi trekke frem utfordringer knyttet til å oppfylle kravet om praksis på døgnavdeling. For flere kan dette føre til forsinkelser i spesialiseringsløpet, og i verste fall til at man velger å avbryte løpet og ikke fullfører spesialiseringen.

I dag stilles det krav om døgnpraksis i spesialiteten i klinisk voksenpsykologi. Nylig er det også innført et tilsvarende krav i spesialiteten i psykoterapi, med begrunnelsen at disse psykologspesialister bør ha erfaring med å behandle pasienter med alvorlig og sammensatt problematikk. Dette kravet kommer samtidig med at døgntilbudene i psykisk helsevern bygges ned, sengeplasser reduseres og avdelinger omorganiseres. Vi frykter at denne flaskehalsen vil bli et økende problem fremover, med direkte konsekvenser både for medlemmene, for helsetjenestene og for pasientene.

Derfor mener vi det er helt nødvendig å tilpasse praksiskravene i spesialistutdanningen slik at det samsvarer med retningen helsevesenet har utviklet seg i, med færre døgnplasser og mer ambulant oppfølging.

For helsetjenesten betyr dette økt tilgang på etterspurte spesialister. For våre medlemmer handler det om bedre karrieremuligheter, høyere lønn, faglig utvikling og økt stabilitet. For pasientene handler det om bedre kvalitet og kontinuitet i behandlingen.

Vi ønsker derfor at NPF:

- Åpner for en bredere og mer løsningsorientert dialog om hvordan praksiskravene kan oppfylles.
- Godkjenner døgnpraksis ved rusbehandlingsinstitusjoner som ikke er organisert under Lov om psykisk helsevern, for eksempel Tyrili-stiftelsen, Blå Kors o.l.
- Godkjenner praksis i akutteam, psykosepoliklinikker og andre relevante arenaer som del av spesialiteten psykoterapi.

Vi mener dette er avgjørende for å sikre både kvalitet og bærekraft i spesialistutdanningen, og håper årsmøtet stiller seg bak et tydelig signal til NPF om å prioritere denne saken.

Med vennlig hilsen

Yngre psykologers utvalg

Sentralstyrets begrunnelse

Oslo lokalavdeling og YPU har sendt inn sak til landsmøte om tilgang på nødvendige praksisplasser for å fullføre spesialiteter som stiller krav til døgnpraksis i spesialisering.

Krav til døgn i spesialistutdanningen gjelder spesialiteten i voksenpsykologi, psykoterapi og rus- og avhengighetspsykologi.

Krav til døgn i spesialiteten i psykoterapi: *1 årsverk skal være døgnpraksis i psykisk helsevern eller i rusinstitusjon. Praksis kan være med voksne eller barn/unge.*

Krav til døgn i spesialiteten rus- og avhengighetspsykologi: *I løpet av det totale praksiskravet på 5 år skal minimum 1 år være i døgnavdeling (akutt-/krisetjeneste, avrusing, stabilisering, behandling) og 1 år i poliklinikk, ambulerende tjenester, dagbehandling eller lavterskeltiltak.*

Krav til døgn i spesialiteten voksenpsykologi: *I løpet av de 3 årsverkene skal minst to år være i psykisk helsevern, hvorav minst ett år i poliklinikk, og minst ett år i døgnavdeling. Døgnpraksis i fagområdet Tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer (TSB), som er organisert under Lov om psykisk helsevern, godkjennes som praksis i psykisk helsevern. Det forutsettes at arbeidsoppgavene består i utredning og/eller behandling ut over rus- og avhengighetsproblemer.*

Alle fagutvalgene har i oppdrag å følge med på utviklingen i de ulike tjenestene og vurdere hvordan man kan balansere krav til faglighet og hva som er mulig å gjennomføre i praksis.

Problemstillingene knyttet til døgnplasser i spesialistutdanningen ligger under ansvarsområdet til fagutvalgene som har mandat til å utarbeide målbeskrivelser og forslag til utfyllende bestemmelser hvor dette er regulert. Spesialitetsrådet er rådgivende organ i slike saker for sentralstyret. Landsmøtet bør ikke inviteres til å bryte med organisasjonsstrukturen ved å overprøve regelfestet ansvar og myndighet hos underliggende organer.

Sak 18 Deltakelse i spesialistutdanningens fellesprogram for lisenspsykologer

./. Saksnotat vedlagt:

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak etter anmodning fra YPU:

Landsmøtet ber sentralstyret arbeide for at psykologer på lisens gis mulighet til å starte på fellesprogrammet før oppnådd autorisasjon. Det forutsettes at de øvrige kravene til lisensperioden og fellesprogrammet er oppfylt. For å unngå at lisenspsykologer får et fortrinn i spesialiseringen vil derfor ikke lisenspsykologer kunne søke seg videre på obligatorisk program før de har fullført angitt tid i lisensperiode, i tillegg til angitt tid de brukte på å fullføre fellesprogrammet. Slik sikres det at psykologer med utdanning fra utlandet ikke går foran profesjonsutdannede, tidligere får økt kunnskap om, og opplæring i, psykologrollen i Norge.

Sentralstyrets forslag til vedtak

Det er ikke ønskelig å åpne fellesprogrammet for deltakelse av psykologer på lisens. Forslaget fra Oslo lokalavdeling oversendes til sentralstyret. Landsmøtet ber Sentralstyret vurdere kurstilbud og andre tiltak rettet mot psykologer i lisensperioden.

Deltakelse i spesialistutdanningens fellesprogram for lisenspsykologer

Kjære medlemmer av Psykologforeningen,

Yngre Psykologers Utvalg (YPU) ønsker med dette å fremme et forslag om at psykologer som jobber på lisens i Norge, gis mulighet til å delta på fellesprogrammet i spesialistutdanningen før oppnådd autorisasjon, under gitte forutsetninger.

Dagens ordning innebærer at psykologer utdannet i utlandet som har påbegynt lisensperiode i Norge må vente alt mellom ett til to år, i noen tilfeller kanskje lenger, med å begynne på fellesprogrammet i spesialistutdanningen. Dette bidrar til unødvendig opphold før man får tilknytning til fagmiljøet og foreningen.

YPU foreslår derfor at psykologer som er i lisensperiode i Norge, kan delta på fellesprogrammet i spesialistutdanningen samtidig som de arbeider under kravene som er beskrevet i lisensperioden sin. Etter gjennomførelsen av fellesprogrammet fordrer det at lisenspsykologene fullfører tilsvarende tid i arbeid før de kan fortsette på obligatorisk program.

Eksempelsvis kan dette bety at en psykolog som er utdannet i Danmark og får lisensperiode i Norge på 2 år kan melde seg opp på fellesprogrammet med en gang etter oppnådd lisens, hvor det første året på lisens og fellesprogrammet kan fullføres samtidig. Etter 1 år og gjennomført fellesprogram vil da lisenspsykologen ha et år igjen før autorisasjonen er oppnådd, men er i behov av 2 år til med arbeidserfaring (3 år arbeidserfaring totalt) før det tillates at lisenspsykologen melder seg på obligatorisk program. På denne måten vil ikke lisenspsykologene få et fortrinn overfor profesjonsutdannede psykologer når det gjelder å gjennomføre spesialiseringen, samtidig som det gir nødvendig tid til å utvikle rolleforståelse og forankring i norsk helsevesen.

Bakgrunn og begrunnelse

Per i dag er det et betydelig antall psykologer med utdanning fra utlandet som arbeider i Norge, og ifjor var det tilnærmet like mange psykologer utdannet i utlandet som Helsedirektorat ga lisens (264) som det var psykologer utdannet i Norge (288; Oxman, 2025). Psykologer utdannet i utlandet må gjennom en lisensperiode før de kan få autorisasjon, for å gjøre opp for forskjeller mellom utdanningen i Norge og

utlandet, men denne lisensperioden har over tid vært gjenstand for kritikk grunnet manglende standardisering og varierende opplevd kvalitet.

Ifølge YPU sin medlemsundersøkelse utført i vår 2025 fremkommer det at psykologer utdannet i utlandet føler studieløpet sitt ikke tilstrekkelig forbereder dem til arbeidshverdagen som psykolog. Samtidig oppgir omtrent 90% av lisenspsykologer i arbeid at arbeidsoppgavene deres ikke er annerledes autoriserte psykologers arbeidsoppgaver, som viser til at lisenspsykologer stort sett får samme ansvar og arbeidsmengde som norskutdannede psykologer. I medlemsundersøkelsen rapporterer konsekvent over halvparten av lisenspsykologer at de ikke får tilstrekkelig, eller kun delvis, informasjon om kompetansekrav og rettighetene av arbeidsgiver da de begynte i jobben. Dette gjelder avgjørende kunnskap og utviklingsområder som blant annet veiledningstimer, konkrete arbeidsoppgaver, ferdighetstrening, diagnostisering, etiske retningslinjer, helserett og journalføring. Det har manglet konkrete tiltak for å styrke kompetansen til psykologer på lisens som gruppe.

Siden lisenspsykologer utgjør en betydelig del av arbeidsstyrken innen psykisk helsevern, særlig i distriktene og i spesialisthelsetjenesten, vil det å inkludere dem med i fellesprogrammet i spesialistutdanningen tidlig i yrkeskarrieren være en måte å øke kompetansen til denne gruppen på deres rapporterte mangler. Helt konkret kan det tenkes at dette vil bidra til å:

- **Styrke rolleforståelsen som praktiserende psykolog i Norge**, da deltakelse i fellesprogrammet vil blant annet fremme refleksjon over etikk, forståelse av tverrfaglig samarbeid, systemforståelse, og norsk kontekstuell praksis.
- **Styrke pasientsikkerheten**, ved at psykologer utdannet i utlandet raskere får kompetanseheving og tilgang til strukturert videreutdanning.
- **Styrke fellesskapsfølelsen i psykologstanden og i NPF**, ved å tidligere introdusere en profesjonell fellesarena for alle psykologer som arbeider i Norge, uavhengig av utdanningsbakgrunn. Det vil gjøre at lisenspsykologer får fellesprogrammet, hvor det er fokus på temaer som praksissjokk og møte med psykologrollen på et mer betimelig tidspunkt.

Oxman, M. (2025). Fem saker vi følger i 2025. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 62(1), 4-6. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as01ae-Fem-saker-vi-folger-i-2025>

Sentralstyrets begrunnelse

Spesialistutdanningen for psykologer er regulert av **Reglement for spesialitetene i psykologi** vedtatt av landsmøtet.

Fra reglementet: *Psykologer med ervervet kompetanse som innholdsmessig og av omfang tilfredsstiller kravene i «Standarder for norsk psykologeksamen» (7.9.2001 - Nasjonalt råd for psykologutdanning) og som er autoriserte i Norge, kan søke opptak i Norsk psykologforenings spesialistutdanning.*

Fellesprogrammet er første steg i spesialistutdanningen og krever autorisasjon som psykolog for å kunne søke opptak.

Dersom psykologer på lisens skal kunne delta på fellesprogrammet kreves det en endring av reglementet på landsmøtet i Norsk Psykologforening. En endring av reglementet bør forankres og høres i ulike deler av organisasjonen før saken behandles på landsmøtet, ikke minst må fagutvalgsstrukturen involveres i det som gjelder spesialistutdanningen.

Det er prisverdig at YPU er opptatt av å bedre situasjonen for psykologer på lisens, og behovet for kompetanse er legitimt, men løsningen som foreslås er mer problematisk. Fellesprogrammet er tilpasset psykologer som har praksis i studiet og autorisasjon som psykolog. Det er jo nettopp denne praksisen lisenspsykologene skal erverve seg. Skulle man åpne fellesprogrammet for psykologer uten praksis (og opplæring i norske helsetjenester) ville man senke inntakskravene og det ville bli et annet program. Vi ser poenget med at fellesprogrammet har en integrerende effekt, men dette kan gjøres mer effektivt på en annen måte, for eksempel lokalt slik Møre og Romsdal har tatt initiativ til og gjennomført.

Helseforetakene (og Hdir) har neglisjert sitt ansvar for å gi nødvendig opplæring til psykologer på lisens. Det er imidlertid i endring nå, hvor planene i Helse Vest og særlig Fonna virker lovende, og langt på vei et svar på det vi har mast om i flere år.

Foreningen bør absolutt vurdere å arrangere kurs for lisenspsykologer, forutsatt finansiering fra arbeidsgiver. Men fellesprogrammet er ikke det kurset. Sier vi ja til det, sier vi indirekte at ett års integrert praksis i studiet er uvesentlig.

Sak 19 Rotasjonsstillinger for psykologer i spesialisering

./. Saksnotat vedlagt:

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak etter anmodning fra YPU:

Det er ikke fremmet forslag til vedtak

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Saken fra Oslo lokalavdeling oversendes sentralstyret.

Rotasjonsstillinger for psykologer i spesialisering

I dag er det et tydelig mål at flest mulig psykologer skal bli psykologspesialister, noe som blant annet gjenspeiles i NPFs lønnspolitikk. Det er også et stort behov for spesialister i helsevesenet. Samtidig strever mange psykologer med å fullføre spesialiseringsløpet fordi de ikke får nødvendig praksis. For eksempel strever mange i klinisk voksen-spesialiseringen med å få døgn- og TPH-praksis, og i nevropsykologi-spesialiseringen er det utfordrende å få jobb på spesialinstitusjoner for voksne. Med psykoterapi-spesialiseringens nytilkomne døgnplasskrav kan man anta at konkurransen om praksisplassene tilspisser seg ytterligere. Døgnplasser i psykisk helsevern har i mange år blitt lagt ned, og dette gjør det også stadig vanskeligere å få nødvendig døgnpraksis. Dette er problematisk fordi psykologspesialister er en sårt tiltrengt ressurs i offentlig helsevesen. Videre er det problematisk for den enkelte psykolog, som vil kunne oppleve lavere lønnsutvikling og begrensede arbeidsmuligheter og muligheter for fagutvikling. I ytterste konsekvens slutter psykologer i spesialiseringsløpet fordi praksiskravene oppleves svært vanskelig å oppfylle, spesielt i mer sentrale strøk. Vi ønsker selvsagt at spesialiseringsløpene skal være faglig utviklende og gi erfaring med ulike typer psykologoppgaver, men vi mener også at det må være praktisk mulig å gjennomføre.

På bakgrunn av dette foreslår Yngre psykologers utvalg at Norsk psykologforening tar initiativ til et samarbeid med helseforetakene om en rotasjonsordning for psykologer i spesialisering. Her vil NPF ha et ansvar for å tydeliggjøre kravene til de ulike spesialiseringene, sånn at helseforetakene kan tilrettelegge ut ifra dette.

Dagens ordning gir rom for fleksibilitet med tanke på valg av arbeidsplasser og tidsbruk i spesialisering. Vi ønsker derfor at en rotasjonsordning kan være en mulighet ved psykologers arbeidsplasser, men ikke et krav (som ved legenes LIS-ordning), altså at man også bevarer muligheten for å spesialisere seg uten å delta i rotasjonsordningen. Rotasjonsordninger praktiseres allerede på enkelte sykehus og i enkelte foretak, for eksempel i form av ventelister for ulike praksisplasser. Vi foreslår at dette formaliseres og at man får muligheten til å søke seg inn på rotasjonsstillinger. I tillegg til å gagne den enkelte psykolog mener vi også at dette kan gi økt forutsigbarhet for arbeidsgiver.

Yngre psykologers utvalg ønsker svært gjerne å samarbeide om utformingen av en eventuell rotasjonsordning.

Vi foreslår følgende tiltak:

- NPF bør opprette dialog med landets helseforetak for å innhente erfaringer og informasjon om mulige løsninger.
- NPF bør utarbeide et forslag til mulige rotasjonsordninger for de ulike spesialiseringene, i samråd med helseforetakene.
- NPF bør tydeliggjøre retningslinjene for de ulike spesialiseringene, slik at helseforetakene kan tilrettelegge rotasjonsordninger på bakgrunn av det.
- I denne prosessen bør NPF også jobbe for at alle arbeidsplasser har noen rotasjonsstillinger, og samtidig sikre mulighetene for spesialisering for psykologer som ikke er i rotasjonsstillinger.

Sentralstyrets begrunnelse

Problematikken YPU tar opp er gjenkjennelig. Dialogen med helseforetakene er ikke god nok og det har lenge vært uklart hvorfor de ikke anstrenger seg mer for å få ned gjennomstrømningstiden, særlig når de har alle de nødvendige avdelingene tilgjengelig.

Arbeidsgivers tilrettelegging eller manglende tilrettelegging for psykologer i spesialisering er et sentralt tema i arbeidsgruppen som utreder offentlig spesialistutdanning. Dialogen med helseforetakene i arbeidsgruppen er for så vidt i gang. Noen foretak har oppmerksomhet på utfordringen og legger til en viss grad til rette, mens andre ikke har tatt noe initiativ.

Sentralstyret er positiv til forslaget fra YPU, og de bør diskuteres nærmere i sentralstyret mht. hvordan problematikken kan følges opp på best mulig måte.

Sak 20 Tilrettelegging for spesialiseringsløpet i nevropsykologi

./ Saksnotat vedlagt:

Oslo lokalavdelings forslag til vedtak etter anmodning fra YPU:

Det er ikke fremmet forslag til vedtak

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Saken fra Oslo lokalavdeling oversendes sentralstyret.

Tilrettelegging for spesialiseringssløpet i nevropsykologi

Det er eit stort behov for nevropsykologisk kompetanse i norsk helsevesen, men det er utfordringar knytt til utdanninga av nye nevropsykologar grunna eit avgrensa tal stillingar ved spesialinstitusjonar.

Vi ønskjer at Norsk psykologforening (NPF) arbeider for at spesialiseringssløpet ikkje vert forseinka unødig. Slike forseinkingar kan oppstå som følgje av avgrensa tilgang på relevante arbeidsplassar og praksisplassar. Eit døme på dette er vanskan med å få praksis ved spesialinstitusjonar for vaksne innan nevropsykologi-spesialiteten, samt tilgang til praksis i døgnavdelingar.

For spesialiteten i klinisk nevropsykologi har fleire psykologar utan spesialistgodkjenning erfart at det er få stillingar ved relevante spesialinstitusjonar for vaksne – som til dømes avdelingar for fysikalsk medisin, nevrologi eller nevrokirurgi – samanlikna med talet på psykologar som ønskjer å spesialisere seg innan dette feltet. Eit konkret eksempel på dette er at det er fleire nevrologiske avdelingar som ikkje har tilsett psykolog eller nevropsykolog i faste stillingar.

Samtidig er det ein auke i talet på nevropsykologar som arbeider ved klinikkar innan psykisk helsevern, der hovudoppgåva ofte er utgreiing av utviklingsforstyrningar. I tråd med NPF sine krav til spesialiteten, som inneber utgreiing av pasientar med erverva hjerneskade, vil ikkje desse arbeidsplassane nødvendigvis vere eigna som praksisplass for spesialiseringskandidatar, og dei vil ofte heller ikkje kunne reknast som «spesialinstitusjon».

YPU føreslår følgjande tiltak:

- NPF bør synleggjere behovet for nevropsykologisk kompetanse ved spesialinstitusjonar innan somatisk helseteneste.
- NPF bør gå i dialog med helseføretaka med mål om å opprette fleire stillingar for psykologar i spesialisering innan nevropsykologi. Det kan også vere formålstenleg å involvere Legeforeininga eller andre relevante fagforeiningar i dette arbeidet.

Sentralstyrets begrunnelse

Problemstillingen knyttet til behov for at arbeidsgiver legger bedre til rette for spesialisering i nevropsykologi kan ses i sammenheng med saken om rotasjonsstillinger og bør diskuteres nærmere i sentralstyret mht. hvordan problematikken kan følges opp på best mulig måte.

Sak 21 Lønn- og arbeidsvilkår ikke-spesialister

./. Saksnotat vedlagt

Oslo lokalavdeling på vegne av YPU har sendt sak om lønns- og arbeidsvilkår for ikke-spesialister.

Ikke forslag til vedtak.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet erkjenner at en for stor andel yngre psykologer har utfordringer i arbeidslivet, både når det gjelder forhandlingsspørsmål, arbeidsbetingelser og sykefravær, og ber SST i samarbeid med relevante organer og på relevante arenaer jobbe videre med disse sakene.

Lønn- og arbeidsvilkår ikke-spesialister

Psykologforeningen skal være en forening for hele psykologstanden – også for dem som er tidlig i karrieren. Et profesjonelt og bærekraftig arbeidsliv begynner med trygge vilkår fra første dag.

Nyutdannede og unge psykologer – foreningens ikke-spesialister – melder om praksissjokk, høy arbeidsbelastning, svake forhandlingsposisjoner og sykefravær. Mange får jobb tidlig, men ofte i midlertidige vikariatet med kort varighet og usikker forlengelse. Dette utfordrer både kontinuitet i tjenestene, faglig utvikling og den enkelte psykologs trygghet i arbeidslivet. Uten nødvendig kunnskap om kontraktsforståelse og lønnsforhandlinger står mange sårbare i overgangsfasen fra studier til jobb.

Yngre psykologers utvalgs medlemsundersøkelse fra 2025 viser at over halvparten opplever at utdanningen i liten grad forberedte dem på arbeidslivet. De møter høye krav, lav støtte og uklare rammer. Mange synes det er vanskelig å si nei til oppgaver, grunnet dårlig samvittighet overfor kollegaer, press fra ledelse eller med tanke på bekymring for forlengelse av vikariatet. 30 % av respondentene synes det generelt er vanskelig å si nei til oppgaver. En nyutdannet arbeidsstokk med psykologer som opplever press, og hvor mange er ja-mennesker vekker bekymring for utbrenthet og sykemelding. Undersøkelsen viser at nesten 30 % av respondentene har hatt legemeldt og egenmeldt fravær de siste tre årene.

Samtidig viser medlemsundersøkelser at mange ikke opplever at utdanningen forbereder dem godt nok til arbeidslivet. Hvordan føre journal, prioritere pasienter og konkret vurdere/behandle pasienter peker seg ut som temaer der unge psykologer føler de mangler kompetanse. En kan se for seg hvordan det fører til praksissjokk – en brå overgang fra teori til en krevende arbeidshverdag med stort ansvar, tidspress og uklare forventninger. Når det i tillegg mangler felles innføringsprogrammer og systematisk støtte for nyutdannede, forsterkes usikkerheten.

Den faglige motivasjonen er høy, og mange unge psykologer ønsker å bidra og utvikle seg – men rammevilkårene holder ikke tritt med ambisjonene. Det meldes om utfordringer med å sette grenser, lite tid til fordypning og høye krav uten tilsvarende støtte. Mange yngre psykologer forteller at de ikke får overtidsbetalt, og pålegg om at oppgaver skal løses innenfor normalarbeidstid. Samtidig fylles arbeidsdagen opp med

krevende oppgaver, og ofte akutte saker som må håndteres. Dette fører til gratisarbeid og at det ikke synliggjøres at psykologene og helseforetakene har for høyt arbeidspress.

Dersom vi ikke adresserer disse forholdene, risikerer vi utbrenthet, tidlig frafall og dårligere kvalitet i tjenestene. Forutsigbarhet i ansettelse og rettferdige lønssystemer er avgjørende for å sikre kontinuitet og rekruttering – ikke minst i psykisk helsevern, som allerede sliter med å beholde unge fagpersoner.

Psykologforeningen har derfor et særlig ansvar for å løfte frem og arbeide med behovene til psykologer i startfasen. Deres erfaringer sier noe grunnleggende om hvordan vi bygger opp – eller river ned – yrkets bærekraft. Gode vilkår for dem er en investering i hele psykologstandens fremtid.

Psykologforeningen skal:

Styrke forhandlingsevnen til nyutdannede

- Utarbeide veiledningsmateriell og maler for lønnsforhandling ved første ansettelse - til utdeling ved avslutning av studiet.
- Tilby konkret opplæring i forhandlingsteknikk og kontraktsforståelse

Stillingsvern og lønn

- Jobbe for at det offentlige, særlig helsevesenet prioriterer faste stillinger som norm.
- Dokumentere konsekvensene av gjentatte korte vikariater for psykisk helse og kontinuitet i behandling.
- Arbeide for at ansatte skal få overtidspålegg.
- Jobbe for at helseforetakene innfører lønnsstiger for psykologer i spesialisering, med økning i lønn knyttet opp mot gjennomføring av spesialiseringsprogrammet.
- Sikre at avstanden i lønn mellom spesialist og ikke-spesialist ikke blir urimelig

Redusere praksissjokket

- Samarbeide med universiteter om å redusere praksissjokket, og styrke deler av utdanningen som styrker praksisnære ferdigheter

- Jobbe for etablering av *felles innføringsprogramm/ onboardingprogramm* for nyutdannede i helseforetak og kommuner

Fremme bærekraftig arbeidshverdag og psykisk helse

- Kreve tydeligere grenser for ansvar og oppgaver i stillingsbeskrivelser
- Jobbe for at ikke-spesialister skal få tid til faglig fordypning, på lik linje med LIS-legene

Følge opp sykefraværdata

- Kartlegge sammenhenger mellom arbeidsforhold og fravær i tidlig karriere
- Utarbeide anbefalinger for arbeidsgivere om hvordan de kan motvirke utbrenthet og tidlig frafall

Sentralstyrets kommentarer og begrunnelse:

Det første Oslo lokalavdeling tar opp er å *styrke forhandlingsevnen til nyutdannede*. Dette er en viktig oppgave som gjør den enkelte i stand til å forhandle bedre vilkår ved ansettelse. Dette igjen medfører høyere gjennomsnittslønn, og at det er lettere for de som kommer etter å få høyere lønn/bedre vilkår. I dag gjennomfører sekretariatet digitale kurs for avgangsstudenter i samarbeid med SPU. Tidligere var disse kursene fysiske, men dette var tid- og ressurskrevende og erfaringen var at det kom flere totalt ved digitale samlinger.

Videre pekes det på at ikke-spesialister må sikres *stillingsvern og lønn*. Retten til fast stilling er utgangspunktet etter arbeidsmiljøloven (muligheten til unntak fra dette som for eksempel vikariat eller prosjektstilling må dokumenteres av arbeidsgiver). Dette er noe Jus- og arbeidslivsavdelingen arbeider mye med og bistår enkeltmedlemmer i. Det gjennomføres også jevnlig opplæring av de tillitsvalgte om disse reglene, slik at de kan bidra til at lovens utgangspunkt om faste stillinger følges. Det samme gjelder for reglene om overtidbetaling. Sentralstyret ønsker å gjøre oppmerksom på at kravet om variert praksis under spesialiseringen, gjør at det åpner seg opp lovlige vikariater når stillingsinnehaver jobber et annet sted for å tilfredsstille praksiskravene. Hvis foreningen hevder at alle psykologer skal ha fast stilling, vil vi kunne risikere at mange færre får permisjon for å ha praksis i tråd med kravene til spesialistutdanningen.

Norsk psykologforening er tilknyttet Akademikerne som hovedorganisasjon og har dermed lokal lønnsdannelse som førende prinsipp. Sentralstyret er av den oppfatning at et landsmøtevedtak som griper inn i den frie lokale forhandlingsretten, ikke er tråd med dette prinsippet. Det er viktig at Landsmøtet er kjent med at eventuelle vedtak i denne saken ikke må komme i konflikt med de forpliktelsene som følger av medlemskap i hovedorganisasjonen Akademikerne. Vedtak som Landsmøtet fatter må være innenfor rammen av Akademikernes lønnspolitikk.

En sentral regulering av forskjellen mellom spesialistlønn og ikke-spesialistlønn innebære en drastisk endring av foreningens lønnspolitikk. En slik endring kan etter Sentralstyrets mening ikke gjennomføres uten en bred forankring i organisasjonen. Det bør diskuteres med sektorutvalgene, i Lønns- og arbeidslivsutvalget (LAU) og på konferansene for tillitsvalgte i de ulike sektorene. Videre må de av medlemmene som faktisk er spesialister også bli hørt. Landsmøtet kan etter Sentralstyrets mening ikke vedta dette uten å høre andre deler av foreningen enn YPU. Hva som er «urimelig» forskjell mellom lønnen til en ikke- spesialist og en spesialist, kan variere fra arbeidsplass til arbeidsplass. Det bør også nevnes at nivået for psykologers lønn i

helseforetakene, til sammenligning med LIS-legene, viser at disse gruppene har omtrent samme lønn. Foreningen har i en årrekke prioritert spesialistlønn mer enn ikke- spesialistlønn, men har de siste årene hatt noe mindre forskjell i prioriteringene. Ved noen helseforetak har også ikke-spesialister blitt prioritert foran spesialister og i 2025 ble ikke-spesialistene i snitt prioritert høyere enn spesialistene. Dette tyder på at signalene fra YPU har blitt fanget opp på tariffkonferansene av forhandlingsdelegasjonene. Prinsippet om lokal lønnsdannelse og diskusjonene på tariffkonferansene gjør at lønnspolitikken er dynamisk og kan tilpasses aktuelle utfordringer. Det vil være uheldig om dette landsmøtet binder opp Sentralstyret i arbeidet i perioden. Hvis det blir slik at det offentlige tar over spesialiseringer, bør Psykologforeningen ha en dynamisk og tilpasningsdyktig lønnspolitikk som ikke er bundet av et vedtak fra Landsmøtet i 2025. Sentralstyret bør kunne agere underveis i landsmøteperioden, og denne muligheten begrenses av at landsmøtevedtak i tråd med forslaget fra Oslo lokalavdeling. Psykologforeningen har ingen tradisjon for å vedta slike konkrete føringer for lønnsoppgjørene på landsmøtet.

Statistikken fra tariffoppgjørene viser at det er ulik prosentvis fordeling til spesialister og til ikke-spesialister ut fra lokale prioriteringer. Spesialistene blitt prioritert høyest over svært mange år, og denne strategien tjener oss godt i et livsløpsperspektiv. Samtidig, etter diskusjoner på tariffkonferansene og i LAU om ikke-spesialisters vilkår, samt et stadig større gap mellom spesialistlønn og lønn for ikke-spesialister, har flere prioritert ikke-spesialister noe høyere i de lokale forhandlingene når det har vært rom for det, altså uten å gå på bekostning av reallønnsvekst i andre grupper. Årsakene til dette oppgis å være både en tilstramming for ikkespesialister grunnet høy prisstigning, strategiske avveininger opp mot lønnsgapet og arbeidsgivers vilje til å ansette spesialister, samt mulig risiko for å sette det automatiske opprykket i spill. Psykologene har hatt høyere lønnsvekst enn spesialistene i perioden, selv om spesialistene ble prioritert i oppgjørene i 2023 og 2024. I 2025-oppgjøret ble ikke-spesialistene prioritert høyere enn spesialistene, 4,29 % mot 4,14 %

Det tredje punktet som Oslo lokalavdeling tar opp er å *redusere praksissjokket*. Sentralstyret er enig i at dette er en utfordring for mange. Dette støttes også opp av tall fra Jus- og arbeidslivsavdelingen som viser at flere ber om hjelp tidlig i arbeidslivet. Sentralstyret mener at et samarbeid med universitetene og SPU bør igangsettes her.

Det fjerde punktet fra Oslo lokalavdeling omhandler fokus på *bærekraftig arbeidshverdag og psykisk helse*. Grenser for oppgaver og ansvarsfordeling er utfordringer mange kjenner seg igjen i. I en hektisk arbeidshverdag er dette vanskelig å regulere, og dette er noe de tillitsvalgte bør ha søkelys på i sin dialog med

arbeidsgiver. Sekretariatet kan ha mer fokus på dette i dialog med og opplæring av tillitsvalgte. Dagens lønnssystem i helseforetakene har to kategorier som utgangspunkt: minstelønn for lisensierte og autoriserte psykologer (med varierende stiger) og for psykologspesialister (også med ulike stiger). Det eksisterer kun egen (lavere) minstelønn for lisensiert psykologer ved et helseforetak. Det ble innført ved lønnsforhandlingene i 2025, uten at man samtidig fikk fremforhandlet lesetid og/eller lavere krav til pasientkonsultasjoner (produksjon). Skal Psykologforeningen forhandle frem krav til lesetid for ikke – spesialister (både lisensierte og autoriserte), så er det grunn til å tro at arbeidsgiverne samtidig vil fremme krav om lavere lønn for de som skal ha dette. Sentralstyret mener at slik fordypningstid som LIS legene har, er noe det eventuelt må fremmes krav om lokalt. Et slikt vedtak sentralt i foreningen på Landsmøtet, vil også gripe inn i den frie lokale forhandlingsretten. Et slikt krav bør også diskuteres i foreningens demokratiske organer først, slik som sektorutvalg og LAU.

Å følge opp sykefraværdata for ikke- spesialister er det femte punktet Oslo lokalavdeling vil at foreningen skal jobbe med. Sentralstyret mener at dette også er punkt som er aktuelt å følge opp for spesialister, og ønsker at begge grupper inkluderes i dette.

Resolusjonsforslaget inneholder til sammen 13 målsettinger som Psykologforeningen skal jobbe med. I tidligere landsmøter ble det besluttet mange slike målsettinger, men endret dette ved å redusere antall mål og satse tyngre på hovedsatsingsområdet. Det er mange gode innspill i resolusjonsforslaget som Psykologforeningen kan jobbe videre med, men sentralstyret anbefaler ikke at landsmøtet vedtar resolusjonsforslaget slik det er foreslått.

Sentralstyrets forslag til vedtak: *Landsmøtet ber SST i samarbeid med relevante organer og på relevante arenaer jobbe videre med disse sakene. Landsmøtet erkjenner at en for stor andel yngre psykologer har utfordringer i arbeidslivet, både når det gjelder forhandlingsspørsmål, arbeidsbetingelser og sykefravær, og ber SST i samarbeid med relevante organer og på relevante arenaer jobbe videre med disse sakene.*

Sak 22 Styrket støtte til psykologer gjennom Villa Sana – et nødvendig supplement til kollegastøtteordningen

Saken er fremmet av Oslo lokalavdeling på vegne av YPU
Ikke forslag til vedtak

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ber sentralstyret følge med på helsetilbud til våre medlemmer. Psykologforeningen prøver ut AiR-tilbudet [Livsmestringsprosjektet etablert av Akademikerne Pluss] i tillegg til å prioritere den vedtatte gjennomgangen av kollegastøtteordningen, onboarding, og undersøker også eventuelle andre aktuelle tiltak, som kan avhjelpe situasjonen (inkludert 'praksissjokket').

Styrket støtte til psykologer gjennom Villa Sana – et nødvendig supplement til kollegastøtteordningen

I dag tilbyr Norsk psykologforening et viktig lavterskeltilbud gjennom kollegastøtteordningen, der frivillige psykologer gir 1–4 samtaler til medlemmer med behov for støtte. Dette er et verdifullt tiltak, særlig i lys av den krevende arbeidshverdagen mange psykologer står i. Økende krav til produktivitet og effektiviseringsmål i helseforetakene som følge av politiske føringer, kan øke risikoen for arbeidsbelastninger som kan true både helse og arbeidsevne. Belastningen er ofte særlig stor for nyutdannede psykologer, som møter høye forventninger til ansvar, men får begrenset støtte fra arbeidsplassen.

Vi observerer at det i offentlige fora for psykologer er etterlysning av tilbud for arbeidsrelatert stress og helse. I Yngre Psykologers Utvalgs (YPU) medlemsundersøkelse oppgir 40,1 % av 742 respondenter at arbeidsbelastning har vært årsak til sykemelding. YPU uttrykker bekymring for at kollegastøtteordningen allerede i dag, og i økende grad fremover, vil møte en opphopning av medlemmer som strever med arbeidspress. Manglende verktøy for å håndtere slike belastninger som det rapporteres i undersøkelsen medfører forhøyet risiko for utvikling av utbrenthet. Psykologer inngår, sammen med blant annet leger og sykepleiere, i en særlig risikoutsatt gruppe. Det er derfor viktig å forebygge utbrenthet og andre arbeidsrelaterte utfordringer.

Kollegastøtteordningen er et viktig tilbud, men vi stiller spørsmål ved om den i sin nåværende form er tilstrekkelig dimensjonert for å ivareta medlemmene i møte med mer omfattende arbeidsrelaterte helseutfordringer eller for å forebygge mot dette. Tidligere kunne psykologer benytte avtalespesialistordningen som en alternativ støttearena, men etter etableringen av felles henvisningsmottak er dette tilbudet bortfalt. I praksis betyr dette at psykologer som har behov for oppfølging utover kollegastøtteordningen ikke har andre muligheter enn det som gjelder øvrig befolkning.

Villa Sana ved Modum Bad representerer et profesjonelt og helhetlig helsetilbud til helsepersonell. Tilbudet omfatter individuelle samtaler, veiledning, gruppetilbud og

opphold med fokus på selvivaretakelse, restitusjon og balanse. Flere profesjonsforeninger har etablert avtaler med Villa Sana, herunder:

- Den norske legeforening
- Norsk Sykepleierforbund
- Den norske tannlegeforening
- Norges Farmaceutiske Forening

Disse avtalene gir medlemmene prioritet og tilrettelagte tilbud ved utbrenthet, stress og behov for støtte til selvivaretakelse i krevende yrkessituasjoner.

YPU ønsker at våre medlemmer skal ha tilgang til et tilsvarende robust tilbud gjennom vår forening.

Fordeler ved en utvidet avtale med Villa Sana:

- **Bedre ivaretakelse av medlemmene:** Psykologer får tilgang til profesjonell støtte i en helsefremmende kontekst, noe som kan bidra til å forebygge sykefravær, utbrenthet og frafall fra yrket. Det er mulighet for overnatting hvilket tilgjengeliggjør tilbudet for alle medlemmer i hele Norge.
- **Støtte til nyutdannede og erfarne:** Et forutsigbart og tilgjengelig støtteapparat vil særlig kunne bistå nyutdannede i å håndtere yrkesrelaterte belastninger, og samtidig gi erfarne psykologer et verktøy for å ta vare på egen helse.
- **Styrking av rekruttering og medlemsbevaring:** Et konkret og attraktivt tilbud for medlemmer i krevende situasjoner vil kunne gjøre medlemskap i Psykologforeningen mer relevant og verdifullt.

Konklusjon:

For å møte dagens og fremtidens behov blant medlemmene, mener YPU at Norsk psykologforening bør inngå en avtale med Villa Sana, slik flere andre profesjonsforeninger allerede har gjort. Et slikt samarbeid vil styrke foreningens evne til å støtte sine medlemmer og fremme en bærekraftig yrkesutøvelse innen psykisk helsevern og andre praksisfelt.

Med vennlig hilsen,

Yngre Psykologers Utvalg

Sentralstyrets begrunnelse

Norsk psykologforening er medeier i fordelsprogrammet Akademikerne+. I dette ligger det en hel del fremforhandlede goder for medlemmer, for eksempel gunstige bank- og forsikringstilbud. Akademikerne+ har nå fremforhandlet et tilbud 'Livsmestring' via Rehabiliteringssenteret Air. Medlemsfordelen vil i hovedsak dreie seg om telefonrådgivning og videosamtale, men det vil også være mulig å få tilgang til et fysisk kurs (der arbeidsgiver eller medlemmet selv betaler, evt. er dekket av uføreforsikringen i Storebrand). Tilbudet forventes å starte opp i løpet av høsten, og Sentralstyret mener at vi må prøve ut dette tilbudet før vi iverksetter noe nytt. Videre er det nedsatt en arbeidsgruppe for kollegastøttene, som jobber med hvordan foreningen best kan bistå medlemmer som møter slike utfordringer i arbeidslivet.

Sekretariatet har undersøkt hva et opphold på Villa Sana ville koste. Konkrete priser er sensitiv konkurranseinformasjon, men vi har forstått at nivået er meget høyt. Psykologforeningen har ikke økonomisk evne til å bære slike kostnader uten en radikal kontingentøkning. Selv da ville tilbudet være begrenset til svært få deltagere.

Det er viktig å understreke at verken Kollegastøtten, Livsmestringstilbudet til A+ eller Villa Sana er helsetjenester. Videre mottar Jus og arbeidslivsavdelingen mange saker fra medlemmer knyttet til slike utfordringer i arbeidslivet. Disse følges opp og mottar bistand fra avdelingen, ofte i kombinasjon med kollegastøtte og lokal tillitsvalgt. Sentralstyret mener at Villa Sana ikke er et tilbud som foreningens medlemmer vil ha god nytte av.

Sentralstyret er klar over at innføringen av felles henvisningsmottak hos avtalespesialistene har medført at en del helsepersonell ikke ønsker å benytte avtalespesialister. Dette fordi man ikke lenger kan gjøre dette "skjult" fra sine kolleger på for eksempel det DPSet man selv jobber. Sentralstyret erkjenner at det er et økende sykefravær blant ikke- spesialister, og at Felles henvisningsmottak har hevet terskelen for å søke hjelp som psykolog. Det er uklart hvem som tar imot henvisningen og dette kan føre til at færre psykologer søker hjelp.

Til tross for dette, mener SST ikke at denne tilgangen er bortfalt for psykologer. Hvis felles henvisningsmottak har redusert inngangen til den delen av helsetjenesten som avtalespesialistene representerer, kan det betyr at behovet hos psykologene vurderes som mindre prekært enn hos andre pasienter.

Sentralstyret mener at de allerede bestående tilbudene og videreutviklingen av dette bør satses på. Dette i tråd med foreningens standpunkt om at forebygging er bedre enn behandling.

Sak 23 Lovfesting av studentlagene

./. Vedlagt: Saksnotat

Saken er fremmet av sentralstyret på vegne av studentpolitisk utvalg

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet vedtar at studentlagene i Bergen, Trondheim, Oslo og Tromsø etableres som en permanent del av Norsk psykologforenings organisasjonsstruktur, underlagt Studentpolitisk utvalg, og inkluderes i foreningens vedtekter som §13.2 Lokale studentlag.

§ 13.2. Lokale studentlag

- 1. Studentlagene er Studentpolitisk utvalg (heretter SPU) lokale organisasjonsledd. Studentlaget skal, i tråd med SPUs vedtatte mandat og retningslinjer, ha som hovedformål å fremme og ivareta interessene til Norsk psykologforenings studentmedlemmer på et lokalt plan.*
- 2. SPU kan opprette lokale studentlag ved utdanningssteder i Norge som tilbyr profesjonsutdanningen i psykolog. Studentmedlemmer som studerer utenfor Norge samles i studentlaget for utland.*
- 3. Studentlagene skal skape en sosial og faglig arena for studenter som engasjerer seg innenfor SPUs fokusområder, og informere psykologstudenter om Psykologforeningens arbeid.*
- 4. Studentlagene arbeider selvstendig i saker som gjelder lokale forhold innenfor rammen av de vedtak som er fattet av Psykologforeningens landsmøte, Sentralstyret og SPU. SPU-representantene er politisk ansvarlig for studentlagenes aktivitet, og studentlagene kan ikke selv opptre som politiske aktører på vegne av Psykologforeningen. SPU sentralt skal holdes orientert om studentlagets virksomhet.*
- 5. Vedtekter for studentlagene utarbeides av SPU og godkjennes av sentralstyret.*

Saksfremlegg til SST fra SPU:

Etablering av studentlagene som permanent ordning i Norsk psykologforening

Studentlagene i Norsk psykologforening ble etablert i 2019 som et prøveprosjekt initiert av Studentpolitisk utvalg (SPU). Målet var å utvikle en lokal forankring av det studentpolitiske arbeidet i de fire studiebyene Bergen, Trondheim, Oslo og Tromsø, og samtidig styrke studentenes tilknytning til foreningen.

Studentlagene er SPUs lokale organisasjonsledd og består av frivillige studentmedlemmer med ulike verv: lokalkoordinator, SPU-representanter, studentrepresentant i lokallag, PR-ansvarlig, verveansvarlig og arrangementansvarlig. De er politisk og organisatorisk underlagt SPU, og konstituert rundt SPU-representantene i hver studieby.

Studentlagene har spilt en sentral rolle i SPUs arbeid de siste årene, særlig i perioden etter pandemien (2020–2022), hvor gjenoppbygging av studentengasjement og opprettholdelse av medlemsmassen har vært avgjørende. De har fungert som bindeledd mellom SPU, studentene og lokalavdelingene, og har bidratt til å gjøre Norsk psykologforening synlig og relevant for studentene.

Aktiviteter og resultater

I 2024 arrangerte studentlagene til sammen 40 ulike aktiviteter, fordelt på:

- Trondheim: 13 arrangementer
- Bergen: 12 arrangementer
- Oslo: 9 arrangementer
- Tromsø: 6 arrangementer

Arrangementene har inkludert faglige og sosiale samlinger, vervearrangementer, stands og større kurs som spesialiseringsarrangement og lønnsforhandlingskurs, som har vært årlige siden oppstarten.

I tillegg har studentlagene bidratt sterkt til medlemsverving og synliggjøring av studentmedlemskap. Deres innsats med sosiale og faglige arrangementer har stor betydning for å opprettholde og øke medlemsmassen, og gjort et medlemskap i foreningen relevant for studentene. De har også vært aktive på sosiale medier og har bidratt til at Norsk psykologforening i større grad er synlig i digitale kanaler som

studentene bruker.

Antall vervede studentmedlemmer 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Oslo	79	96	103	78	157
Hordaland	51	87	74	74	104
Sør-Trøndelag	34	44	88	67	65
Tromsø	48	49	41	50	51
Utlandet	21	56	38	59	92
Totalt	233	332	344	328	469
% Endring fra året før		42,50%	3,60%	-0,95%	30,06%

Forslag til landsmøtevedtak fra SPU: På bakgrunn av de positive erfaringene gjennom prøveperioden og studentlagenes betydelige bidrag til SPUs og foreningens arbeid, foreslår SPU at Studentlagene i Bergen, Trondheim, Oslo og Tromsø etableres som en permanent del av Norsk psykologforenings organisasjonsstruktur, underlagt Studentpolitisk utvalg, og inkluderes i foreningens vedtekter som §12 Lokale studentlag.

§ 12. Lokale studentlag

- 1) Studentlagene er SPUs lokale organisasjonsledd. Studentlaget skal, i tråd med Studentpolitisk utvalg (heretter SPU) sitt vedtatte mandat og retningslinjer, ha som hovedformål å fremme og ivareta interessene til Norsk Psykologforenings studentmedlemmer på et lokalt plan.
- 2) Studentlagene skal skape en sosial og faglig arena for studenter som engasjerer seg innenfor SPUs fokusområder, og informere psykologstudenter om Psykologforeningens arbeid.
- 3) Studentlagene arbeider selvstendig i saker som gjelder lokale forhold innenfor rammen av de vedtak som er fattet av Psykologforeningens landsmøte, Sentralstyret og SPU. SPU-representantene er politisk ansvarlig for studentlagenes aktivitet, og studentlagene kan ikke selv opptre som politiske aktører på vegne av Psykologforeningen. SPU sentralt skal holdes orientert om studentlagets virksomhet.

Sentralstyrets begrunnelse:

Sentralstyret behandlet saken fra SPU i april 2025 med følgende vedtak:
SST tar saken til orientering og kommer med eventuelle innspill til SPU i forkant av innmelding av saken til landsmøtet.

Sekretariatet foreslår at bestemmelsen tas inn som § 13.2 under Studentmedlemskap for å samle bestemmelsene og lette redigeringen.

Bestemmelsen er en kodifisering av gjeldende situasjon og praksis etter at studentlagene ble etablert som prøveprosjekt i 2019.

I forslaget til vedtak står Bergen, Trondheim, Oslo og Tromsø. I forbindelse med at det opprettes flere studiesteder bør det klargjøres i lovene når det kan opprettes studentlag, og det foreslås tatt inn som 13.2 2):

SPU kan opprette lokale studentlag ved utdanningssteder i Norge som tilbyr profesjonsutdanningen i psykolog. Studentmedlemmer som studerer utenfor Norge samles i studentlaget for utland.

Det bør også tas med et punkt om vedtektene, foreslått som 13.2 5):

Vedtekter for studentlagene utarbeides av SPU og godkjennes av sentralstyret.

Teksten i § 13 blir deretter:

§ 13 Studentmedlemskap

1. *Studentene i profesjonsstudiene kan møte med en delegat fra hvert universitet på Psykologforeningens landsmøte, jfr. § 4 punkt 5. samt med fungerende utenlandsrepresentant i SPU, som representerer utenlandsstudentene.*
2. *Lokale studentlag*
 - 1) *Studentlagene er Studentpolitisk utvalg (heretter SPU) lokale organisasjonsledd. Studentlaget skal, i tråd med SPUs vedtatte mandat og retningslinjer, ha som hovedformål å fremme og ivareta interessene til Norsk psykologforenings studentmedlemmer på et lokalt plan.*
 - 2) *SPU kan opprette lokale studentlag ved utdanningssteder i Norge som tilbyr profesjonsutdanningen i psykolog. Studentmedlemmer som studerer utenfor Norge samles i studentlaget for utland.*

- 3) *Studentlagene skal skape en sosial og faglig arena for studenter som engasjerer seg innenfor SPU's fokusområder, og informere psykologstudenter om Psykologforeningens arbeid.*
- 4) *Studentlagene arbeider selvstendig i saker som gjelder lokale forhold innenfor rammen av de vedtak som er fattet av Psykologforeningens landsmøte, Sentralstyret og SPU. SPU-representantene er politisk ansvarlig for studentlagenes aktivitet, og studentlagene kan ikke selv opptre som politiske aktører på vegne av Psykologforeningen. SPU sentralt skal holdes orientert om studentlagets virksomhet.*
- 5) *Vedtekter for studentlagene utarbeides av SPU og godkjennes av sentralstyret.*

Sak 24 Honorar for visepresidentene

./. Saksnotat vedlagt:

Sentralstyrets forslag til vedtak:

SST anbefaler Landsmøtet å øke honorering for visepresidentene til et nivå som tilsvarer en 60% stilling, i tråd med økt tidsbruk. Foreningens organisering, lover og arbeidsprosesser forblir uendret. Gjeldende prinsipper for myndighetsfordeling og arbeidsprosesser i arbeidsutvalget legges til grunn.

Hvis visepresidenten reduserer sin faste stillingsprosent i sin andre stilling, kompenseres vedkommende for pensjonstapet. Visepresidentene har rett til uavkortet honorar ved foreldrepermisjon.

Honorar for visepresidentene

Basert på rapportert tidsbruk fra henholdsvis visepresident med ansvar for fag og profesjonspolitikk og visepresident med ansvar for lønns- og arbeidslivspolitikk har sentralstyrets lønnsutvalg foreslått midlertidig justering av honorering for disse vervene i flere runder, se saksgang under. Med dette som grunnlag, fremstår det som at denne tidsbruken ikke er forbigående og derfor bør Landsmøtet ta stilling til om honorering av disse vervene skal økes permanent.

Et relevant aspekt ved en justert honorering er konsekvenser for rekruttering til vervet. Det kan ha en gunstig effekt i form av at det er et økt økonomisk insentiv og at det oppleves som større samsvar mellom arbeidsinnsats og honorering, noe som er viktig for medlemmer i ulike livssituasjoner. Samtidig kan det også vanskeliggjøre rekruttering ved at kandidater som ønsker å opprettholde andre lederverv, spesialisering e.l. anser vervet som uaktuelt av den årsaken.

Saksgang i sentralstyret 2020 – 2024

Sentralstyrets lønnsutvalg økte honoraret for visepresident med ansvar for fag- og profesjonspolitikk fra tilsvarende 40% til 60% stilling fra 1. september 2020 til 1. desember 2022.

SST-sak 33/23 Midlertidig justering av honorar for visepresidentene

Sentralstyrets lønnsutvalg besluttet i møte 30. mars 2023 å justere honorarsatsene for visepresidentene fra 40% til 60%. Justeringen er midlertidig og gjøres gjeldende fra 1. januar 2023 til 31. mars 2024.

Vedtak: *Den midlertidige justeringen vedtas. Det foretas en utredning og vurdering av honorarene for presidentskapet i løpet av året, med sikte på en eventuell permanent endring.*

SST-sak 6/24 Midlertidig honorar for visepresidenter 2022-2025

Sentralstyret vedtok 21.04.23 å justere honorarsatsen for visepresidentene fra 40 % til 60 % fra 1. januar 2023 til 31. mars 2024. Sentralstyrets lønnsutvalg har i møte 3. januar

2024 anbefalt å videreføre denne justeringen fra 1. april og ut denne landsmøteperioden. Begrunnelsen er stor arbeidsbelastning for begge visepresidentene.

Vedtak: *Den midlertidige justeringen av honorarsatsen vedtas i tråd med saksfremlegget.*

SST-sak 69/24 Beskrivelse arbeidsprosesser og ansvarsfordeling i AU

Saken ble lagt frem for sentralstyret i forbindelse med diskusjon i forberedelse av eventuell sak til Landsmøtet om justering av honorar til hhv visepresident fag og profesjon samt visepresident lønns og arbeidsliv.

Vedtak: *SST tar redegjørelsen til orientering.*

Beskrivelsen svarer ut deler av vedtaket fra SST-sak 33/23 som ba om en «utredning og vurdering av honorarene for presidentskapet i løpet av året, med sikte på en eventuell permanent endring.»

Spørsmålet om en permanent honorarjustering for visepresidentene ble vurdert å være en landsmøtesak.

Hanne I. Lind hadde et alternativt forslag til vedtak uten de to leddene som omhandler organisering, lover, arbeidsprosesser og myndighetsfordeling under henvisning til at det er uhensiktsmessig at landsmøtet skal låse presidentskapets arbeidsprosesser for en tre-årsperiode. Hun ønsker også en beslutning om pensjonsopptjening knyttet til honoraret. Pensjonen har to hoveddeler: Folketrygden, regulert av det offentlige, som baserer seg på inntekt. Og tjenestepensjonen som reguleres av arbeidsgiver.

Honoraret gir folketrygdopptjening uavhengig av om mottakeren er i full eller delvis stilling. I de tilfeller hvor mottakeren reduserer sin faste stilling for å ta vervet som visepresident, foreslår Lind at den tilsvarende reduksjonen i tjenestepensjonspremie kompenseres. (Hvis fast stilling reduseres fra 100% til 60% kompenseres redusert pensjonspremie tilsvarende 40%). Lind foreslår også at praksisen med uavkortet honorar i foreldrepermisjon stadfestes i vedtak. Denne praksisen er etablert i avtaleverket for medlemmene.

Sak 25 Styrket prioritering av psykisk helsetjenester

./. Saksnotat vedlagt

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Landsmøtet ber SST innarbeide tilbakemeldinger fra prosessen i eksisterende strategier for spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester. Videre at SST sørger for å iverksette konkrete tiltak i henhold til de oppdaterte strategiene i kommende landsmøteperiode.

Bakgrunn for saken

Sentralstyret vedtok i april i år at sak om prioritering av psykiske helsetjenester skulle legges frem for lederkonferansen i juni. Bakteppet var gjentatte rapporter om at en styrking av psykiske helsetjenester hadde uteblitt til tross for tverrpolitisk enighet og blant annet innføringen av den gylne regel. På lederkonferansen ble det lagt frem et saksnotat med tre deler der del en var en beskrivelse av politikernes fordeling av ressurser og psykologers posisjon i psykisk helsevern. Del to beskrev Psykologforeningens strategi og arbeid med påvirkning av rammebetingelser innen psykisk helsevern. Den tredje delen av saksnotatet la til rette for en drøfting blant lederkonferansens deltagere knyttet til psykologforeningens strategier og fremtidige arbeid på området. Til drøftingen ble det presentert forslag til problemstillinger og dilemmaer, samt lagt frem refleksjonsspørsmål rundt temaene:

- Strategisk tilnærming
- Økonomi og finansiering
- Kompetanse
- Kommunehelsetjeneste og samhandling
- Rolle og identitet

Etter at drøftingen av temaene var gjennomført, presenterte hver gruppe hovedpoengene fra sine gruppediskusjoner i plenum.

Resultater fra gruppediskusjonene

I og med at det ble fremlagt mange (fem) store temaer til diskusjon, ble gruppene oppfordret til å prioritere det temaet de fant mest aktuelt eller interessant og eventuelt bevege seg videre til et nytt tema om tiden tillot dette. De fleste av gruppene berørte 1-3 temaer og *rolle og identitet* og strategisk *tilnærming* ble drøftet av ved de fleste bordene, men alle temaene ble berørt totalt sett.

Oppsummering av gruppediskusjonene (en mer utfyllende oppsummering foreligger her): [250716 Styrket prioritering samlet oppsummering.pdf](#)

1. Strategisk Tilnærming

Psykologforeningen bør kombinere tydelig faglig kritikk med strategisk samarbeid. Kritikk og samhandling er ikke motsetninger, og effektiv påvirkning krever god timing, relasjonsbygging og løsningsorientering. Tidligere suksesser, som etablering av kommunepsykologrollen og psykologers faglige ansvar i psykisk helsevern, viser

verdien av langsiktig samarbeid med myndigheter. Foreningen bør være tydeligere i saker med bred faglig enighet og sikre intern forankring i kontroversielle spørsmål. Det er viktig å synliggjøre hvordan psykologers bidrag gir samfunnsøkonomisk gevinst og bedre pasientutfall.

2. Økonomi og Finansiering

Foreningen bør være både prinsipiell og pragmatisk i finansieringsdebatten. Det er viktig å synliggjøre hvordan investering i psykisk helse gir bedre pasientutfall og reduserer rehenvisninger. Diskusjoner om innsatsstyrt finansiering (ISF/DRG) versus rammefinansiering viser at begge modeller har fordeler og ulemper. Foreningen bør vurdere konsekvensene av ulike modeller og argumentere for at god psykologisk behandling er god samfunnsøkonomi. Det ble også foreslått å vurdere øremerking av midler og allianser med brukere og politikere i saker med sterke motkrefter.

3. Rolle og Identitet

Psykologer har en særegen kompetanse som skiller dem fra andre helseprofesjoner, inkludert vurderingskompetanse, normalpsykologi, psykoterapi og helhetlig forståelse av individ og samfunn. Det er behov for å styrke profesjonsidentiteten hos nyutdannede og støtte utviklingen av faglig trygghet og rolleforståelse. Foreningen bør anerkjenne både generalister og spesialister, og løfte frem psykologer som ledere og systemaktører. Det er viktig å bidra til realistiske forventninger til psykologers rolle i samfunnet og helsetjenestene.

4. Samhandling og Kommunehelsetjeneste

Psykologers kompetanse er ofte underutnyttet i kommunene. Det er behov for tydeligere rollebeskrivelser, handlingsplaner og veiledere som synliggjør psykologens bidrag. God samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste krever felles arenaer, tydelig oppgavefordeling og bedre forankring av helsefellesskap. Foreningen bør bidra til å styrke psykologers rolle i kommunalt planarbeid og tjenesteutvikling, og fremme modeller for tverrfaglig samarbeid og lavterskeltilbud.

5. Psykologers Kompetanse og Systemarbeid

Psykologer bør ta større ansvar for systemarbeid, tjenesteutvikling og veiledning av andre yrkesgrupper. Det er viktig å bevare og styrke psykoterapikompetansen, samtidig som man utvikler beslutningskompetanse og systemforståelse. Foreningen bør arbeide for bedre rammevilkår, redusert slitasje og bredere bruk av psykologers kompetanse i helsevesenet og samfunnet.

Forslag til vedtak: *Landsmøtet ber SST innarbeide tilbakemeldinger fra prosessen i eksisterende strategier for spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester. Videre at SST*

sørger for å iverksette konkrete tiltak i henhold til de oppdaterte strategiene i kommende landsmøteperiode.

Sak 26 Vedtekter og mandat for sektorutvalgene

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Sentralstyret foreslår at Landsmøtet vedtar vedtekter for sektorutvalgene i tråd med vedtak i SST sak 16/24 med følgende endring i Vedtekter for sektorutvalg for kommune § 5 tredje avsnitt:

Sektorutvalgene skal så langt mulig være bredt sammensatt ut ifra geografi, kjønn, tjenestested, antall medlemmer, varierende erfaring/kompetanse og innbyggertall.

*Formålet med listevalg er å oppnå en slik bred sammensetning. **Hovedtillitsvalgt for Oslo kommune skal ha plass i sektorutvalget.***

Vedtekter og mandat for sektorutvalgene

Sentralstyret vedtok i april 2024 (SST sak 16/24) midlertidige vedtekter for sektorutvalgene. Det ble vedtatt på Landsmøtet i 2022 at endelige vedtekter for sektorutvalgene skal godkjennes av Landsmøtet i 2025. I forkant av vedtakelsen i Sentralstyret var den en lengre prosess med flere runder med behandling av forslag til vedtekter i sektorutvalgene.

Vedtektene vedtatt av Sentralstyret ligger som vedlegg til sak 26:

[**Vedtekter for sektorutvalgene vedtatt 11.4.2024.pdf**](#)

Sektorutvalg for kommune har ønske om en endring i vedtektene for kommunal sektor:

Det følger ikke klart av vedtektene at hovedtillitsvalgt i Oslo kommune skal være representert i Sektorutvalget for kommunal sektor. De er et ønske fra sektorutvalget at dette presiseres og kommer klarere frem av vedtektene. Bakgrunnen er at Oslo kommune er eget tariffområde og reguleres av andre tariffavtaler enn de øvrige kommunene i landet.

Oslo kommunes representasjon følger indirekte av vedtektene § 1 hvor det står at *«Sektorutvalget er representert i Lønns- og arbeidslivsutvalget ved leder og én representant til. Én av disse skal være fra KS, én fra Oslo kommune.»*

Vedtektenes § 5 regulerer sammensetningen av sektorutvalget og lyder i dag slik: *«Sektorutvalgene skal så langt mulig være bredt sammensatt ut ifra geografi, kjønn, tjenestested, antall medlemmer, varierende erfaring/kompetanse og innbyggertall. Formålet med listevalg er å oppnå en slik bred sammensetning.»*

Det foreslås at det legges til en setning om at Hovedtillitsvalgt i Oslo kommune skal være representert i Sektorutvalg for kommunal sektor.

Sak 27 Reglementsendring Fagetisk råd

./. Saksnotat vedlagt:

FERs forslag til endring av reglement med følgende tilleggsavsnitt:

Fagetisk råd behandler ikke klager/henvendelser som etter rådets vurdering gjelder forhold som allerede er behandlet eller som ligger mer enn 10 år tilbake i tid.

Fagetisk råd behandler ikke klager/henvendelser dersom rådet vurderer at fagetiske hensyn taler imot behandling.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Vedtaksforslaget fra FER støttes

Reglementsending Fagetisk råd

Det vises til endringer i Fagetisk råds reglement vedtatt av Landsmøtet 2022, og anmodes herved om endringer.

Fagetisk råd (FER) har behandlet klager etter nytt reglement siden februar 2023. Det har blitt arbeidet målrettet med å utvikle, implementere og evaluere ny modell for klagebehandling. Når klagen omhandler fagetiske spørsmål og egner seg for en dialogbasert refleksjons- og læringsprosess, fungerer dagens ordning etter rådets vurdering svært godt. Rutinemessig evaluering fra medlemmer som har deltatt i klagebehandling etter ny modell underbygger dette.

FER har gjennom landsmøteperioden møtt utfordringer som kan håndteres ved at reglementet kommuniserer tydeligere hvilke klager som *ikke* tas til behandling. Oppsummert gjelder dette hovedsakelig tre forhold; klager som gjelder forhold som ligger mer enn 10 år tilbake i tid, som vurderes allerede behandlet av FER, eller der FER vurderer at fagetiske hensyn taler imot behandling av klagen.

FER har lav terskel for å behandle fagetiske klager/henvendelser, og mener at lav terskel for behandling av fagetiske klagesaker bør videreføres. Det er likevel viktig at reglementet kommuniserer tydelig om ordningen slik at det ikke oppstår urealistiske forventninger til den, at eventuelt misbruk av ordningen forebygges, samt at FERs myndighet til å vurdere hensiktsmessighet av å ta klagesaker til behandling tydeliggjøres.

Klager som ligger mer enn 10 år tilbake i tid, eller allerede anses behandlet

Både i perioden 2019-2022 og 2022-2025 har klager på forhold som ligger lenger tilbake enn 10 år, og som allerede anses behandlet, blitt avvist. Klagebehandlingen fordrer at det saken gjelder kan erindres, og det er rimelig at saken på et tidspunkt anses som «foreldet». Saker som vurderes allerede behandlet, tas ikke inn for ny behandling. FER har imidlertid ved flere anledninger erfart at klager kommer inn på nytt, med begrenset variasjon i innhold, eller rettet mot annen representant på samme arbeidsplass (f.eks. i et lederhierarki). Det er ikke gitt at ny klage lar seg hensiktsmessig behandle i dagens klagebehandlingsordning.

Klager der fagetiske hensyn taler imot behandling av klagen

Dagens reglement gir mulighet til å avvise klager som ikke omhandler fagetikk. FER ber om en tydeligere presisering av muligheten til å ikke ta klage til behandling, *også når den til en viss grad kan dreie seg om fagetiske spørsmål*. Dette gjelder hovedsakelig to situasjoner, 1) der det ikke vurderes mulig å få til en meningsfull reflekterende prosess om det som klagen omhandler, eller 2) der det å åpne klage for behandling i seg selv blir etisk problematisk, og der FER kan komme på kant med etiske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP) dersom klagen tas til behandling.

Et eksempel på dette kan være klage på barnesakkyndig arbeid i foreldretvist. Slike klager utgjør fremdeles en betydelig andel av klagenes til FER. Ofte berører klagen tema som er egnet for fagetisk refleksjon, og de fleste klager i denne kategorien behandles. Noen av klagenes bærer imidlertid preg av å være sendt FER i mangel på andre mer egnede fora for behandling av klagemål, og sendes oftest i en konfliktkontekst. I noen tilfeller fremstår klagen, til tross for at den på overflaten omhandler det som presenteres som fagetikk, primært som et utspill mot psykologvurderinger som ikke sammenfaller med klages syn på saken. De vil da vanskelig la seg gjøre å få til en meningsfull reflekterende prosess opp mot EPNP. Klagebehandling kan også tenkes å bidra til tilspisset konflikt og juridisk «omkamp» i en sak som omhandler sårbare barn.

Det finnes flere eksempler på situasjoner der behandling av klage kan være fagetisk problematisk, selv om dette representerer et klart fåtall av klager i perioden 2022-25. FER mener at reglementet bør tydeliggjøre rådets unike posisjon til å vurdere hvorvidt det foreligger grunn til å ikke ta klage til behandling.

FERs forslag til endring av reglement (endringsforslag i rød tekst):

Henvendelser og klager til Fagetisk råd sendes til Psykologforeningen ved Fagetisk råd. Henvendelser skal fortrinnsvis være skriftlige. Alle som henvender seg, skal få informasjon om hvordan Fagetisk råd følger opp saker.

Fagetisk råd behandler ikke klager/henvendelser som etter rådets vurdering gjelder forhold som allerede er behandlet eller som ligger mer enn 10 år tilbake i tid.

Fagetisk råd behandler ikke klager/henvendelser dersom rådet vurderer at fagetiske hensyn taler imot behandling.

Psykologer er bundet av taushetsplikt også når de uttaler seg til rådet. Henvendelse fra pasient/bruker regnes imidlertid som samtykke til at psykologen kan uttale seg om den konkrete saken, men ikke utover det som er nødvendig for sakens opplysning i rådet. Fagetisk råd kan ikke behandle personopplysninger om andre enn den/de som samtykker, og henvendelser som inneholder denne type opplysninger returneres og/eller slettes.

Medlemmet skal få informasjon om henvendelsen og hvordan Fagetisk råd følger opp saken.

Rådet behandler henvendelser ved å ha samtale med medlemmet om de etiske problemstillingene saken reiser. Målet er refleksjon og læring.

Fagetisk råd dekker ikke utgifter for involverte i forbindelse med behandlingen i rådet.

For fagetisk råd,
Mette E. Garmannslund, leder

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Vedtaksforslaget fra FER støttes

Sak 28 Ajourføring av vedtekter for lokalavdelingene

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Saken ettersendes.

Sak 29 Budsjett 2026

Ettersendes etter sentralstyrets oktobermøte

Sak 30 Valg

Valgkomiteens innstilling med forslag og begrunnelse for kandidater:

[Valgkomiteens-innstilling-2025.pdf](#)

Utover valgkomiteens innstilling foreligger det pr 24. september følgende forslag:

- Helén Ingrid Andreassen som visepresident for lønns- og arbeidslivspolitik, foreslått av Oslo og Akershus lokalavdelinger. (Også innstilt som styremedlem av valgkomiteen)
- Chris Margareth Aanonsen som visepresident for fag- og profesjonspolitik, foreslått av Sør-Trøndelag lokalavdeling (Også innstilt som styremedlem av valgkomiteen)
- Bjarte Bønes Bruntveit som styremedlem, foreslått av Hordaland lokalavdeling (Også innstilt som visepresident for lønns- og arbeidslivspolitik av valgkomiteen)
- Trond Løkling som styremedlem, foreslått av Sør-Trøndelag lokalavdeling
[CV - Trond-Løkling.pdf](#)
- Håkon Kongsrud Skard som president, foreslått av Rogaland lokalavdeling (også innstilt av valgkomiteens mindretall)
- Arnhild Lauveng som kandidat til visepresident med ansvar for fag og profesjonspolitik, foreslått av Rogaland lokalavdeling (også innstilt av valgkomiteen)
- Bjarte Bønes Bruntveit som kandidat til visepresident med ansvar for lønns- og arbeidslivspolitik, foreslått av Rogaland lokalavdeling (også innstilt av valgkomiteen)
- Martin Hegdahl som medlem av Fagetisk råd, innstilt av Vestfold lokalavdeling
[CV Martin Hegdahl Norsk.pdf](#)

Forslag på kandidater, både nye navn og de som er fremmet for valgkomiteen, men ikke tatt inn i valgkomiteens innstilling, må fremmes for sentralstyret ved generalsekretæren LM@psykologforeningen.no innen **8. oktober 2025** for å være valgbare på landsmøtet.

Sak 31 Navneendring Testpolitisk utvalg

./. Saksnotat vedlagt:

Sentralstyrets forslag til vedtak:

«Testpolitisk utvalg» endres til «Testutvalget» i §6 pkt. 6 i Lover for Norsk psykologforening.

Navneendring Testpolitisk utvalg

Saken gjelder ønske fra Testpolitisk utvalg om å endre navn til «Testutvalget». Ettersom utvalget er etablert av Landsmøtet, er det Landsmøtet som må fatte beslutningen dersom Sentralstyret ønsker å fremme saken.

Utvalget begrunner forslaget med at dagens navn ikke er dekkende for utvalgets virksomhet. De viser til at arbeidet i hovedsak består av kvalitetssikring, faglige vurderinger og rådgivning til Sentralstyret, og at begrepet «politisk» derfor kan oppfattes som misvisende.

Et navnebytte vil også harmonere bedre med utvalgets mandat (vedlagt), der det fremgår at utvalget skal fungere som faglige eksperter, gi råd til Sentralstyret og bidra til evidensbasert og etisk bruk av psykologiske tester og kartleggingsverktøy.

De nevner videre at «Testutvalget» er et mer konsist navn som også lettere lar seg oversette til engelsk, som er relevant ettersom utvalget samarbeider en del med internasjonale aktører om felles test- og testbrukerstandarder.

Navneendringen medfører endring i lover for Norsk psykologforening og krever 2/3 flertall ved avstemning.

Eventuelt

Resolusjon: For et reelt inkluderende arbeidsliv

Foreslått av: Oslo lokalavdeling

Norsk psykologforening ønsker å være en tydelig stemme for et arbeidsliv der flest mulig får brukt ressursene sine, opplever mestring og finner mening i arbeidet sitt. Et reelt inkluderende arbeidsliv handler ikke bare om å åpne dørene – men om å skape rammer og strukturer som gir reelle muligheter for å lykkes, trives og bidra over tid.

Et arbeidsliv som fremmer helse, motivasjon og deltakelse må bygge på verdier og kunnskap vi kjenner godt fra psykologifaget: Autonomi, tillit og fellesskap. Dette er ikke bare idealer – det er faktorer som dokumentert gir lavere sykefravær, bedre ytelse, høyere arbeidsglede og mer varig tilknytning til arbeidslivet.

Fra kontrollstyring til faglig tillit

Likevel ser vi en utvikling i mange sektorer – særlig i offentlig sektor og helsevesenet – der målstyring, kontroll og prestasjonsbaserte insentiver trumfer faglig skjønn og tillit. Dette er en utvikling forankret i New Public Management-logikk, som både ansatte og brukere taper på. Når helsepersonell presses til høyere tempo, lengre vakter og økte produksjonskrav – uten reell mulighet til medvirkning eller til å utføre arbeidet faglig forsvarlig – svekkes både helse, kvalitet og bærekraft.

Psykologforeningen har et særlig engasjement og ansvar for å stå opp for for arbeidsforholdene i helsevesenet - hvor mange av våre medlemmer arbeider. Vi vil derfor arbeide for et helsevesen som gir trygge rammer og gode arbeidsvilkår – for psykologer og alle andre yrkesgrupper. Et helsevesen som er godt å jobbe i, er også bedre for pasientene. Et offentlig system som gir fagfolk rom til refleksjon og utvikling, er mer effektivt og forebyggende enn ett som tvinger ansatte inn i overbelastning og byråkratiske kontrollregimer.

Et bærekraftig og helsefremmende helsevesen

Fast ansettelse må være hovedregelen i arbeidslivet, og særlig i helsevesenet. Det er

også nødvendig å rydde opp i en utbredt praksis der ansatte ikke får reell overtidbetaling fordi ekstra arbeid føres som fleksitid – også når lovens vilkår for overtidstillegg er oppfylt. Yngre psykologers medlemsundersøkelse fra 2025 viser at hvordan unge psykologer rammes av dette. Når fleksitidsordninger brukes til å dekke over systematisk overbelastning, brytes ikke bare lovverket – det skjules et alvorlig strukturelt problem i helsetjenestene.

Foreningen bør samtidig være en pådriver for bedre ledelses- og organisasjonsmodeller i helsetjenestene. *Magnet Recognition Program* er et eksempel: En helhetlig og forskningsbasert modell for å skape trygge, tillitsbaserte og faglig sterke arbeidsmiljøer i helsevesenet. Modellen er under innføring på Lovisenberg Diakonale Sykehus, også innen psykisk helsevern, og vektlegger medarbeiderinvolvering, nær ledelse og faglig utvikling. Dette er i tråd med psykologisk kunnskap om hva som gir arbeidsglede, motivasjon og kvalitet.

Et fysisk arbeidsmiljø som ivaretar mangfold

Et annet utviklingstrekk som svekker inkludering og helse i arbeidslivet, er normaliseringen av åpne kontorlandskap og «free seating» – særlig i offentlig sektor. Dette svekker mulighetene for konsentrasjon, forutsigbarhet og tilhørighet, og påvirker arbeidshverdagen negativt for mange. Ansatte med ADHD, autisme, psykiske helseutfordringer eller bare introvert personlighet rammes særlig hardt av åpne kontorløsninger. Når staten selv går foran i denne utviklingen, sender det et uheldig signal og svekker premissene for et reelt inkluderende arbeidsliv.

Skal vi lykkes med inkludering, må vi ta hensyn til nevromangfold og psykisk helse i både organisering, fysiske arbeidsmiljøer og ledelse. Psykologforeningen bør derfor fremme økt kunnskap om hvordan ulike behov best ivaretas – og hvordan gode arbeidsmiljøer faktisk bygges. Det innebærer både sterkere rettigheter til tilrettelegging, økt medvirkning for ansatte med funksjonsnedsettelse, og en forståelse av trygghet og forutsigbarhet som sentrale helsefremmende faktorer.

Diskriminering av gravide og ammende kvinner er også et problem i dagens arbeidsliv. Aftenposten rapporterte i 2024 at 14 % av kvinner får negative reaksjoner fra ledere når de forteller om graviditet, og at 22 % midlertidig ansatte rapporterer dårlig behandling¹. I samfunnsdebatten hører vi jevnlig historier om kvinner som

¹ <https://www.aftenposten.no/karriere/i/pP4VXj/rystende-historier-om-kvinner-som-blir-diskriminert-i-arbeidslivet>

opplever diskriminering i arbeidslivet på grunn av graviditet og amming². Psykologforeningen vil arbeide for et arbeidsliv der gravide og ammende får oppfylt sine rettigheter og nødvendig tilpasning - med mål om å stå i arbeid i den grad det er mulig.

Psykologforeningen vil derfor:

- Arbeide for et arbeidsliv preget av tillit, autonomi og fellesskap.
- Motarbeide målstyring, økonomisk prestasjonsmåling og kontrollstyring i helsevesenet.
- Fremme faste og hele stillinger som hovedregel i arbeidslivet.
- Jobbe mot skjult overtid og praksiser som bryter arbeidsmiljøloven.
- Kreve at helseforetak betaler overtid som loven krever – også for unge og deltidsansatte.
- Støtte innføring av helhetlige, kunnskapsbaserte modeller som Magnet Recognition Program i helsevesenet.
- Motsette seg åpne kontorlandskap og «free seating» som standard i offentlig sektor.
- Arbeide for rolige, forutsigbare arbeidsplasser og økt tilrettelegging for ansatte med nevrodivergens eller psykiske helseutfordringer.

²<https://www.utdanningsnytt.no/ammefri-arbeidsmiljo-arbeidsmiljolooven/isabella-mistet-kontaktlaerertillegg-da-hun-tok-ut-ammefri/424903>

<https://www.utdanningsnytt.no/diskriminering-lillestrom-utdanningsforbundet/fikk-ikke-jobben-fordi-hun-var-gravid/429634>

<https://frifagbevegelse.no/fagbladet/arbeidsgivere-overstyrer-retten-til-betalt-ammefri-6.158.1080949.9a9643bdb5>

<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/foreldre-diskrimineres-i-arbeidslivet>

<https://www.dagsavisen.no/nyheter/gravid-mistet-jobben-diskriminering-slar-nemnda-fast/8205225>

- Sikre reell medvirkning og tilrettelegging for ansatte med funksjonsvariasjon og helseutfordringer.
- Bidra med psykologfaglig kunnskap i utvikling av politikk, ledelse og organisering i arbeidslivet – med særlig vekt på offentlig sektor.
- Psykologforeningen vil arbeide for et arbeidsliv der gravide og ammende får oppfylt sine rettigheter og nødvendig tilpasning på jobb,

NORSK
PSYKOLOG
FORENING